

TÜRKİYE'NİN HER YERİNDE YANYANA PROJESİ SOSYAL ETKİ RAPORU

İçindekiler

Teşekkür / 5

Yönetici Özeti / 7

Bir İZ / 9

Paydaşlar / 10

YanYana Türkiye'nin Her Yerinde / 11

Proje Zaman Planı / 13

İzleme Değerlendirme Tasarımı ve Araçlar / 15

Projenin Etki Alanları ve Performansı / 18

Deneyimden Öğrendiklerimiz / 54

Bağımsız Değerlendirme Raporu / 57

Ekler / 59

Türkiye'nin Her Yerinde YanYana Projesi Sosyal Etki Raporu

Proje Koordinatörleri

Ayberk Çelikel
Murat Kuru

Proje İletişim ve Saha Sorumlusu

Gökhan Fidan

Proje İletişim ve Raporlama Sorumlusu

Leyla Yıldız

Proje Danışmanı

Betül Bozkurt

İzleme Değerlendirme Ekibi

Çetin Çelik-Hacer Nalbant-Inanç Sümbüloğlu-Pınar Günel-Selma Karabey

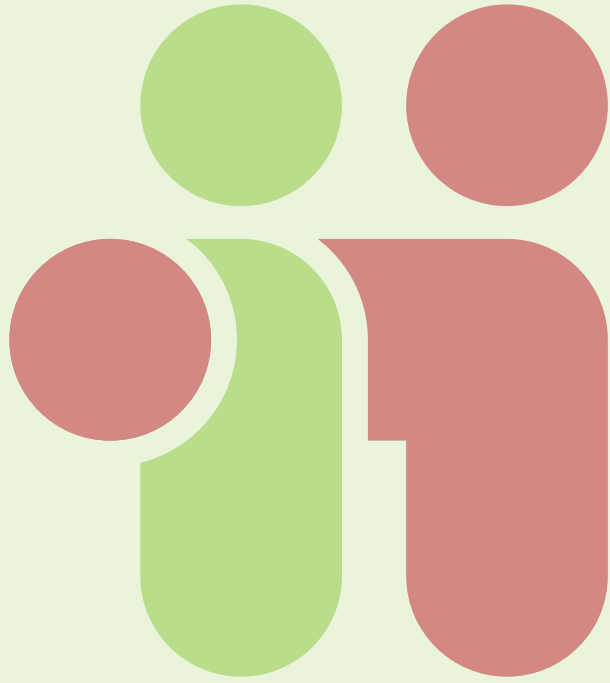
İzleme Değerlendirme Asistanları

Büşra Onat-Çağla Cempel-Duru Eğrilmez-Hayrulnisa Üstündağ-Pelin Kamhi

Grafik Tasarım

Çelebi Şenel

Teşekkür

*Gökte bir yıldız kayarsa eğer,
Sen yıldızı tut çocuk...
Umut dile,
Sevgi dile,
Barış dile...
Can Yücel*

2017 yılında başladığımız Yanyana Projemizi böyle tamamlamıştık. 2019 da başlayan ve bu sene tamamladığımız Yanyana Türkiye'nin Her Yerinde Projemizi beklenmedik şartlarda, tam da pandemide, çevrimiçi yapmak zorunda kaldık. Amacımız, on şehre giderek yüz yüze eğitimler yapabilmektir. Fakat her şeye rağmen MEB'in olağanüstü desteği ve bizim yanımızda olduklarını hissettirmeleri, öğretmenlerimizin can-ı gönülden çalışmaları ve dernekçe hızlı örgütlenmemizle eğitimlerimizi tamamladık.

Bu sürecimizi, bazen ekranda çocukları ile beraber eğitime giren öğretmenlerimizin insanüstü çabalarına gözlerimiz yaşlı eşlik ederken, bazen de COVID-19'a yakalanmış, yatakta yatarak eğitime katılan hasta öğretmenlerimizi manen destekleyerek ve dayanışarak, ezber bozan çalışmalarla tamamladık. Sanırım herkes için çok öğretici, bol dayanışmalı ve birlik olunan bir süreçti. Yolda öğrendik pek çok şeyi. Ortaya, en az yüz yüze yapılan eğitimler kadar keyifli, akılda kalıcı, kullanılabilir metotlar geliştirdiğimiz çalışmalar çıktı. Ama okullar kapalıydı. Bazı çocuklar eğitime ulaşamıyordu. Bu süreçte en çok ihtiyacımız olan aile katılımı ve aile eğitimleri yapılamadı. Ancak tüm dünya ile paralel olarak bir şeyler düzelmeye, okullar açılmaya başladı. Gönüllülerimiz hem çocuk hem aile eğitimlerine hızla başladılar. Böylece kaldıkları yerden devam ettiler.

Tüm bunlar olurken, genç gönüllülerimiz de yazın sıcak, tatil, uzak, yakın demeden ofise gelip aylardır verileri girdiler. Ve bu çalışmanın katma değerine kendileri de bizzat ettiler. Arkada büyük bir mutfak var görmediğiniz. Ama şunu bilmenizi isteriz ki bu projeye

dokunan herkes ne yapmaya çalıştığımızı anladı, inandı, destekledi. Ve sonuçta ortaya çıkanı beraber okuyup beraber değerlendireceğiz.

2017 raporunda şairin umut kelimesine tutunurken başımıza neler geleceğini bilmiyorduk. Tüm bu 2.5 yıldan bize kalansa yine UMUT. Hiç kaybetmemek dileği ile...

Özlem Melek Mumcuoğlu
Bir İZ Derneği Yönetim Kurulu Başkanı

Yönetici Özeti

“**T**ürkiye'nin Her Yerinde YanYana” Projesi, birey ve toplum ruh sağlığında İZ Derneği tarafından, Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Temsilciliği, Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı (DIHAA) desteğiyle, geçici koruma statüsündeki öğrencilerin sosyal uyumunun desteklenmesi, okullaşma ve okula devam oranlarının artırılması amacıyla yürütülmektedir.

1 Aralık 2019 tarihinde başlayan proje faaliyetleri, pandemi nedeni ile uzatılarak 32 ay boyunca Adana, Bursa, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kilis, Konya, Mersin ve Şanlıurfa olmak üzere Türkiye'nin 10 farklı şehrine uygulanmıştır. 31 Haziran 2022 tarihinde proje faaliyetleri sona ermiştir.

İzleme değerlendirme stratejisi bilimsel araştırma ilkeleri temel alınarak, nicel ve nitel veri toplama süreçlerinin birlikte kullanıldığı, karma desen metodolojisi temel alınarak oluşturulmuştur. Projenin izlenmesi ve değerlendirilmesi gereken etkinlik ve katılımcı çeşitliliği nedeniyle, veri toplama süreçlerinde çeşitleme (triangulation) yöntemlerinden yararlanılmıştır. Proje etkinliklerinin değerlendirilmesinde farklı deneyimlerin ve bakış açılarının yansıtılabilmesi için niteliksel yöntemler de kullanılmıştır. Bunun yanı sıra projenin tüm etkinlikleri bütüncül bir bakış açısıyla “CIPP Modeli” yöntemi ile izlenmiştir.

Sonuçlar YanYana projesi ilköğretim **düzeyinde** program araçlarının uygulandığı (müdahale grubu) ve uygulanmadığı (kontrol grubu) sınıflar karşılaştırıldığında her iki grup arasında program uygulamaları sonrasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğuna işaret etmektedir. Proje araçlarının uygulandığı sınıflarda “Sınıfının Resmini Çiz” çizimlerinde sınıfın boyutu, detayları, insanların boyutları ve mimikleri, resmedilen sınıf içi ilişkilenmeler ve öğretmen algısının proje araçlarının uygulanmadığı sınıflardaki çizimlere göre daha olumlu gelişmeler gösterdiği gözlenmiştir.

Ortaokul öğrencilerine uygulanan “Bir İnsan Çiz.” yönergesinin analiz sonuçları müdahale ve kontrol grupları özelinde karşılaştırıldığında her iki grup arasında program uygulamaları sonrasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğuna işaret etmektedir. Müdahale grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin ilk ve son çizim uygulamalarında istatistiksel olarak anlamlı ve projenin hedeflerine uygun değişimler olduğu gözlenmiştir. Tablo 6'da

değişim alanları görülmektedir. Müdahale grubunda beden bölümleri, beden duruşu, renklerin kullanımı ve çizilen insanın çevresindeki detayların değişimine yönelik anlamlı fark gözlenmiştir.

Tüm saha uygulayıcılarının (psikolojik danışmanların) çokkültürlülük algı ölçeği ön test ve son test puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Son test puanı yaklaşık 2 puan yükselmiştir. Saha uygulayıcılarının (psikolojik danışmanların) projedeki görevi bazında karşılaştırma yapıldığında çokkültürlülük algı ölçeği ön test sonuçlarında psikolojik danışmanlarla sınıf/branş öğretmenleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmazken, son test karşılaştırmasında anlamlı fark elde edilmiştir.

Psikolojik danışmanlar tarafından yürütülen sınıf/branş öğretmenleri eğitimlerinde ulaşılan öğretmenlerin aktarılan içeriğe yönelik memnuniyeti dikkat çekmiştir. Sınıf / branş öğretmenleri eğitimin mülteci öğrenciler ile çalışmaya yönelik teşvik edici nitelikte olduğunu iletmişlerdir.

Velilere yönelik uygulamaların projenin sınırlılıkları arasında olduğu gözlenmiştir. Veli oturumlarında tercüman aracılığıyla iletişimin ya da iki dil bilen öğrencilerin olması temel ihtiyaç görülmüştür. Velilerle iletişim ve etkileşime yönelik, gelecekte başka etkinliklerin planlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bir İZ

Birey ve Toplum Ruh Sağlığında İZ Derneği (Bir İZ), toplumsal barışa hizmet edecek önleyici ruh sağlığı hizmetlerinin, okullardan cezaevlerine, özel sektör kurumlarından sivil toplum örgütlerine toplumun her kesimi tarafından erişilebilir olması hayali ve umuduyla 2013 yılında kuruldu. Kuruluşundan bu yana, kadın, çocuk ve mülteciler başta olmak üzere bireyi ve toplumu güçlendirmeyi merkeze alan projeler geliştirmekte, eğitsel kutu oyunları, materyaller ve programlar üretmektedir. Geliştirdiği ürünleri daha fazla faydalanıcıya ulaştırabilmek ve böylece çarpan etkisi yaratabilmek amacıyla, özellikle sosyal dezavantajlı gruplarla çalışan öğretmen, sağlık personeli ve sivil toplum üyeleri gibi kilit paydaşlara yönelik eğitimler ve kapasite güçlendirme faaliyetleri yürütmektedir. Kamu, sivil alan ve özel sektör iş birlikleriyle gerçekleştirdiği kapsayıcı ve disiplinler arası projelerle toplumun ruh sağlığına duyarlı yaklaşımların geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için çalışmaktadır.

Paydaşlar

Yuva Derneği

Yuva Derneği, 2010 yılında Türkiye’de ve dünyada yaşanan çevresel sorunlar ile yoksulluk ve eğitim gibi sosyal meselelere bütüncül ve sürdürülebilir çözümler üretmek için kuruldu. YUVA; yetişkinlerin ve gençlerin okul dışı eğitimlerini ve yaşam boyu öğrenme yoluyla gelişimlerini desteklemek, çevreyle ilgili farkındalıklarını artırmak ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak için çalışmaktadır. Amaçları, tüm canlılar için sürdürülebilir bir yaşamı mümkün kılabilir.

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı; Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı’na bağlı olarak çalışan, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ve 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kalkınma plan ve programları doğrultusunda millî eğitim hizmetlerini yürütmekle sorumlu olan bakanlıktır.

Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı bir birim olan Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, eğitsel değerlendirme ve tanılama amacıyla müracaat eden/yönlendirilen bireylerle ilgili iş ve işlemleri; kaynaştırma uygulamaları yapılan okullara özel eğitim hizmetleri konusunda destek olmuştur. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü; bireyleri, aileleri, öğretmenleri ve yöneticileri özel eğitim hakkında bilgilendirme amaçlı etkinlikler ve hizmetlere ilişkin gerektiğinde ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmaktadır.

YanYana Türkiye’nin Her Yerinde

Türkiye’nin Her Yerinde YanYana Projesi’nin birinci fazı olan “Suriyeli Çocuklar için Psikososyal Destek Projesi” 2017 ve 2018 yıllarında yürütülmüş, proje kapsamında öğretmenlere ve sivil toplum çalışanlarına kapsayıcı yöntemleri içeren kapasite güçlendirme eğitimleri verilmiştir; 120 öğretmen, 73 terapist aracılığıyla 4050 çocuğa ulaşılmıştır; çift dilli kutu oyunu, psikososyal destek ve grup terapi programları ile akranlar arası iletişim ve uyumun geliştirilmesi sağlanmıştır, özellikle travma mağduru çocukların duygusal farkındalıklarının artırılmasıyla sağaltımlarına destek olunmuştur.

“Türkiye'nin Her Yerinde YanYana” Projesi, Birey ve Toplum Ruh Sağlığında İZ Derneği tarafından, Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Temsilciliği, Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa Aracı (DIHAA) desteğiyle, geçici koruma statüsündeki öğrencilerin sosyal uyumunun desteklenmesi, okullaşma ve okula devam oranlarının artırılması amacıyla yürütülmüştür.

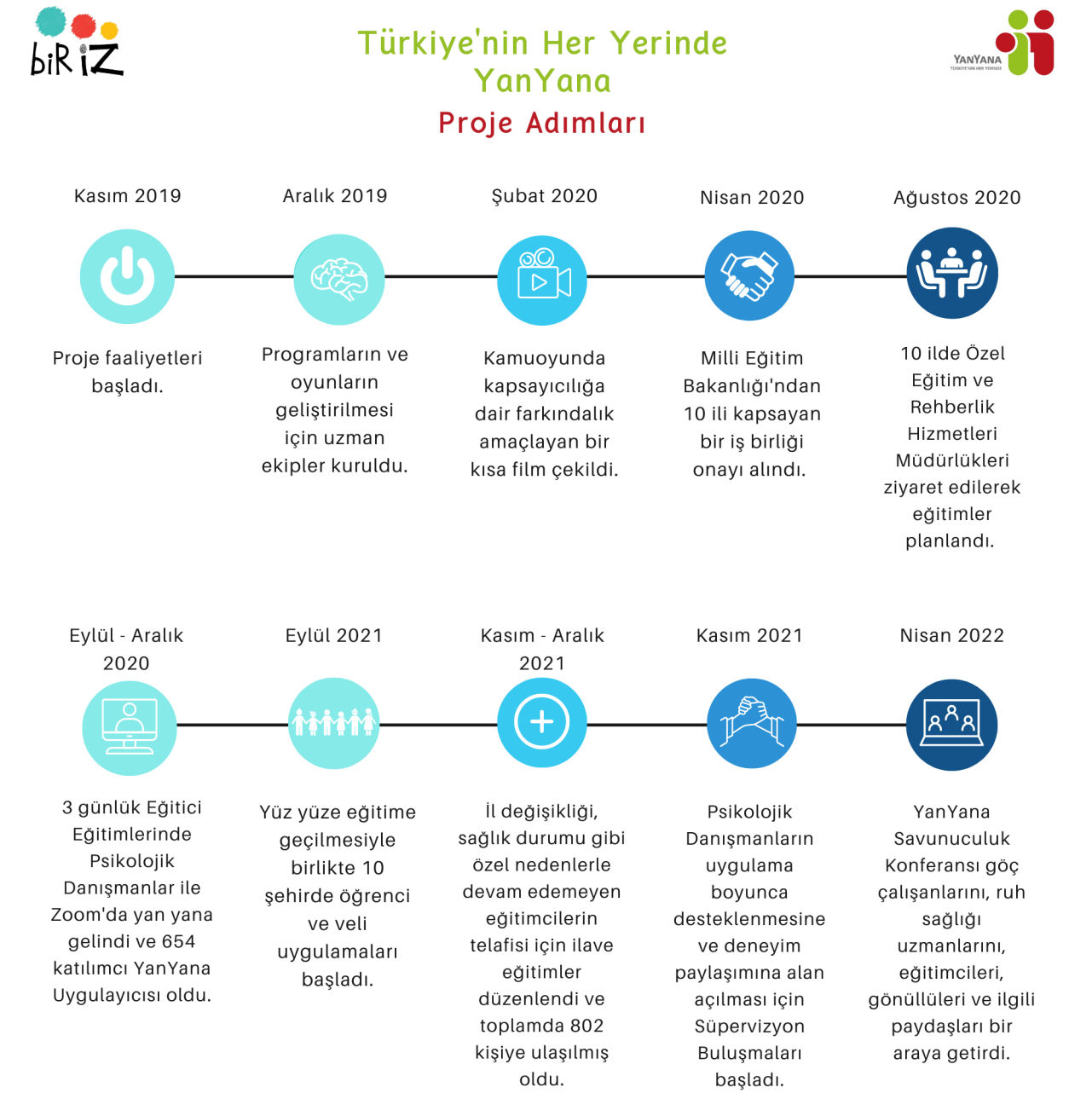
1 Aralık 2019 tarihinde başlayan proje faaliyetleri, pandemi nedeni ile uzatılarak 32 ay boyunca Adana, Bursa, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kilis, Konya, Mersin ve Şanlıurfa olmak üzere Türkiye’nin 10 farklı şehrine uygulanmıştır. 31 Haziran 2022 tarihinde proje faaliyetleri sona ermiştir.

Türkiye'nin Her Yerinde YanYana Projesi kapsamında;

- Geçici koruma statüsündeki öğrencilerin Türkiyeli öğrencilerle birlikte eğitim gördüğü ilkokul ve ortaokullarda görevli psikolojik danışmanlar ve sınıf öğretmenleri tarafından kullanılacak “Psikososyal Destek Programları”, “Kutu Oyunları” ve “Veli Destek Programı” gibi sosyal uyumu destekleyici eğitsel araçlar geliştirilmiştir.
- Geçici koruma statüsündeki bireylerin nüfusunun en yoğun olduğu Türkiye’nin 10 ilinden ihtiyaçlara uygun olarak seçilen devlet okullarında (ilkokullar ve ortaokullar) görev yapan psikolojik danışmanlara yönelik eğitimler düzenlenmiş olup; proje kapsamında geliştirilen sosyal uyumu destekleyici araçlar uygulayıcı eğitimlerle buluşturulmuştur.

- Genel kamuoyunda farkındalık yaratılması yoluyla sosyal uyuma katkı sağlaması ve projede savunuculuk aracı olarak kullanılması amacıyla kısa film çekilmiştir. Projeyi tanıtmak üzere web sitesi (www.yanyana.biz) geliştirilmiştir. Ayrıca konunun uzmanlarının katıldığı çevrimiçi bir konferans düzenlenmiştir.

Proje Zaman Planı

Proje Yönetim Şeması

YanYana Türkiye'nin Her Yerinde Projesi farklı disiplinlerden gelen çok sayıda uzmanın ve gönüllünün yoğun emeği ile yürütülmüştür. Aşağıda yer alan tabloda projede görev alan profesyonel ve gönüllü sayıları yanı sıra gönüllülerin görev alanları da yer almaktadır.

İzleme Değerlendirme Tasarımı ve Araçlar

Metodoloji Tasarımı

Pandemi öncelikli olmak üzere proje programlarının çeşitliliği ve karmaşıklığı nedeni ile program değerlendirme yöntemi olarak CIPP modeli (Bağlam, girdi, süreç ve ürün modeli) seçilmiştir. Bu model, süreç içerisinde değişim yapmaya ve başlangıçta öngörülemez alanlarda hızlı aksiyon almaya olanak sağlaması nedeni ile seçilmiştir. Etki değerlendirme araçları ise karma desen yönteminin doğasına uygun olarak nicel ve nitel araçlardan oluşturulmuştur.

YanYana Türkiye'nin Her Yerinde, proje süresince yürütülen izleme-değerlendirme metodolojisi ve analiz çalışmaları Bir İZ Derneği uzmanları ve bağımsız değerlendiriciler tarafından iş birliği içinde tasarlanmış ve yürütülmüştür. İzleme-değerlendirme sürecinin uygulama adımları uzmanların rehberliğinde, izleme değerlendirme asistanları tarafından uygulanmıştır. Tüm süreç sonlandığında açığa çıkan sosyal etki raporu bir bağımsız değerlendirici tarafından gözden geçirilmiş ve bağımsız değerlendirme raporu sosyal etki raporuna ayrı bir bölüm olarak eklenmiştir.

İzleme değerlendirme stratejisinin tasarımı bilimsel araştırma ilkeleri temel alınarak, nicel ve nitel veri toplama süreçlerinin birlikte kullanıldığı karma desen metodolojisi temel alınarak oluşturulmuştur. Projenin izlenmesi ve değerlendirilmesi gereken etkinlik ve katılımcı çeşitliliği nedeniyle, veri toplama süreçlerinde çeşitleme (triangulation) yöntemlerinden yararlanılmıştır. Proje etkinliklerinin değerlendirmesinde farklı deneyimlerin ve bakış açılarının yansıtılabilmesi için niteliksel yöntemler de kullanılmıştır. Bunun yanı sıra projenin tüm etkinlikleri bütüncül bir bakış açısıyla "CIPP Modeli" yöntemi ile izlenmiştir.

Girdi ve Hedeflenen Çıktılar

YanYana Türkiye'nin Her Yerinde Projesi izleme-değerlendirme araçları aktivitelerin içeriğine ve uygulanma şekline göre ayrı ayrı tasarlanmıştır. Kullanılan izleme değerlendirme

modeli, girdi, çıktı ve sonuçlar arasındaki ilişkiyi nesnel olarak analiz edebilmeyi sağlamıştır.

Bu süreçte dernek uzmanları, öğretmenler ile yakın temasta çalışmıştır. Bağımsız değerlendirmeciler ile tasarım aşamasında, ihtiyaç halinde ve sosyal etki raporu yayınlanmadan iletişime geçilmiştir. Projenin girdileri ve hedeflenen çıktılar aşağıda yer alan Tablo 1'de açıklanmaktadır.

Tablo 1. Projenin Girdileri ve Hedeflenen Çıktıları*

Girdi	Hedeflenen Çıktılar
Psikolojik Danışman Eğitimi Programı 3 gün 11 eğitim 33 eğitim günü 280 adet süpervizyon	İstanbul ilinde 200 psikolojik danışmana ulaşmak Anadolu'nun 9 şehrinde 450 psikolojik danışmana (Her şehirde 50 psikolojik danışman) ulaşmak 650 psikolojik danışmana yönelik 28 süpervizyon grubu buluşması 650 kopya ilköğretim oyun ve veli programı-650 kopya ortaöğretim oyun ve veli programı dağıtımı
Öğrenci Programları 10 hafta oyun programı uygulaması	10 şehir ilköğretim ve ortaöğretim düzeyi 45,000 öğrenci %8 Suriyeli
Veli Programı 8 hafta veli programı uygulaması	650 öğretmen aracılığı ile 10,000 aile

*Sınıf Öğretmenleri İçeriği proje saha görüşmeleri sırasında bakanlık yetkililerince önerilmiş ve proje aktivite planına dahil edilmiştir. Yukarıda yer alan tablo proje yazımı sırasında planlanmış girdi ve ürünleri içermesi nedeni ile sınıf öğretmenleri içeriği ilerleyen başlıklarda ele alınmıştır.

** İzleme değerlendirme araçları çevrimiçi ve uzaktan yönetilen süreçler ile uygulanmıştır.

Araçlar ve İçerikler

YanYana Türkiye'nin Her Yerinde Projesi her bir örneklem grubunu ve örneklem grubunda yürütülen müdahale programlarının etkisini değerlendirmek üzere belirlenmiş yöntem, araç ve uygulama süreçlerine ilişkin bilgiler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tabloda sözü edilen **Müdahale Grubu**; proje uygulamasına ait araçların kullanıldığı, ilkököl, ortaokul ve veli programlarının yürütüldüğü sınıfları temsil etmektedir. **Kontrol Grubu** ise proje uygulamasına ait araçlar ile karşılaşmamış, ilkököl, ortaokul ve veli programlarının uygulanmadığı sınıfları temsil etmektedir.

Psikolojik danışmanlar ile proje sürecinin tamamlanmasının ardından, gelecek eğitim öğretim döneminde YanYana Projesine ait araçları kullanacakları çalışmalarda kontrol grubu sınıflarını incelemeleri gerekliliği üzerine görüşülmüştür.

Tablo 2. Projenin İzleme ve Değerlendirme Araçları

Örneklem	Veri Toplama Araçları	Uygulama Zamanı-Yöntemi	Uygulanan Gruplar
İlkokul Programı Grubu	Çizim testi Odak grup görüşmesi	Ön test - Son test Program sonlandığında	Müdahale Grubu- Kontrol Grubu
Ortaokul Programı Grubu	Ölçek uygulaması Çizim testi Program değerlendirme anketi Odak grup görüşmesi	Ön test - Son test Ön test - Son test Program sonlandığında Program sonlandığında	Müdahale Grubu- Kontrol Grubu
Veli Eğitim Grubu	Süpervizyon notları analizi Odak grup görüşmesi	Süpervizyon süreci Program sonlandığında	Müdahale Grubu
Psikolojik Danışman Eğitimi Grubu*	Eğitim değerlendirme anketi Açık uçlu anket Çok Kültürlülük Algı Ölçeği	Program başında Program başında Ön test	Eğitim alan tüm psikolojik danışmanlar
	Çok Kültürlülük Algı Ölçeği Süpervizyon notları analizi Odak grup tartışması*	Son test Süpervizyon süreci Program sonlandığında	Müdahale Grubu
	Derinlemesine görüşme	Program sonlandığında	
Sınıf Öğretmenleri Eğitimi Grubu	Çok Kültürlülük Algı Ölçeği Süpervizyon formu notları	Psikolojik danışman tarafından uygulanan eğitim uygulaması sonrası	Eğitim alan psikolojik danışmanların çalışma sahalarında çalışan ve eğitime gönüllü katılan tüm öğretmenler

*Yanyana Programlarını uygulayan (9 kişi) ve uygulamayan (2 kişi) psikolojik danışmanlarla bir odak grup tartışması (OGT) ve derinlemesine görüşmeler yürütülmüştür. Veri toplama süreci; sağlık araştırmalarında deneyimli bir halk sağlığı uzmanı ve bir sosyolog iki görüşmeci tarafından 24 Temmuz- 12 Ağustos 2022- tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Projenin Etki Alanları ve Performansı

Bu bölümde projenin sonuç-çıktı ve göstergeleri nicel ve nitel veri temelli göstergeler ile analiz edilmiş ve yorumlanmıştır.

Beklenen Sonuç 1:

Mültecilere yönelik ayrımcılığı azaltmak amacıyla ilkökul ve ortaokul düzeyinde kullanılmak üzere "İlkokullar İçin Psikososyal Destek Programı", "Ortaokullar İçin Psikososyal Destek Programı", "Çift Dilli Kutu Oyunu", "Velilere Yönelik Psikososyal Destek Programı" ve "Mülteci Hakları ve Sosyal İçerme konulu Kısa Film" olmak üzere eğitim-farkındalık araçları geliştirmek ve sosyal içermeyi desteklemek.

Elde Edilen Sonuç 1:

- İlkokul düzeyinde uygulanmak üzere geliştirilen çift dilli YanYana Kutu Oyunu ve programı gözden geçirildi ve revize edildi.
- Ortaokul düzeyinde uygulamak üzere çift dilli Aynı Dünyada YanYana Kutu Oyunu ve Ortaokul Programı geliştirildi.
- İlkokul ve ortaokul düzeyinde uygulanmak üzere sosyal uyumu destekleyen Veli Programı geliştirildi.
- Mülteci hakları ve sosyal içerme konulu kısa film çekildi ve yaygınlaştırıldı.

Çıktı (lar) 1:

- İlkokul düzeyi için çift dilli bir adet YanYana Kutu Oyunu geliştirildi ve 1.879 adet çoğaltılarak 10 ildeki proje okullarına gönderildi. 24.070 ilkökul öğrencisi oyunu oynadı.
- İlkokul düzeyi için sosyal uyumu destekleyen 1 adet İlkokul Psikososyal Programı (10 oturum) geliştirildi ve 2.850 adet çoğaltılarak 10 ilde yayılımı sağlandı. 24.070 ilkökul öğrencisi programa katıldı.
- Ortaokul düzeyi için çift dilli bir adet Aynı Dünyada YanYana Kutu Oyunu geliştirildi ve 1.500 adet çoğaltılarak 10 ilde yayılımı sağlandı. 16.188 ortaokul öğrencisi oyunu oynadı.

- Ortaokul düzeyi için sosyal uyumu destekleyen bir adet Ortaokul Psikososyal Destek Programı (10 oturum) geliştirildi ve 2.670 adet çoğaltılarak 10 ildeki uygulama okullarına iletili ve 16.188 ortaokul öğrencisi programa katıldı.
- İlkokul ve ortaokul düzeyinde uygulanmak üzere sosyal uyumu destekleyen Veli Programı (8 oturum) geliştirildi ve 790 adet çoğaltılarak 10 ilde yayılımı sağlandı. 3.511 veli programa dahil oldu.
- Veli buluşmalarında ailelerle paylaşılması için çocuk haklarına dair bilgilendirici broşürler hazırlandı. Proje uygulama okullarına toplam 40.385 adet broşür gönderildi.
- Mülteci hakları ve sosyal içerme konulu kısa film çekildi ve yaygınlaştırma çalışmaları ile 1,8 milyon kişi filmi izledi.

Değişim Alanları 1.1: İlkokul Programı

İlkokul Düzeyi Psikososyal Destek Programı Tanıtımı

Program	Etkinlik	Etkinlik Amaçları
YanYana - İlkokullar İçin Psikososyal Destek Programı, iletişim ve sosyal uyum odaklı 10 oturumdan oluşmaktadır. Oturum içerikleri geliştirilirken, oyunun özellikle çocuklar için çok etkili bir eğitim aracı olmasından yola çıkılmış ve deneyimsel öğrenme modeli temel alınmıştır. Çocukların programı ve temaları sahiplenebilmeleri ve içselleştirebilmeleri amacıyla, her adımına dahil olacakları interaktif etkinlikler tasarlanmıştır. Sosyal uyumu artırmak, daha fazla iletişim fırsatı yaratmakla mümkün olabilir. Bu noktadan hareketle, sınıf içinde çocukların birbirini yeniden ve daha iyi tanımasını önceliğe alınmıştır.	Çocukların birbirleriyle iletişim halinde olmalarını gerektiren grup çalışmaları kurgulanmıştır. Ekip çalışmaları ayrıca, çocukların kaynaşmasını sağlayarak da sosyal uyumun desteklenmesine hizmet edecektir. Çocuklara empati becerisi kazandırmak sosyal uyuma büyük katkı sağlayacağı için duyguları tanıma, kendini karşısındakinin yerine koyabilme ve farklılıkları kabul etme odaklı etkinlikler hazırlanmıştır.	"Farklılıklar" teması programda ayrımcılığa yol açan bir vurguyla değil, zenginleştiren boyutlarıyla ele alınmış; çocukların farklılıklara saygı düzeylerini yükseltirken, birbirlerinin kültürlerini de tanımasını hedeflenmiştir. Öte yandan, sorumluluk almanın, bir sorunu veya görevi bir grup olarak sahiplenmenin grup aidiyetini artırdığı bilinmektedir. Bu nedenle, program kapsamında birlikte sorun çözme ve aktivite hazırlama etkinliklerine yer verilmiş; hatta gruplar halinde hazırlayacakları aktivitelerini okullarındaki diğer öğrencilere de taşımaları önerilmiştir.

Oturum Başlıkları

- Tanışalım Kaynaşalım
- Biz Bir Ekibiz
- Farklıyız, Mutluyuz
- YanYanayız
- Hissediyorum, Öyleyse Varım
- Farklılıklara Saygılıyım
- Sorun Varsa Çözüm Var
- Kim Korkar Sorundan
- Çözümün Binbir Yolu
- YanYanaysak Sorun Yok Kardeşim

Uygulama Sınıfları:

Program içeriği ilköğretim 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Öte yandan, program kapsamındaki pek çok etkinlik, yaş grubuna göre değişiklik yapılarak 5., 6., 7. ve 8. sınıflarda da rahatlıkla uygulanabilir.

Süpervizyon:

Programı uygulayan öğretmenlerin saha deneyimlerini birbirleriyle paylaşabilmeleri ve varsa sorunlarına birlikte çözüm bulabilmeleri amacıyla çevrimiçi (online) süpervizyon toplantıları planlanmıştır.

İlkokul Kutu Oyunu Tanıtımı**Oyunun Amacı**

Oyunun amacı Suriyeli ve Türkiyeli çocukların birbirleri ile temas etmeleri, birbirleri ile oyun oynamaları ve duygu okur-yazarlığı kazanmalarınıdır. Duyguları tanımak, ifade etmek ve bir diğeri için duygusuna yönelik empati kurabilmeye aracı olmak oyunun temel amacıdır.

Oyuncu Sayısı

Oyuncu sayısı minimum 3, maksimum 10 kişi olarak belirlenmiştir.

Yaş Aralığı

Önerilen yaş grubu 7-11'dir (±1).

Süre

Bir oyun ortalama 1 saat sürer. (Koşullara göre kısaltılması ya da uzatılması mümkündür.)

Malzemeler

100 Duygu kartı (çift dilli)

İlkokul Programı İçin İzleme Değerlendirme Aracı Tanıtımı

İlkokul düzeyinde öğrenci uygulamalarında veri toplama aracı olarak projektif test yöntemlerinden çizim testi ve psikolojik danışman görüşleri kullanılmıştır.

Projektif Test Yöntemi

Projektif testler, çocuk ve gencin kendini nasıl algıladığı, duyguları, ailesi ve çevresi hakkındaki görüşleri ile ilgili bilgi vermektedir. Bu bilgileri toplamak amacıyla kullanılan, farklı içeriklere sahip test türleri bulunmaktadır.

Sınıfının resmini çiz

"Sınıfının resmini çiz." yönergesi çocuğun okuldaki ilişki dinamiklerini, okul içinde kendini nasıl gördüğünü ve çevresini nasıl algıladığını değerlendiren bir yöntem olabileceği görüşü ile belirlenmiştir.

İlkokul Programı İzleme Değerlendirme Araçları Uygulama Yöntemi

Çizim testi Psikososyal Destek Programı'nın birinci (ön değerlendirme) oturumunun başında ve onuncu (son değerlendirme) oturumunun sonunda uygulanmıştır. Psikolojik danışmanlar sınıftaki tüm öğrencilere ön ve son değerlendirme sırasında kalem, kâğıt ve boya sağlayarak "Sınıfının resmini çiz." yönergesini vermiştir. Psikolojik danışmanlardan öğrencileri yönlendirmemeleri ve nasıl çizmeleri gerektiğine ilişkin soruları olursa nötr yanıtlar vermeleri istenmiştir. Aynı uygulama müdahale ve kontrol gruplarında eş prosedürler ile yürütülmüştür.

Bu kapsamda on ilde projeye katılan okullar arasından istatistik uzmanı tarafından rastgele örnekleme yöntemi ile izleme değerlendirme okulu olarak belirlenmiş okullarda eğitim öğretimlerine devam eden öğrencilere çizim testi uygulanmıştır.

Psikolojik danışmanlardan saha ziyareti, odak grup tartışması ve derinlemesine görüşmeler yoluyla ilkokul programına dair geriye dönük bilgi sağlanmıştır.

Çizim Testi Analiz Yöntemi

Çizim testini değerlendirebilmek için bir kontrol listesi oluşturulmuştur. Listede yer alan kriterler, iki klinik psikolog tarafından projektif testlerde yorumlanması gereken temel alanlar belirlenerek oluşturulmuştur (Ek 2).

İzleme değerlendirme asistanları kontrol listesindeki sorulara verilen yanıtları çevrimiçi ortama taşımış ve verilen yanıtlar istatistik uzmanı tarafından koda çevrilerek nitel veriler için grup karşılaştırmasında ki-kare ya da süreklilik düzeltmeli ki-kare testi kullanılmıştır. Tüm değerlendirmelerde $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Sonuçlar-Değişim Göstergeleri 1.1:

Sınıfının Resmini Çiz Analiz Sonuçları

Sınıfının Resmini Çiz testi analiz sonuçları müdahale ve kontrol grupları özelinde karşılaştırıldığında her iki grup arasında program uygulamaları sonrasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğuna işaret etmektedir. Aşağıda yer alan tabloda değişim alanları görülmektedir. Müdahale grubunda sınıfın boyutu, detayları, insanların boyutları ve mimikleri, resmedilen sınıf içi ilişkilenmeler ve öğretmen algısının kontrol grubuna göre daha olumlu gelişmeler gösterdiği gözlenmiştir.

Aşağıda yer alan tabloda ilkokul öğrencilerine ilişkin tanımlayıcı bilgiler yer almaktadır.

Tablo 3. İlkokul Öğrencilerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

	Müdahale grubu (n=825) n(%)	Kontrol grubu (n=719) n(%)
Sınıf		
2	331 (40.1)	281 (39.1)
3	77 (9.3)	80 (11.1)
4	417 (50.6)	358 (49.8)
Kardeş Sayısı		
0	14 (1.9)	5 (0.8)
1	21 (2.8)	12 (1.8)
2	124 (16.4)	109 (16.6)
3	179 (23.6)	182 (27.7)
4	182 (24.0)	147 (22.4)
5	120 (15.8)	102 (15.5)
6+	118 (15.6)	100 (15.2)

Aşağıda yer alan tabloda müdahale ve kontrol grubu ilk ve son çizim testleri karşılaştırmaları ve değişim alanları görülmektedir. Her iki grupta da psikolojik danışmanlar tarafından gözlemlenen değişimler karşılaştırıldığında müdahale grubu ile kontrol grubu arasında fark olduğu görülmüştür. Değerlendirmeler müdahale grubunun çizimlerinde daha olumlu değişimler olduğunu göstermiştir.

Tablo 4. İlkokul Öğrencileri Müdahale Grubu ile Kontrol Grubunun Karşılaştırılması

	Müdahale grubu (n=825) n (%)	Kontrol grubu (n=719) n (%)	P*
Sınıfın boyutu (Kâğıdın organizasyonu) Sınıf genişlemiş mi? (n=822)			
Evet	323 (39.29)	276 (38.60)	0.015
Hayır	437 (53.16)	409 (57.20)	
Kararsızım	62 (7.54)	30 (4.20)	
Sınıfın detayları Sınıfın içine yerleştirilen insanlar, materyaller değişmiş mi? (n=820)			
Evet	76 (9.27)	68 (9.52)	<0.001
Hayır	145 (17.68)	192 (26.89)	
Kararsızım	180 (21.95)	118 (16.53)	
Negatif yönde değişim var	97 (11.83)	92 (12.89)	
Olumlu yönde değişim var	322 (39.27)	244 (34.17)	
İnsan boyutları Sınıfın içine yerleştirilen insanların boyutları değişmiş mi? İnsan formu detaylandırılmış mı? (n=821)			
Evet	302 (36.78)	213 (29.92)	<0.001
Hayır	460 (56.03)	468 (65.73)	
Kararsızım	59 (7.19)	31 (4.35)	
İfadeler Yüz ifadesi var mı? Var ise ifadelerin ağız, gözler, kaşlar, mimik gibi detaylar değişmiş mi? (n=822)			
Evet	50 (6.08)	30 (4.18)	<0.001
Hayır	443 (53.89)	472 (65.74)	
Kararsızım	100 (12.17)	57 (7.94)	
Negatif yönde değişim var	47 (5.72)	35 (4.87)	
Olumlu yönde değişim var	182 (22.14)	124 (17.27)	
İlişkiler Resimdeki insan sayısı değişmiş mi? Çizilmiş olan insanların mesafeleri (fiziksel yakınlık-uzaklık) değişmiş mi? (n=818)			
Evet	428 (52.32)	287 (40.31)	<0.001
Hayır	352 (43.03)	400 (56.18)	
Kararsızım	38 (4.65)	25 (3.51)	

	Müdahale grubu (n=825) n (%)	Kontrol grubu (n=719) n (%)	P*
İnsan formunun detayları Kıyafetler değişmiş mi? Yeni kıyafetler eklemiş mi? Aksesuarlar eklenmiş mi? (n=815)			
Evet	211 (25.89)	128 (18.10)	<0.001
Hayır	561 (68.83)	561 (79.35)	
Kararsızım	43 (5.28)	18 (2.55)	
Öğretmen algısı Resimde bir yetişkin, öğretmen fikri veren yeni öğeler eklenmiş mi? Eklendiyse olumlu yönde bir değişim fark ettiniz mi? (n=818)			
Evet	228 (27.87)	159 (22.24)	0.025
Hayır	549 (67.11)	525 (73.43)	
Kararsızım	41 (5.01)	31 (4.34)	
Renk kullanımı değişmiş mi? İlk resim kurşun kalemle mi çizilmiş? İkinci resimde renkler, boyalar kullanılmış mı? (n=819)			
Evet	293 (35.78)	251 (35.01)	0.459
Hayır	488 (59.58)	442 (61.65)	
Kararsızım	38 (4.64)	24 (3.35)	
Araştırmacının iki resme de baktığında hissettiği duygu tonu değişti mi? (n=820)			
Evet	311 (37.93)	228 (32.11)	<0.001
Hayır	414 (50.49)	448 (63.10)	
Kararsızım	95 (11.59)	34 (4.79)	

*Ki-kare testi (p<0.05 için anlamlı fark var.)

**Tabloda yer alan 'Evet' yanıtları olumlu veya olumsuz herhangi bir değişimin olduğunu gösterirken, 'Hayır' yanıtları bir değişim gözlenmediğine işaret etmektedir.

Değişim Alanları 1.2: Ortaokul Kutu Oyunu (Aynı Dünyada YanYana Kutu Oyunu) ve Psikososyal Destek Programı Tanıtımı

Türkiye'nin Her Yerinde YanYana Projesi- Ortaokullar İçin Psikososyal Destek Programı, iletişim ve sosyal uyum odaklı on oturumdan oluşmaktadır. Oturum içerikleri geliştirilirken, oyunun özellikle çocuklar için çok etkili bir eğitim aracı olmasından yola çıkılmış ve deneyimsel öğrenme modeli temel alınmıştır. Çocukların programı ve temaları sahiplenebilmeleri ve içselleştirebilmeleri amacıyla, her adımına dahil olacakları interaktif etkinlikler tasarlanmıştır. Sosyal uyumu artırmak daha fazla iletişim fırsatı yaratmakla

mümkün olabilir. Bu noktadan hareketle, sınıf içinde çocukların birbirini yeniden ve daha iyi tanımaları ön plana alınmıştır. Çocukların birbirleriyle iletişim halinde olmalarını gerektiren grup çalışmaları kurgulanmıştır. Ekip çalışmaları ayrıca, çocukların kaynaşmasını sağlayarak da sosyal uyumun desteklenmesine hizmet edecektir.

Çocuklara empati becerisi kazandırmak sosyal uyuma büyük katkı sağlayacağı için duyguları tanıma, ihtiyaçlarını fark etme ve farklılıkları kabul etme odaklı etkinlikler hazırlanmıştır. "Anlaşmazlık Çözümü", "Ayrımcılıkla Mücadele" ve "Farklılıklarla Birlikte Yaşam" konulu oturumlarda, farklılıklar, ayrımcılığa yol açan bir vurguyla değil, zenginleştiren boyutlarıyla ele alınmış; çocukların farklılıklara saygı düzeylerini yükseltirken, birbirlerinin kültürlerini ve ihtiyaçlarını tanımaları da hedeflenmiştir.

Tüm insanların eşit haklara sahip olduğu bilgisinden hareketle insan haklarını koruma, ayrımcılıkla mücadele ve toplumsal sorunların çözümü için harekete geçmeye dair etkinliklere yer verilerek, çocukların aktif özneler olarak karşılaştıkları toplumsal sorunlara ve okul yaşamlarına dair sorumluluk alma noktasında güçlendirilmeleri amaçlanmıştır. Sorumluluk almanın, bir sorunu veya görevi grup olarak sahiplenmenin grup aidiyetini artırdığı bilinmektedir. Bu nedenle, program kapsamında birlikte sorun çözme ve aktivite hazırlama etkinliklerine yer verilmiş; hatta gruplar halinde hazırlayacakları aktivitelerini okullarındaki diğer öğrencilere de taşımaları önerilmiştir.

Oturum Başlıkları

- Tanışalım, Kaynaşalım
- Grup Dinamiği ve Takım Oluşturma
- Duygular-İhtiyaçlar
- Anlaşmazlıklar İçin Barışçıl Çözümler
- YanYana Kutu Oyunu
- Farklılıklarla Birlikte Yaşam
- Haklar Olmasaydı Ne Olurdu?
- Toplumsal Sorunları Fark Etmek
- Barışçıl ve Mutlu Bir Okul Yaşamı İçin Harekete Geçmek
- Değerlendirme ve Kapanış

Uygulama Sınıfları:

Program içeriği, ortaokul öğrencilerinin (5., 6., 7. ve 8. sınıflar) gelişimsel özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Öte yandan, program kapsamındaki bazı etkinlikler yaş grubuna göre değişiklik yapılarak lise düzeyindeki öğrencilerle de rahatlıkla uygulanabilir.

Süpervizyon:

Programı uygulayan öğretmenlerin saha deneyimlerini birbirleriyle paylaşabilmeleri ve varsa sorunlarına birlikte çözüm bulabilmeleri amacıyla çevrimiçi (online) süpervizyon toplantıları planlanmıştır.

Ortaokul Kutu Oyunu Tanıtımı: Aynı Dünyada YanYana

Oyunun Amacı

Farklı kültür ya da milliyetlerden çocukların kaynaşmaları ve birlikte eğlenmeleri, kültürler arası benzerlikleri ve çeşitlilikleri keşfetmeleri, farklı olana dair önyargılardan sıyrılarak eşitlik ve bir aradalık duyguları geliştirmeleridir.

Oyuncu Sayısı

Oyun iki grupta oynanır. Her grupta en az 3 en fazla 8 oyuncu olması önerilir.

Yaş Aralığı

Önerilen yaş grubu 10-12'dir* (± 1).

*Oyun, farklı etkinliklerde daha üst yaş grupları ile uygulanmıştır. Örneğin lise öğrencilerinin sosyal-duygusal gelişimi için de uygundur.

Süre

Bir oyun ortalama 1 saat sürer. (Koşullara göre kısaltılması ya da uzatılması mümkündür.)

Malzemeler

Oyun 192 kategori kartı, 1 oyun parkuru ve 1 yapbozdan oluşur.

Ortaokul Programı İzleme Değerlendirme Araçları Tanıtımı

Ortaokul düzeyinde öğrenci uygulamalarında veri toplama aracı olarak projektif test yöntemlerinden çizim testi, ölçek uygulaması ve psikolojik danışman görüşleri kullanılmıştır.

Ölçek Uygulaması

Çocuklar İçin Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Dubow ve Ullman (1989) tarafından, çocukların aileleri, arkadaşları (yakın arkadaşlar ve sınıf arkadaşları) ve öğretmenlerinden aldıkları sosyal desteğe ilişkin algılarını değerlendirmek amacıyla geliştirilen ve özgün adı "Social Support Appraisals Scale for Children (APP)" olan ölçek, Cobb'un (1976) sosyal destek tanımını temel alan maddelerden oluşmaktadır. Maddeler çocuğun kendisini, içinde yer aldığı sosyal ağ tarafından ne derece sevilen, ilgi gösterilen, değer verilen ve kabul edilen biri olarak değerlendirdiğini ölçmektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenirlik çalışmaları Ilgın Gökler tarafından yapılmıştır.

Çizim Testi - "Bir insan çiz."

"Bir insan çiz." yönergesi çocuğun kendini nasıl gördüğü ve çizimdeki öğelerin program uygulamaları sonrasında değişim gösterip göstermeyeceğini izleyebilmek amacıyla tercih edilmiştir. Çizimdeki öğelerin değişimi çocuğun kendine yönelik algısı ile ilişkili görülmüştür.

Ortaokul Programı İzleme Değerlendirme Araçları Uygulama Yöntemi

Ortaokul düzeyinde veri toplama aracı olarak ölçek uygulaması, çizim testi ve psikolojik danışman görüşleri kullanılmıştır. Ölçek uygulaması ve Çizim testi Psikososyal Destek Programı'nın birinci (ön değerlendirme) oturumunun başında ve onuncu (son değerlendirme) oturumunun sonunda uygulanmıştır. Psikolojik danışmanlar sınıftaki tüm öğrencilere ölçeklerin yanı sıra ön ve son değerlendirme sırasında kalem, kâğıt ve boya sağlayarak "Bir insan çiz." yönergesini vermiştir. Psikolojik danışmanlardan ölçek ve çizim testi uygulamaları sırasında öğrencileri yönlendirmemeleri ve sorularına ilişkin olarak nötr bir tutum içinde olmaları istenmiştir. Aynı uygulama müdahale ve kontrol gruplarında eş prosedürler ile yürütülmüştür.

Bu kapsamda on ilde projeye katılan ve istatistik uzmanı tarafından izleme değerlendirme okulu olarak belirlenmiş okullarda eğitim öğretimlerine devam eden öğrencilere uygulanmıştır. Psikolojik danışmanlardan saha ziyareti, odak grup tartışması ve derinlemesine görüşmelerde ortaokul programına dair geriye dönük bilgi sağlanmıştır.

Ölçek Analiz Yöntemi

Ortaokul öğrencilerine program öncesi ve sonrası Çocuklar İçin Sosyal Algılanan Sosyal Destek Ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilere ait ölçek analizi müdahale ve kontrol grubunun "Bağımsız örneklem t-testi" karşılaştırılması ile yapılmıştır.

Çizim Testi Analiz Yöntemi

Çizim testini değerlendirebilmek için bir anket formu oluşturulmuştur. Anket formunda yer alan kriterler iki klinik psikolog tarafından projektif testlerde yorumlanması gereken temel alanlar belirlenerek oluşturulmuştur (Ek 2).

İzleme değerlendirme asistanları ankete verilen yanıtları çevrimiçi ortama taşımış ve verilen yanıtlar istatistik uzmanı koda çevrilerek nitel veriler için grup karşılaştırmasında ki-kare ya da süreklilik düzeltilmeli ki-kare testi kullanılmıştır. Tüm değerlendirmelerde $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Sonuçlar-Değişim Göstergeleri 1.2:

Aşağıda yer alan tabloda ortaokul öğrencilerine ilişkin tanımlayıcı bilgiler yer almaktadır.

Tablo 5. Ortaokul Öğrencilerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

	Müdahale grubu (n=744) n (%)	Kontrol grubu (n=615) n (%)
Yaş (Ort±SS)	11.67±1.1	11.68±1.11
Kardeş Sayısı		
0	12 (1.6)	8 (1.3)
1	21 (2.8)	13 (2.1)
2	126 (17.0)	100 (16.4)
3	182 (24.6)	174 (28.5)
4	168 (22.7)	142 (23.2)
5	129 (17.4)	79 (13.0)
6+	104 (14.0)	95 (15.5)

*Ortaokul sayısı:37
(Ortalama±Standart Sapma)

Ortaokul öğrencilerine uygulanan "Bir İnsan Çiz." yönergesinin analiz sonuçları müdahale ve kontrol grupları özelinde karşılaştırıldığında her iki grup arasında program uygulamaları sonrasında istatistiksel olarak belirgin fark olduğuna işaret etmektedir. Müdahale grubunda yer alan ortaokul öğrencilerinin ilk ve son çizim uygulamalarında istatistiksel olarak anlamlı ve projenin hedeflerine uygun değişimler olduğu gözlenmiştir. Tablo 6'da değişim alanları görülmektedir. Müdahale grubunda beden bölümleri, beden duruşu, renklerin kullanımı ve çizilen insanın çevresindeki detayların değişimine yönelik anlamlı fark gözlenmiştir.

Tablo 6. Ortaokul Öğrencileri Müdahale Grubu ile Kontrol Grubu'nun Karşılaştırılması

	Müdahale grubu (n=825) n (%)	Kontrol grubu (n=719) n (%)	P*
Sınıfta Mutlu Hissetme Durumu			
Evet	497 (66.9)	423 (69.1)	0.411
Hayır	76 (10.2)	50 (8.2)	
Kararsızım	170 (22.9)	139 (22.7)	
Sence 10 hafta süren programdan yeni şeyler öğrendin mi?			
Evet	561 (76.2)	157 (44.0)	<0.001
Hayır	64 (8.7)	50 (16.0)	
Kararsızım	111 (15.1)	143 (40.0)	
Kâğıdın organizasyonu: Resmin kâğıtta kapladığı alana işaret etmektedir. Çizimin kâğıtta kapladığı alan değişti mi? (Genişledi mi? Küçüldü mü?)			
Evet	371 (73.2)	319 (67.9)	0.147
Hayır	109 (21.5)	126 (26.5)	
Kararsızım	27 (5.3)	25 (5.3)	
İnsanın boyutu: İnsan boyutuna işaret etmektedir. Çizilen insanın boyutları değişmiş mi? (Büyümüş mü? Küçülmüş mü?)			
Evet	384 (75.3)	339 (71.5)	0.138
Hayır	104 (20.4)	120 (25.3)	
Kararsızım	22 (4.3)	15 (3.2)	
V111			
Evet	349 (69.2)	291 (61.9)	<0.001
Hayır	123 (24.5)	164 (34.9)	
Kararsızım	32 (6.3)	15 (3.2)	
İnsan bedeni duruşu Duruşta değişim var mı? Omuz ve ellerin şekli, duruşu, kullanımı değişmiş mi?			
Evet	257 (50.4)	202 (42.7)	0.005
Hayır	226 (44.3)	256 (54.1)	
Kararsızım	27 (5.3)	15 (3.2)	
İnsanın yüz ifadesi: Ağız, gözler, kaşlar, mimik vb detaylar değişmiş mi? Ağız aşağıya doğru mu? Yukarıya doğru mu?			
Evet	274 (54.2)	238 (50.1)	<0.001
Hayır	174 (34.4)	207 (43.6)	
Kararsızım	58 (11.4)	30 (6.3)	

	Müdahale grubu (n=825) n (%)	Kontrol grubu (n=719) n (%)	P*
İnsan formunun detayları Kıyafetler değişmiş mi? Yeni kıyafetler eklemiş mi? Aksesuarlar eklenmiş mi?			
Evet	357 (70.0)	310 (65.5)	0.269
Hayır	135 (26.5)	140 (29.6)	
Kararsızım	18 (3.5)	23 (4.9)	
İlk resimde kurşun kalem var iken ikinci resimde renkler eklenmiş mi? (Kurşun kalemle mi çizilmiş?) Eğer öyleyse kurşun kalemin kullanımında değişim var mı? Kalınlık, gölgeler vb.) (Renkler, boyalar kullanılmış mı?) Eğer öyle ise renklerin hissettirdiği sıcak hislerde değişim var mı? Genel olarak renkler değişmiş mi?			
Evet	213 (41.8)	243 (51.3)	0.001
Hayır	268 (52.7)	222 (46.8)	
Kararsızım	28 (5.5)	9 (1.9)	
İnsan çiziminin çevresinde değişen olumlu unsurlar Bağlam değişmiş mi? (Çevre değişmiş mi? Güneş, çiçekler, başka insanlar, boyama, bahçe- okul vb.)			
Evet	189 (37.1)	121 (25.7)	<0.001
Hayır	294 (57.6)	338 (71.9)	
Kararsızım	27 (5.3)	11 (2.4)	
Araştırmacının iki resme de baktığında hissettiği duygu tonu değişti mi? Evet ise değişimin yönünü kısaca yazabilir, kelimeler ile ifade edebilirsiniz?			
Evet	248 (48.5)	202 (42.4)	0.010
Hayır	196 (38.4)	227 (47.7)	
Kararsızım	67 (13.1)	47 (9.9)	

*Ki-kare testi (p<0.05 için anlamlı fark var.)

** Tabloda yer alan "Evet" yanıtları olumlu değişime işaret etmektedir.

Tablo 7. Ortaokul öğrencileri ön test puanına göre müdahale ve kontrol gruplarının karşılaştırılması

	Müdahale grubu (n=439)	Kontrol grubu (n=354)	p*
Ön test puanı	160.85±23.19	162.85±23.05	0.163

*Bağımsız örneklem t-testi
(Ortalama±Standart Sapma)

Ortaokul öğrencileri içerisinde müdahale ve kontrol gruplarının ön test puanına göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 8. Ortaokul öğrencileri son test puanına göre müdahale ve kontrol gruplarının karşılaştırılması

	Müdahale grubu (n=439)	Kontrol grubu (n=354)	p*
Son test puanı	159.49±24.52	160.42±27.34	0.569

*Bağımsız örneklem t-testi
(Ortalama±Standart Sapma)

Ortaokul öğrencileri içerisinde müdahale ve kontrol gruplarının son test puanına göre aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 9. Her grubun kendi içinde ön test ve son test puan karşılaştırması

	Ön test	Son test	p
Müdahale grubu	161.22±22.85	159.53±24.43	0.215
Kontrol grubu	162.98±23.08	160.69±27.07	0.161

*Bağımsız örneklem t-testi
(Ortalama±Standart Sapma)

Hem müdahale grubunun hem de kontrol grubunun ön test ve son test karşılaştırmasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Değişim Alanları 1.3:**Bütünleştirici Veli Programı Tanıtımı**

Bu programın amacı, Suriyeli ve Türkiyeli öğrencilerin ailelerini bir araya getirerek, iki kültürün mümkün olduğunca birbirini tanıması, anlaması ve kabul edebilmesidir. Atölyeler her hafta aynı grupla düzenli olarak yürütülebileceği gibi, okulun imkanları dahilinde farklı zamanlarda farklı gruplara da uygulanmak üzere tasarlanmıştır. Program açık grup ilkesi ile 8 oturumdan oluşmak üzere geliştirilmiştir.

Veli Programı İzleme Değerlendirme Araçları Tanıtımı

İlkokul ve ortaokul düzeyinde veli uygulamalarında veri toplama aracı olarak psikolojik danışman görüşleri kullanılmıştır.

Psikolojik Danışman Görüşleri

İlkokul ve ortaokul düzeyinde YanYana Türkiye'nin Her Yerinde Projesi Veli Programını aktif olarak uygulayan psikolojik danışmanların yanı sıra Veli Programını uygulayamayan psikolojik danışmanlardan sürece ilişkin geriye dönük olarak (Saha ziyareti, odak grup ve telefon görüşmesi) bilgi sağlanmıştır.

Veli Programı İzleme Değerlendirme Araçları Uygulama Yöntemi

İstatistik uzmanı tarafından izleme değerlendirme okulu olarak belirlenmiş okullarda çalışmalarına devam eden psikolojik danışmanlar ile görüşmeler yürütülmüştür. Psikolojik danışmanların süpervizyon sürecinde ifade ettikleri paylaşımlar not edilmiş, proje uygulamalarının tamamlanmasının ardından psikolojik danışmanlar ile birebir çevrimiçi görüşmeler ve on ilden katılımcıları içeren bir odak grup görüşmesi yürütülmüştür. Odak grup ve birebir görüşmelere katılan psikolojik danışmanlar iki kriter temel alınarak belirlenmiştir: Proje izleme değerlendirme grubunda olan ve uygulamaları sorunsuz giden okullar ile proje uygulamaları yarım kalan okulların psikolojik danışmanlar odak grup görüşmelerine ve birebir görüşmelere davet edilmiştir.

Veli Programı Analiz Yöntemi

Odak grup ve çevrimiçi yürütülen birebir görüşmelerde oluşan veri iki görüşmeci tarafından ayrı ayrı içerik analizine tabi tutulmuş ve açığa çıkan temalar sosyal etki raporuna aktarılmıştır. Bu raporda veli programına ait sonuç ve değişim göstergeleri Saha Değerlendirme Raporu'nda (Ek 3), Beklenen Sonuç, Elde Edilen Sonuç ve Değişim Göstergeleri ile birlikte Nitel Analiz Raporunda ele alınmıştır.

Beklenen Sonuç 2:

Mültecilere yönelik ayrımcılığın azaltılması ve sosyal içermenin desteklenmesi amacıyla Türkiye'nin en yüksek Suriyeli mülteci oranına sahip on ilindeki ilkokul ve ortaokullarda görev alan psikolojik danışmanların eğitilmesi ve psikolojik danışmanlar tarafından projenin eğitim araçlarının uygulanmasının sağlanması.

Elde Edilen Sonuç 2:

- Bakanlık düzeyinde görüşmeler gerçekleştirilerek on il belirlenmiştir.
- On ilde İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile saha görüşmeleri yürütülerek projenin yürütüleceği okullar belirlenmiştir.
- Görevlendirme yazıları aracılığı ile Adana, Bursa, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kilis, Konya, Mersin ve Şanlıurfa'da ilkokul ve ortaokul düzeyinde 801 psikolojik danışman (telafi eğitimleri ile birlikte) proje eğitimleri için görevlendirilmiştir.
- Pandemi nedeni ile çevrimiçi olmak üzere 10 ilde 801 psikolojik danışmanın eğitimleri tamamlanmıştır.

Çıktı (lar) 2:

- Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile 3 toplantı gerçekleştirilmiştir.
- On il düzeyinde İl Milli Eğitim Müdürlükleri ile saha görüşmeleri yürütülerek projenin yürütüleceği 581 okul belirlenmiştir.
- Bir adet çevrimiçi (3 gün) sosyal uyumu destekleyen psikolojik danışman eğitim içeriği geliştirilmiştir.
- Pandemi nedeni ile çevrimiçi olmak üzere on ilde 801 psikolojik danışmanın eğitimleri tamamlanmıştır.
- On ilde proje süresince 28 çevrimiçi süpervizyon yürütülmüş ve psikolojik danışmanlar ile sınıf öğretmenleri bu süpervizyonlara katılarak uygulama süresince desteklenmiştir.
- Psikolojik danışmanların kendi okullarında uygulayabilecekleri bir Sınıf Öğretmeni Sosyal Uyum Eğitim içeriği geliştirilmiştir.
- On ilde psikolojik danışmanlar aracılığı ile 3,809 sınıf ve branş öğretmenin program katılımı sağlanmıştır.

Değişim Alanları 2:**Uygulayıcı Eğitimi - İçerik ve Yaklaşım**

Türkiye'nin Her Yerinde YanYana Projesi - Psikolojik Danışmanlar İçin Geliştirilmiş Uygulayıcı Eğitimi içeriği sosyal yapılandırmacı yaklaşım, yaşayarak öğrenme ve beyin uyumlu öğrenme ilkeleri temel alınarak geliştirilmiştir.

Çevrimiçi araçlar ile yürütülmesi planlanan eğitimin içeriği çok sayıda materyalin kullanıldığı ve yetişkin eğitimi ilkelerinin gözetildiği oturumlardan oluşmaktadır. Program akışı Tablo 7'de verilmiştir.

Uygulayıcı eğitimine katılan psikolojik danışmanların mülteci öğrencilerin okul ortamında sosyal içerilmesine, Türkiyeli ve Suriyeli öğrencilerin kaynaşmasına ilişkin bilgi ve beceri düzeyinde değişim hedeflenmektedir. Yanı sıra eğitime katılan psikolojik danışmanların okul ortamında çok kültürlü çalışmaya ilişkin tutumlarında değişim beklenmektedir.

Tablo 10. Psikolojik Danışman Eğitim İçeriği

Saat	1. Gün	2. Gün	3. Gün
09:00-10:15	Tanışma, Grup Dinamikleri ve Beklentiler	Isınma	Isınma
		Çocuk ve Travma	Psikososyal Destek & Proje Eğitici Kitaplarının Tanıtımı
10:15-10:30	Ara		
10:30-12:00	İhtiyaçlarımız ve YanYana Projesi	Sınıfa Yaşantısal Bakış	Psikososyal Destek Kutu Oyununun Tanıtımı
12:00-12:30	Ara		
12:30-14:30	Çocuk Odağında Mülteci Hakları	Sosyal Uyumu Pekiştiren Sınıf Ortamı	Değerlendirme ve Kapanış

Psikolojik Danışman Eğitim/Uygulama Süreci İzleme Değerlendirme Araçları ve Uygulama Yöntemi

Psikolojik danışman eğitimi izleme değerlendirme aracı olarak bir anket formu oluşturulmuş ve psikolojik danışmanların sürece ilişkin geribildirimleri ve memnuniyetleri çevrimiçi anket formu aracılığı ile alınmıştır. Ankete verilen yanıtlar psikolojik danışmanların süreçten memnuniyetine ve üç gün süren eğitim programının mesleki gelişimlerine katkı sunduğuna işaret etmiştir.

Sonuçlar ve Değişim Göstergeleri 2.1:

- Eğitim ihtiyaçlarıma yönelik konuları içeriyordu = %91,2 Katılıyorum

- İçerik iyi organize edilmiş = %94,3 Katılıyorum
- Eğitim sırasında paylaşılan sunumlar faydalıydı = %95,1 Katılıyorum
- Eğitim sırasında katılım ve etkileşim teşvik edildi = %96,9, Katılıyorum
- Eğitim yeni bilgi ve beceriler sağladı = %91,4 Katılıyorum
- Okulda kullanım için somut örnekler verildi = %93,9 Katılıyorum
- Eğitim konuya olan ilgimi artırdı = %88 Katılıyorum
- Bu eğitimden keyif aldım = %91,7 Katılıyorum
- Eğitim beklentilerimi karşıladı = %90 Katılıyorum
- Çevrimiçi kullanılan araçlar eğitim için uygundu = %91,6

Bazı Katılımcıların Eğitime İlişkin Yorumları:

"Mültecilerle ilgili kalıp yargıların farkına vardığım ve duyarlılığımın arttığı bir eğitim oldu. Ayrıca süreç çok samimi ve keyifliydi. Tüm katkıda bulunanlara teşekkürler..."

"Uzaktan olmasına rağmen yüz yüze yapılmış gibi interaktifti. Yapılandırılmış programlara sahip olmak, uygulanabilirlik açısından oldukça pratikti. Bize örnek olması açısından profesyonel paylaşımlar yapmak güzeldi. Eğitimde öğrendiğimiz oyunları öğrencilerime uygulayacağım."

"Okulumda uygulanacak yeni etkinlikler ve oyunlar öğrendim. Mülteci öğrencilerle ilgili uyum sorunlarının okulda azalacağını düşünüyorum."

"Etkinlikler sadece bu projede değil, kariyerim boyunca bana faydalı olacak ve her zaman yanımda taşıyacağım araçlardı."

"Çok iyi bir profesyonel deneyimdi; bu projenin bir parçası olduğum için çok şanslıyım ve projeye okulda başlamak için sabırsızlanıyorum."

"Farklılıklara karşı var olan duyarlılığımı artırdı ve okulda uygulayabileceğim etkinlikleri çeşitlendirmemi sağladı."

"Dil farklılıklarına rağmen öğrencilerle iletişimin mümkün olduğunu öğrendim."

Psikolojik Danışman/Sınıf/Branş Öğretmeni Süpervizyon İçeriği Tanıtımı

YanYana Proje uygulamaları süresince psikolojik danışmanlara, sınıf ve branş öğretmenlerine yönelik mesleki ve kişisel gelişim odağı olan 28 süpervizyon buluşması gerçekleştirilmiştir (Ek 4).

PROGRAM

YanYana Projesi Nisan'22 Süpervizyon Programı

7 Nisan Perşembe 10:00-12:00	Hareketli Çocuklarda Duygu Düzenleme ve Sınır Koyma Uzm. Psk. Dan. Necla Kızılcıç
14 Nisan Perşembe 14:00-16:00	Tükenmişlik Sendromu ile Başa Çıkma Uzm. Psk. Sevim Yıldız Aslan
19 Nisan Salı 10:00-12:00	Aile İçi Şiddet ve Vaka Yönetimi Uzm. Kl. Psk. Suna Bayram
28 Nisan Perşembe 14:00-16:00	Teknoloji Bağımlılığına Psikodramatik bir Bakış Psk. Dan. & Psikodramatist Kamuran Özdemir

Sınıf Branş Öğretmenleri Sosyal Uyum Programı İçeriği Tanıtımı

Bir İZ Derneği uzmanları tarafından üç saat süren ve yapılandırılmış bir içerik olarak geliştirilmiştir. Proje eğitimini tamamlayan tüm psikolojik danışmanlar ile yapılandırılmış içerik, öğretmenlerle paylaşılmış ve eğitim sırasında uygulama önerilerine ilişkin danışmanlık sağlanmıştır. Sınıf öğretmenlerine yönelik geliştirilen içerikte "Ön Yargıların Konuşulabilmesi ve Farkındalık", "Göç ve Travmaya Duyarlı Yaklaşımlar" ve "Mülteci Haklarına İlişkin Doğru Bilinen Yanlışlar" temel başlıklar olarak belirlenmiştir. Psikolojik danışmanlardan saha uygulamalarını gerçekleştirdiklerinde sınıf öğretmenleri ile yürüttükleri çalışmalara ilişkin olarak süpervizyon formunu doldurarak iletmeleri beklenmiştir. Bu kapsamda çarpan etkisi ile 3,809 sınıf ve branş öğretmenine ulaşılmıştır.

Psikolojik Danışman/Sınıf/Branş Öğretmeni Uygulamaları İzleme Değerlendirme Araçları ve Uygulama Yöntemi

Proje uygulamalarının psikolojik danışmanlar üzerinde yarattığı değişim eğitim değerlendirme anketi, ölçek uygulaması, odak grup görüşmesi, birebir görüşmeler ve saha

ziyareti ile izlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin süreçten sağladıkları yararlar ölçek uygulaması ve süpervizyon formları aracılığı ile takip edilmiştir. Proje izleme değerlendirme sürecine dahil olan okullarda (85 okul) müdahale ve kontrol grupları oluşturulmuş ve sınıf/branş öğretmenleri üzerindeki değişim müdahale ve kontrol sınıfları öğretmenleri arasındaki farka odaklanarak analiz edilmiştir.

Psikolojik Danışman/Sınıf/Branş Öğretmeni Süreç Uygulamaları Analiz Yöntemi

Nicel veriler dağılımına göre ortalama \pm standart sapma veya medyan (minimum-maksimum) değerleri ile tanımlanmıştır. Ön testlerin ve son testlerin kendi içinde bağımsız gruplarda karşılaştırmasında bağımsız gruplarda t-testi kullanılmıştır. Aynı grubun önce ve sonra karşılaştırmasında bağımlı gruplarda t-testi kullanılmıştır.

Sonuçlar ve Değişim Göstergeleri 2.2:

Tablo 8'de saha uygulayıcısı psikolojik danışmanlara ve sınıf öğretmenlerine yönelik tanımlayıcı bilgiler yer almaktadır.

Tablo 11. Saha Uygulayıcılarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler (n=132)

		n (%)
Cinsiyet	Erkek	32 (24.2)
	Kadın	100 (75.8)
Yaş (Ort\pmSS)		(33.5 \pm 7.8)
Eğitim Durumu	Lisans	118 (89.4)
	Yüksek Lisans	14 (10.6)
Proje'deki Görevi	Psikolojik Danışman	67 (50.8)
	Sınıf /Branş Öğretmeni	65 (49.2)
Mesleki Deneyim Yılı (Medyan, (Min-Maks))		8.5 (1-30)
Sorumlu Olduğu Suriyeli Öğrenci Sayısı (Medyan, Min-Maks))		26 (2-700)

(Ortalama \pm Standart Sapma)

Tablo 12. Saha Uygulayıcıları Ön Test ve Son Test Puan Karşılaştırması

	Ön Test	Son Test	p*
Tüm Uygulayıcılar	107.14 \pm 13.59	109.85 \pm 14.11	0.018

(Ortalama \pm Standart Sapma), *Eşleştirilmiş örneklem t-testi

Tüm saha uygulayıcılarının ön test ve son test puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Son test puanı yaklaşık 2 puan yükselmiştir.

Tablo 13. Proje'deki Görevi Bazında Saha Uygulayıcılarının Puan Karşılaştırması

	Psikolojik Danışman	Sınıf /Branş Öğretmeni	p*
Ön Test	107.60 \pm 11.82	106.68 \pm 15.27	0.699
Son Test	112.55 \pm 10.71	107.06 \pm 16.55	0.026

(Ortalama \pm Standart Sapma), *Bağımsız örneklem t-testi

Saha uygulayıcılarının proje'deki görevi bazında karşılaştırma yapıldığında ön testte psikolojik danışmanlarla sınıf/branş öğretmenleri arasında istatistiksel olarak fark bulunmazken, son test karşılaştırmasında anlamlı fark elde edilmiştir.

Sınıf/Branş Öğretmeni Eğitimleri Analiz Sonuçları

Psikolojik danışmanlar tarafından yürütülen sınıf/branş öğretmenleri eğitimlerinde ulaşılan öğretmenlerden 2800 kişiye ait bulgular aşağıda yer alan tablolarda verilmektedir. Katılan öğretmenlerin çoğunluğunun kadın olduğu ve sınıf öğretmeni branşında çalışanların da önemli bir grubu oluşturduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaş aralığının 20 ila 63 arasında olduğu (8.6 standart sapma) olduğu görülmüştür. Yaş ortalaması 34,93 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 14. YanYana Projesi Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Dağılımı

	sayı	%
Erkek	879	31.4
Kadın	1921	68.6

*Tablo 2800 kişi üzerinden oluşturulmuştur.

Tablo 15. YanYana Projesi Sınıf Öğretmenlerinin Çalışma Süresi

	sayı	%
Bir yıldan az	10	.4
1-4 yıl	634	23.4
5-9 yıl	693	25.6
10-14 yıl	479	17.7
15-19 yıl	362	13.4
20 + yıl	529	19.5
Total	2707	

*Çalışma süresi ortalaması 11,37 yıl olarak gözlenmiştir.

Tablo 16. YanYana Projesi Sınıf Öğretmenlerinin Branşlara Dağılımı

Branş	sıklık	%
Bildirilmemiş	10	.4
Arapça	2	.1
Beden Eğitimi ve Spor	66	2.3
Bilişim Teknolojileri	28	1.0
Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	7	.2
Çocuk Gelişimi	2	.1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	136	4.8
Edebiyat	2	.1
Felsefe	1	.0
Fen Bilimleri	195	6.9
Görsel Sanatlar	25	.9
İletişim	1	.0
İlköğretim Matematik	66	2.3
İngilizce	223	7.9
Kimya	2	.1
Matematik	209	7.4
Müzik	33	1.2
Okul Öncesi Öğretmeni	38	1.4
Özel Eğitim	20	.7
PDR	48	1.7
Resim	1	.0
Resim ve Teknoloji Tasarım	1	.0
Sınıf Öğretmeni	1220	43.4
Sosyal Bilgiler	148	5.3
Sosyal Hizmet	1	.0
Sosyoloji	1	.0
Tarih	2	.1
Teknoloji ve Tasarım	26	.9
Türk Dili ve Edebiyatı	7	.2
Türkçe	289	10.3
Total	2810	100.0

Tablo 17. YanYana Projesi Sınıf Öğretmenlerinin Ders Verdiği Sınıf Düzeyi

	Sayı	%
Derse girmiyor, İdareci/ Psikolojik Danışman	40	1.4
İlkokul Düzeyi 1.-4. Sınıf	1290	45.7
Ortaokul Düzeyi 5.-8. Sınıf	1453	51.5
Kayıp Değer	38	1.3
Toplam	2821	100.0

Tablo 18. YanYana Projesi Sınıf Öğretmenlerinin Modülü Değerlendirmesi

Eğitim yararlı mıydı?	sayı	%
Kayıp değer	12	.4
Eğitim almadım	6	.2
Eğitim yararlı değildi	41	1.5
Kararsızım	7	.2
Kısmen yararlı	75	2.7
Yararlı/Çok yararlı	2676	95.1
	2814	

Nitel Analiz Raporu

Odak Grup Tartışması

Raporun bu bölümünde yer alan odak grup tartışması analiz notları ilkökul ve ortaokul programları yanı sıra psikolojik danışmanlar, sınıf öğretmenleri ve velilere yönelik yürütülen programlara ilişkin bütünlüklü bir yapıda hazırlanmıştır. Bu bölümde Beklenen Sonuç 1 ve 2' ye dair analiz ve sonuçlara vurgu yapılmaktadır.

Katılımcıların Özellikleri

Odak grup tartışmalarına katılan üç psikolojik danışman; öğretmen eğitimlerini, birden fazla sınıfta öğrenci oturumlarını tamamlamış ve veli oturumlarına da başlamışlardı. Öğrenci ve öğretmen eğitimlerini tamamlamış bir katılımcı veli oturumlarını tamamlayamamış, bir katılımcı öğrenci oturumları başladıktan sonra velilere programı tanıtmış ve konulara ilişkin bilgi vermişti. Pandemi sınırlamaları nedeniyle bu toplantılar için okul

bahçesini de kullanmıştı. Bahsedilen iki katılımcı, grubun toplanacağı yer, dil sorunları nedeniyle veli oturumlarını tamamlayamamışlardı.

Uygulamaya Katılım

Programı Uygularken Okulda Uygun Ortamı Oluşturma

Pandeminin başlarında öğrencilerin evde olduğu ya da yarım gün geldiği durumlarda velilerin okula gelmesinin oldukça zor olduğu dile gelmiştir. Katılımcılar, ailelerin hem Türkçeyi "çat pat" konuştukları hem de çocuklarının akademik başarıları ile ilgilenmedikleri için velilere erişimin zor olduğunu bildirdiler. Hatay gibi şehirlerde, öğretmenlerin ve velilerin Türkçenin yanı sıra Arapça konuşabiliyor olması velilerle psikolojik danışmanların anlaşması için kolaylaştırıcı olmuştur. Örgün eğitimde müfredat uygularken velilerle (Türk-Sığınmacı farketmeksizin) etkili iletişim kurmada yaşanan zorluklar, velilerin ilgisizliği öğretmenlerin en önemli sorunlarından biri olarak bildirilmiştir.

"... temeli dil problemleri ve katılım sıkıntısı. Aslında ben işimi çok seviyorum fakat karşı tarafın ilgisi çok az, ben velilerime de ayırım yapmam Suriyeli-Türk diye. Seminerlerimi karma yaptım bu sebeple. Fakat seminerlerimde katılım az oluyor. Normal bir seminerde bile katılımları yok." DG 1 K

Programın Uygulanması Sırasında Destek Alma

Psikolojik danışmanlar uygulama için genellikle okul idaresinden, Bir İZ ekibinden ve öğretmen arkadaşlarından destek aldıklarını bildirdiler. Sınıf öğretmenlerinden yeterli desteği göremediğini söyleyen psikolojik danışmanlar da vardı. Program başlamadan önce psikolojik danışmanların sınıf öğretmenleriyle daha yakın iletişim kurup, uygulama hakkında onlara bilgi vermesi sınıf öğretmenlerinin desteğini almada rol oynadığı anlaşıldı. Göçmen öğrencilerin olduğu okullarda, sınıf içinde ve okul dışında yaşanan uyum sorunları tüm çalışanlar tarafından bilindiği için kaynaştırmaya katkı yapacak tüm etkinliklerin desteklendiği belirtildi.

Bir İZ'den yeterli destek alınıp alınmadığı sorgulandığında, YanYana Proje Ekibi'nin ve gerçekleştirilen süpervizyonların önemli destekler olarak görüldüğü anlaşıldı. Bir katılımcı;

"Süpervizyonlar aslında çok güzeldi, arkadaşlar destekten öte oldular.... Bazıları hâlâ mailimde duruyor, çok güzeldi, oyunla ilgili olanları tekrar izlesem diye düşünüyordum. Bir sürü bu alanda uzman kişilerle destek verildi. Çok fazla olunca da katılım az oldu. Ya da ben az katıldım."

sözleriyle durumu özetledi. Diğer bir katılımcı da bu desteklerin yanı sıra aynı projede çalışanların süpervizyonlar dışında da buluşabilmesinin önemli olduğuna dikkat çekti.

"Adana'da başka okullar ne yapıyor, başka kimler var bizim etkileşimimizi artırıyor. Sen şu etkinliktesin bunu yapıyorsun, şu zorlukla karşılaşıyorsun. Toplu bir katılım yapıyor. (YanYana Projesi'nde) Tamam süpervizyonlar oluyor ama çoğu kişi katılmıyor, katılıyor, nereden katıldığı belli olmuyor. Adana'dakilerin tanışmaması ister istemez, tecrübeme dayanarak söylüyorum, etkiliyor." (DG2, K)

sözleriyle gruptaki çalışmaların katılımcılar arasında sosyal ağ oluşturmanın gerekliliğini vurguladı.

Karşılaşılan Zorluklar Nedeniyle Programın Uygulanamaması

Programı uygulayamayanlarla gerçekleştirilen odak grup tartışmaları katılımcıları ve görüşme yapılan katılımcılar, çalıştıkları okulların dezavantajlı bölgede olması nedeniyle öğrencilerinin pandemiden çok etkilendiklerini vurguladılar. Okullarında ekran bağımlılığı, şiddet davranışı, okula uyum sağlamada zorlanma, Türkçenin unutulması gibi sorunların çözümü için psikolojik danışmanlar ve okul idaresi olarak iki ayrı "okula adaptasyon" programı uygulanmasına karar verilmişti. Tüm öğretmenlerin ortak çalışmasıyla akademik kazanımların gerilemesini ve sosyal ilişkilerde çatışmaları engellemeyi ön plan almayı belirttiler. Bir katılımcı, huzur ortamını sağlayabilmek için

"Okul kurallarının ve öğrenci görevlerinin hatırlatılması, arkadaş ilişkilerinin yönetimi gibi konularda oyun temelli davranış değişikliği programı" (OGT 4, K)

uyguladıklarını, aslında kendi okulunda öğrencilerin bilişsel düzeyinin bu programı uygulayabilmek için yetersiz olduğuna inandığını paylaştı.

Uyum programlarını yürüten iki katılımcı, programı uygulamasalar da YanYana Projesi için hazırlanan materyali kullandıklarını, öğrencilerinin oyunlardan keyif aldıklarını vurguladılar.

Yeni dönemde koşullar uygun olduğunda, proje sürüyorsa programı uygulayabileceklerini, en azından oyunları ve ısınmaları kullanabileceklerini bildirdiler.

Eğitim Sonrası Motivasyon

Pandemi döneminde çevrimiçi katıldıkları YanYana Uygulayıcı Eğitimi'nin çok motive edici olduğunu ve bu dönemde kendilerine nefes alma fırsatı verdiğini söylediler. Bazı katılımcılar ilk defa Zoom uygulamasını bu kadar etkin kullanıldığını gördüklerine dikkat çektiler. Eğitimin yeni bilgi ve beceriler kazandırması yanında, yeni yöntem tanımak/kullanmak konusunda da katkısı olmuştu.

"Zoom'u ilk kez bu kadar etkin kullanan bir eğitim aldım, profesyonellik çok hoşuma gitti. Oyunları ve materyali çok beğendim." (OGT5, K)

"...çok samimi söylüyorum, ben hayatımda hiçbir online eğitimde bu kadar keyif almamıştım. Yüz yüze eğitimler bile bu kadar keyifli ve verimli geçmemişti." (DG-1SK, E)

Psikolojik danışmanların çoğunluğu bilgi ve becerilerini bu yıl da kullanmak için motive olduklarını bildirdiler. Projenin devam edip etmeyeceğini öğrenmek istediler.

Eğitimin Etkileri/Kullanılması

Eğitimin İhtiyaçları Karşılması

Hem programı uygulayan hem de uygulamayan tüm katılımcılar verilen eğitimin profesyonelce düzenlendiğini söylediler ve kapsayıcı olduğuna katıldılar. Özellikle deneyimli eğitimci ve proje deneyimi olan katılımcılar becerilerini nasıl kullanacaklarını daha eğitim sırasında değerlendirebilmişlerdi.

Eğitim ve Uygulamanın Konuya Olan İlgiyi Artırması

Özellikle göçmen yoğunluğu olan bölgelerde/okullarda çalışan katılımcılar yeni oyunlar öğrenmenin ve etkinliklerin, bakışlarını değiştirdiğini söylediler.

"Kendi okulumda Suriyeli çocuk az, aslında pek çok sorunu çözdüğüme inanıyordum... Bir şeyleri aştığımızı, eşit olduklarını düşünüyordum ama çocukların bunu (ayrımcılığı) fark etmiş olmaları büyük bir kazanım gibi geldi bana" (DG2, K)

Özellikle genç katılımcılar, sınıf öğretmenleriyle yapılan eğitimlerde, çalışanlara genç bir psikolojik danışmanın eğlenceli ve etkili eğitim yürütmesinin okul içinde hem enerji yarattığı hem de uzun süredir aynı okulda çalışan öğretmenler tarafından kabullerine olumlu etkisinin olduğunu söylediler.

Sınıf Öğretmenleriyle İletişim

Psikolojik danışmanlar, genelde sınıf öğretmenleriyle etkileşimlerinin iyi olduğunu söylediler, ortaokulda ya da az sayıda göçmen öğrencinin olduğu ilkokullarda, öğrenci oturumlarını psikolojik danışmanların yürüttüğü anlaşıldı. Sınıf öğretmenlerinden bazılarıyla iyi bir iletişim kurmakta zorlanan psikolojik danışmanlar, o sınıflarda uygulamaları gerçekleştiremediklerini ifade ettiler.

"Aslında üç idareci değiştirdim, okulumuz başka bir binaya taşındı, başka bir okulla birleştik. Okul mevcudu 600'den 800'e çıktı. 6. sınıf öğretmenlerinin iş yükü o kadar fazlaydı ki tepki oluşur diye kendim yürüttüm. (DG6, K)

Konuyla ilgilenen sınıf öğretmenlerinin bir kısmı izlemek için eğitimlere gelmek için izin istemişlerdi ancak ön yargıları olan ve tutumları değişmeyenler de olmuştu.

"Bakış açısı değişmeyen öğretmenler de var hâlâ. Ayrımcılık yapılmamasını, eşit davranmayı bir yük olarak görüyorlar." (DG2, K)

Okulda Programın Uygulanması

Bazı okullarda program planlanan tüm sınıflarda uygulanmış ve bazı sınıflarda etkileri ilk haftalarda görülmüş. Psikolojik danışmanların göçmen öğrencilerinin oranı grup dinamiklerini etkilemişti.

"Oyuna katıyorsunuz ya, çocuklarda kaynaşmayı görüyorsunuz... 2020'de yaptım eğitimi, dörtleri mezun ettim zaten. (DG1, K)

"Çatışmanın olduğu sınıflarda da oyun oynadım. Müdahale etmek için..." (DG2, K)

Bazı uygulayıcılar pandeminin etkilerini daha yoğun hissettiklerini bildirmişlerdi. Programın uygulanması pandeminin dönemiyle ilgili olarak zorlayıcı olmuştu.

"8. ve 9. oturumlarda revizyon yapmak zorunda kaldım. Öğrencilerin uzayla ilgili örnekte çözüm üretmesi zor oldu. Çözümleri zarfta verip, nereye uygun olacağına karar veremelerini istedim" (OGT2, K)

Derslerin 20 dakika olması, ortaokulda uygulamayı yapmak için öğretmenlerden derslerini vermelerini istemek, hazırlıkların yapılması için zaman kalmayışı ve sınıf mevcutlarının fazla olması psikolojik danışmanlar için zorluk yaratan durumlar olmuştu.

Bunların dışında sosyal medyada gündem oluşturan ve siyasi odaklar tarafından yönlendirilen ayrımcı söylemler, çatışmaların öğrenciler ve Suriyeli-Türk ebeveynler tarafından okul dışına da taşınmasını alevlendirmişti.

Öğrencilerinizde/ Eğitim Ortamında/Meslektaşlarda Ne Gözlemlediniz?

Uygulayıcılar, özellikle çatışmaların yönetilmesi, zorbalığın azaltılması, farklılıkların kabullenilmesi açısından programın olumlu etkisini hissettiklerini söylediler. Bir danışman "tenefüste kavga oyunu oynayan öğrencilerini" değiştirebildiğini; bir başkası, kendisiyle konuşmayan Suriyeli kız öğrencisinin artık kendisiyle konuşmaya başladığını, öğrencilerin "arkadaş edindiklerini" paylaştılar.

Ayrıca programın daha önce bazı çocuklarda gözlemleyemedikleri durumları da görmelerini sağladığını ifade edenler oldu. Bir çocukta bile fark oluşturma bunun bile etkili olduğunu düşünmekteydiler.

"...Çocuklar arasında ayrımcılığın azaldığını gözlemleyebildim. Birbiriyle oynamayan çocukların daha çok birbiriyle oynamaya başlaması gibi. Bir sınıfta sınıf tarafından dışlanmış mı diyim, kendini yalnız hisseden bir çocuğu etkinlikler sırasında fark ettim. Oysa o

sınıfa daha önce birkaç kez girmeme rağmen gözlemleyemediğim bir durum olmuştu.” (DG-1SK, E)

“Her çocuk üzerinde mükemmel bir etki yaratamayabiliyoruz ama sınıfta gördüğüm durum: etkinlikler çocuklar üzerinde etkili oldu, birbirlerini daha iyi tanımaya başladılar... Birbirlerinin farkında olmadıkları özelliklerini fark etmeleri, farklı dillerde şarkı söylemeleri bile onlarda çok etkili oldu.” (DG2-SK, K)

Öğretmenlerin, kendi bakış açıları izin verdiğince gönüllülükleri temelinde etkilendikleri ifade edildi.

Veli Uygulamalarında Gözlemler

Veli oturumlarını yürütebilen psikolojik danışmanlar ise deneyimlerini;

“Çevre olarak bütün veliler ilgisiz. Katılan velilerle iletişimim kuvvetlendi. Kapımızı daha çok çalıyorlar. Biraz ön yargı, velileri de karma yapıyorum ya, ön yargı/ayrımcılık konuşuyoruz biraz daha kırıldı.” (DG1, K)

“Hepsi ev kadını, ortak yemekleri görünce, birlikte bahçede etkinlik yapınca sevdiler, kadın olarak benzediklerini anladılar.” (DG3, K)

“Velileri dinliyor olmam, sıkıntılarını dile getirmem, minnettarlık uyandırdı.” (OGT5, K)

sözleriyle paylaştılar. Özellikle veli oturumlarının devamlılığının azalması ve tercüman sorunun yaşanması, uygulayıcıların motivasyonlarını etkilemişti. Yalnızca bir iki kişi ile oturum yapmak oldukça zorlayıcı gelmişti.

Mesleki Yaşama Etkileri

Bu Eğitimi Diğer Öğretmen Arkadaşlarına Önerme

Psikolojik danışmanlar YanYana Uygulayıcı Eğitimlerinden çok zevk aldıklarını, kendilerine üç gün nefes alma şansı verildiğini dile getirdiler. Bu eğitimi arkadaşlarına önerebileceklerini söylediler. Özellikle deneyimli danışmanlar bu tür eğitimlerde gönüllülüğün önemine dikkat çektiler;

“Zorunlu hiçbir şey olmamalı. Mesela ben eğitimlerden haz alan birisiyim, benim hoşuma gider böyle eğitimler... Mecburi olursa kesinlikle olmuyor.” (DG1 K)

Bir İZ'in çevrimiçi eğitimleri profesyonelce yürütmesi hem motivasyonu artırmış hem de eğitimin meslektaşlara önerilmesini sağlamıştır. Meslektaşları proje kapsamında eğitim yapmasa da Bir İZ'in eğitim yöntemlerini nasıl kullandığını da gözlemlenmelerini istediler;

“Hiç değilse eğitimi izlesinler, yalnız olmadığımızı anlarlar.” (DG5, K)

“Okula yeni atanan psikolojik danışmana projeyi anlattım ve Bir İZ'e yönlendirdim.” (DG4, K)

Uygulamanın Yapıldığını Bilen Meslektaşların Yaklaşımı

Genel olarak meslektaşların yaklaşımlarının olumlu olduğunu bildiren psikolojik danışmanlar, farklı düşünen meslektaşları olduğunu da belirttiler;

“Videoları arkadaşlara izlettim, ağlayanlar bile oldu. Biz onların çocuk olduğunu unutuyoruz dediler.” (DG7, K)

“Etkinliklerimizi naiflik ya da enayilik olarak etiketleyenler de var.” (OGT1, K)

Projenin Mesleki Yaşantıya Etkisi

Uygulayıcılar, eğitim alırken mutlu olmuşlardı, eğitim oturumları sırasında sınıfta ya da öğretmenlerde görülen en küçük değişiklikler bile umutlanmalarını sağlamış ve motivasyonlarını artırmıştı.

“Her eğitim benim için bir artıdır. Meslektaşlarımı tanıdım. Bir kere pandemide enfes bir 3 gün geçirdim, harikaydı benim için. Nefes aldım. Oyunlar, ısınma etkinlikleri benim için artı oldu. Etkili bir zaman kullanımı oldu, çok güzel bir eğitimdi benim için.” (DG1, K)

“En önemlisi Bir İZ'le tanışmak oldu... Bir İZ'le çalışmak başka bir şey. Çok ciddi çalışan bir grup, fazla fazla eğitim var. Bu anlamda çalışkan, dinamik, olaylara farklı bir yerden bakan bir grup.” (DG2, K)

“Online eğitim alırken nasıl olacak diye merak etmiştim. Acele ettirmediler, (program) yapmış olmak için yapılmadı. Süpervizyonlar güzeldi. Kullanacağımız kağıtlar bile gönderildi. Her şey düşünülmüştü.” (DG5, K)

Uygulayıcılar üzerindeki etkilerine bakıldığında sadece bilgi ve beceri kazanmadıkları, aynı zamanda yeni yöntemlerin kullanımının öğrenilmesi, sürecin planlanması ve yürütülmesinin iyi bir örnek olarak izlenebilmesi sağlanmıştır.

Eğitimlerin Daha Yararlı Olması İçin Öneriler

Katılımcıların uygulamanın yürütülmesine ilişkin farklı önerileri oldu. Bir kısmı okulun özgün koşulları, diğerleri ise planlama ve sürece ilişkin önerilerdi;

“Yüz yüze olsa çok mutlu olurum, büyük illerde yapılabilir. ...konuklar çağırıyordunuz. Onlara elimden geldiği kadar katılmaya çalışıyordum. Böyle tüm eğitimler branşım için çok

etkili olur. Okullardaki tüm psikolojik danışmanlar eğitilip tüm okula uygulansa daha etkili olabilirdi.” (DG1, K)

“İlkokul için daha uygun, sınıf öğretmenleri daha kolay yürütür... Oturum sayıları azaltılırsa iyi olur. Ben çalışırken esnek program yapmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Sınıflar küçük olursa iyi, süre yetmiyor.” (DG2, K)

“...okullardaki tanıtımı dernek (Bir İZ) yapsa daha iyi olur.” (DG3, K)

“...tercüman desteği olsa daha iyi olur. (DG6, E)

“Velilerin birbiriyle konuşması, ev sınırının dışına çıkması önemli.” (OGT3, K)

Oturumların sayısının fazla oluşu ve ortaokulda sürenin yetmeyişi sıklıkla bildirilen sorunlardı. Önerilerin de bu konulara odaklanması şaşırtıcı bulunmadı.

Oturumlar ve eğitimler dil sorunu nedeniyle planlandıktan daha uzun sürüyor, deneyimli öğretmenler oturum sayılarının daha az olmasını ve sürelerin esnek olabildiğini istiyorlar.

Sonuçlar

Okullardaki sığınmacı öğrenci yoğunluğu ve sınıflara dağılımı oldukça önemli olduğundan; yalnızca sınıfta iki göç geçmişi olan öğrenci ile program yapıldığında etkisi görülemeyebilir. Çatışmaların yoğun olduğu yerlerde, sınıfın çoğunluğu güç sahibi olmakta ve diğer grubun zarar görme/ayrımcılık yaşama olasılığı artmaktadır.

Sığınmacıların özellikleri ve okulun sosyal çevresi, okuldaki ve okul çevresindeki barışı etkilemektedir. Mevsimlik işçilerin varlığı, okula devamın sağlanamaması, velilerin ön yargıları gibi etkenler okul dinamiklerini değiştirmektedir.

Okulda tercüman olmayışı, yetişkinlerin Türkçe öğrenmek için motivasyonunun olmayışı ve erişilebilir dil öğrenme olanağının olmayışı velilerin katılımını etkilemektedir.

Bir İZ Ekibi, profesyonelliği ve etkili proje planlaması ile uygulayıcılardan takdir toplamıştır. Süpervizyon ve uzman konuklar yoluyla bilgilendirmeyi akıcı biçimde sürdürmektedir. Yarattığı güven ve titizlik ile katılımcıların bundan sonraki çalışmalar için sahip olduğu yüksek motivasyonu korumalarını sağlamaktadır.

Velilere yönelik uygulamalar sınırlı kalmış durumdadır. Tercümanla iletişim ya da dil bilen öğrencilerin varlığı yardımcı olmaktadır. Velilerle iletişim ve etkileşime yönelik, gelecekte başka etkinliklerin planlanması uygun olabilecektir. Projenin tanıtımı ve oturum özetlerinin Arapça hazırlanması ve velilere iletilmesinin yararlı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Kutu oyunu öğretmenler tarafından çok değerli bulunmakla birlikte, kalabalık sınıflarda uygulamanın zor olması, bir ders süresinin yeterli olmaması, dil sorunu gibi zorluklar ifade edilmiştir. Bir öğretmen tarafından iletilen ve sözel etkileşime ek olarak çocukların bedensel olarak oynayabilecekleri oyunların geliştirilmesi önerisine gelecek planlarında yer verilebilir.

Beklenen Sonuç 3:

Mültecilere karşı ayrımcılık ve sosyal uyum içermeye konusunda ilgili makamlarda ve kamuoyunda farkındalık yaratmak.

Elde Edilen Sonuç 3:

- YanYana Projesi süresince geliştirilen tüm program içeriklerinin ve sosyal uyuma özel bilgi sağlayan içeriklerin yer aldığı 1 adet web sitesi geliştirildi.
- Sosyal uyum temasının savunuculuğunu yapmak üzere 1 adet kısa film çekildi ve yayılımı sağlandı.
- Sosyal uyum temasının savunuculuğunu yapmak üzere 1 adet çevrimiçi konferans düzenlendi.
- YanYana Proje sonuçlarının paylaşıldığı 1 adet basın konferansı gerçekleştirildi.
- YanYana Proje Sosyal Etki Raporu içeriği oluşturuldu ve yayılımı sağlandı.

Çıktı (lar) 3:

- 1 adet web sitesi (yanyana.biz) geliştirildi ve 23598 kişi web sitesini ziyaret etti.
- “YanYana Olmak İz Bırakıyor” isimli kısa filmi 1,8 milyon kişi izledi.
- “Çocuk Sadece Çocuk” temalı Çevrimiçi Savunuculuk Konferansına 26 panelist ve 300 dinleyici katıldı.
- Konferans içeriklerinden 1 adet kitapçık oluşturuldu ve yayılımı sağlandı.
- 1 adet basın toplantısı gerçekleştirildi ve basın toplantısına 12 psikolojik danışman katıldı.
- Basın konferansı 8 ulusal haber ajansı tarafından paylaşıldı.
- 1 adet YanYana Sosyal Etki Raporu yayımlandı.

Değişim Alanları 3:

Web Sitesi

Projenin tüm çıktılarının paylaşıldığı www.yanyana.biz web sitesi, sosyal uyum alanında çalışacak profesyoneller için açık bir kütüphane işlevi görmektedir. Bu kapsamda pro-

·Okulda Ayrımcılık ve Etkileri: **Dr. Çetin Çelik**, Koç Üniversitesi

·Pandeminin Etkileri: **Utku Akman**, SGDD-ASAM

12:00-12:30 Yemek Arası

12.30-13.15 Derinleşme Oturumları (Paralel)

·Bir Çözüm Önerisi Olarak Kapsayıcı Eğitim: **Prof. Dr. Kenan Çayır**, Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Merkezi (SEÇBİR)

·Mülteci Çocuklarla Travma Çalışma: **Prof. Dr. Ümran Korkmazlar**, EMDR Türkiye

·Göç ve Çocuk İşçiliği: **Nejat Kocabay**, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO); **Sevgi Serin**, Hayata Destek Derneği

13.30-14.00 İlhamlanma Oturumları (Paralel)

·Psikososyal Destek ve Sosyal Uyum: **Gökhan Fidan**, Bir İZ; **Beyza Bilal**, MayaVakfı; **İris Bilen**, İKGV

·Çocuk için Oyun: **Betül Bozkurt**, Bir İZ; **Büşra Sezen**, Türk Kızılayı; **Nurşah Yılmaz**, Oyun ve Öğrenme Derneği

·Toplum Merkezleri: **Ege Hazal Yıldız**, Şişli Belediyesi; **Rümeysa Kahraman**, Mülteciler Derneği; **Özge Karabağ**, Mavi Hilal Vakfı

·Dijital Oyunlar: **Berfu Demir**, Small Projects İstanbul; **Zeynep Yüreğir**, Mavi Kalem; **Başak Ertem**, Save the Children

·'Dil'siz Örnekler: **İnanç Sümbüloğlu**, Bir İZ; **Tuğçe Ulugün Tuna**, Dans Sanatçısı

14.00-15.00 Daha İyisi İçin Yan Yana - Arama Çalışması

Moderatör: **Betül Bozkurt**, Bir İZ

15.15-15.30 Kapanış

Konferans Raporu'na bit.ly/YanYana-Konferans-Raporu adresinden erişebilirsiniz.

Konferans kayıtları için [Bir İZ YouTube Kanalı](https://bit.ly/YanYana-Konferans-Raporu) üzerinden paylaşılmıştır.

Basın Toplantısı

Proje kapanış etkinliği çerçevesinde düzenlenen basın toplantısına projenin yürütüldüğü illerden 12 psikolojik danışman katılım sağlamıştır. Farklı kurum ve sivil alanlar çalışanları ile birlikte 50 kişi basın toplantısına katılmıştır. Basın toplantısı 8 farklı ulusal ajansta yer bulmuştur.

Basında yer alan haberlerin tamamına <https://bit.ly/YanYana-Haberler> bağlantısından erişebilirsiniz.

Deneyimden Öğrendiklerimiz

İzleme Değerlendirme Uzman Görüşleri

Pınar Günel

Sosyal alanda yapılan araştırmalardan elde edilen verilerin nitel ve nicel analizlerinin yapılması çalışmanın etkinliğinin değerlendirilmesi açısından oldukça önem arz eder.

YanYana Projesi kapsamında yürütülen çalışmanın örneklem seçimi ve nicel analiz kısmında istatistik uzmanı olarak proje ekibi ile çalışma imkânı buldum. Bilimsel yöntemlere ve etiğe bağlı kalarak planlanan, yürütülen, verileri elde edilen ve işlenen bu çalışmanın nicel analiz kısmında; çalışmaya dahil edilen bireylerin özelliklerinin tanımlanması, verilen eğitimlerin/yürütülen uygulamaların etkinliklerinin ölçek puanları kullanılarak değerlendirilmesi, müdahale ve kontrol gruplarının karşılaştırılması yer almıştır.

Birlikte çalışma fırsatı bulduğum ekibin proje süresince profesyonel yaklaşımı, dinamizmi ve bilimsel hassasiyeti benim adıma önemli motivasyon kaynağı oldu. Ekibin gözlemleyebildiğim her aşamadaki gayretini ve özverisini tebrik ediyorum, benzer çalışmaların başarı ile devamını diliyorum.

Bir sivil toplum projesi olan YanYana Projesinin uzmanlık alanım doğrultusunda bir parçası olabildiğim ve projeye katkı sunabilme fırsatı yakaladığım için mutluluğumu iletme ve tüm ekibe teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Hacer Nalbant

Proje etkinliklerinin çeşitliliği ve saha uygulamalarının farklılığı nedeniyle izleme değerlendirmede kapsayıcılık planlandı. Pandemi süreci, etkinlikleri etkilediğinden, izleme değerlendirme süreçleri de bu durumdan etkilendi.

Çok yaygın olarak, farklı koşullarda yürütülen projenin çıktılarını izlemek ve değerlendirmek oldukça etkileyiciydi.

İzleme Değerlendirme Asistanları

Proje süresince 5 izleme değerlendirme asistanı ve 56 izleme değerlendirme gönüllüsü mentor ve akran desteği aracılığı ile sürece katkı sağlamıştır (Ek 9).

Çağla Cempel (Maltepe Üniversitesi / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık - 2021 Mezun)

YanYana Projesi'nin izleme-değerlendirme sürecinde ve özellikle veri girişi aşamasında çok yoğun, bir o kadar da keyifli bir süreç geçirdim. Uygulayıcı okullarda görev alan okul psikolojik danışmanları ile iletişim kurduğum anlarda onların proje için ellerinden geleni yapma isteklerine şahit oldum. Veri girişi yapan gönüllülerin bitmek üzere olan bir proje için duydukları heyecanları ve meraklarına eşlik ettim. İzleme-değerlendirme sürecinin nasıl ilerlediği, veri girişi yapılırken hangi konulara önem vermemiz gerektiği ve verilerin korunmasının önemi gibi değerli bilgiler edindim. Öğrencilerin çizmiş oldukları resimleri yorumlama imkânı bularak mesleğim için önemli olan bir alanda kendimi geliştirdim. YanYana Projesi'nin öğrencilerin hayatına dokunmuş olmasının yanı sıra projede yer alan uygulayıcılara, gönüllülere ve proje çalışanlarına da bu kadar etki etmesini deneyimlemek benim için çok kıymetliydi.

Hayrulnisa Üstündağ (İstanbul Bilgi Üniversitesi / Siyaset Bilimi - 2022 Mezun)

YanYana projesinin izleme ve değerlendirme sürecinin bir parçası olduğum için çok mutluyum. Aynı zamanda bu proje, benim sivil toplumda edindiğim ilk deneyim de olmuş oldu. Bu yüzden YanYana projesinin bendeki yeri apayrı. Bu süreçte tanıdığım insanlar ve projede edindiğim deneyimler benim için paha biçilemez. Okullardan gelen verilerin çevrimiçi ortama geçirilmesi meşakkatli olsa bile öğrencilerden gelen resimleri yorumlamak çok heyecanlıydı. Sanki öğrencilerin iç dünyalarına giriyormuşum gibi hissettim. Süreçte projenin uygulayıcıları olan psikolojik danışmanlarla ve sınıf öğretmenleriyle irtibatta olmak ve süreç takiplerini gerçekleştirmek hem iletişim becerilerimi geliştirmemi sağladı hem de profesyonel anlamda bir iletişimin nasıl olması gerektiğini bana göstermiş oldu. İkinci dönem gönüllülerimizin de aramıza katılması ile ekibimiz daha da büyüdü. Gönüllülerimizin, izleme ve değerlendirme süreci için motivasyonları ve hevesleri çok yüksekti. Onların bu durumu beni daha da heyecanlandırdı. Herkes yeni bir şeyler öğrenmek için çok sabırsızdı. Gönüllülerimizin projeye uyum sağlayabilmeleri için oryantasyonlarını gerçekleştirmem ve onlara sürecin işleyişi ile ilgili bilgi aktarımını yapmam liderlik özelliğimin ön plana çıkmasını ve organizasyon becerilerimin gelişmesine katkıda bulundu. Bana verilen sorumlulukları en iyi şekilde yapmaya çalıştım. Aynı za-

manda da proje ekibinin bana güvenmesi ve yeni sorumluluklar vermesi çok hoşuma gitti. Odak grup görüşmelerinin planlanması ve bu görüşmelere katılacak öğretmenlerin belirlenmesi süreci zaman yönetiminin önemini bana göstermiş oldu. Planlı ilerlendiği sürece her şey için zaman olduğunu görmüş oldum. Odak grup görüşmelerinin bir parçası olarak da öğretmenlerin projeye ilgili tecrübelerini duymak ve farklı okullarda farklı şehirlerde projeye etki eden farklı dinamikleri görme şansı edinmek benim için de farklı bir deneyim oldu. Böylece sahayı etkileyen çok fazla değişkenin var olduğunu görmüş oldum.

Bağımsız Değerlendirme Raporu

Tarihsel olarak Türkiye göç veren bir ülke iken uluslararası göç rejiminin 1990'lar-
dan itibaren değişimine paralel olarak Türkiye sadece göç veren değil aynı anda
göç veren, göç alan ve transit göçe ev sahipliği yapan bir ülke konumuna geldi.
Bu yeni durum hali hazırda zaten çeşitli olan ülkenin demografisini etnik, dinsel, dilsel
ve kültürel özellikler bakımından daha da çeşitlendirdi. Bu olgu sağlıktan iş piyasasına
ve barınmaya kadar farklı sosyal alanlarda hizmet sağlayan kurumlar için çok kültürlü-
lüğü, *YanYana* yaşamayı, göz ardı edilmesi mümkün olmayan bir norm haline getirmeye
başladı.

Demografik çeşitlenme birçok kurumun hizmetleri üzerinde baskı yaratsa da eğitim ku-
rumları ve çalışanları aşağıda belirtilen sebeplerden dolayı bu baskıyı daha çok hisseder
hale geldi;

- Hâlihazırda yüksek sayıdaki okul çağı nüfusunun, gelen mülteciler ve göçmenlerle çok daha fazla olması;
- Genç nüfusun toplumsal uyumunun artırılması için gerekli becerilerin ve aidiyet hissi-
nin sosyalizasyon sürecinde yoğunlukla eğitim kurumları tarafından sağlanması;
- Göçmen, mülteci ve vatandaşlara birlikte yaşamayı mümkün kılacak eşitlikçi ve çok
kültürlü bakış açılarının kazandırılmasında eğitim kurumlarının kilit rolü oynaması;
- Sorunlar her ne kadar yapısal olsa da düşüncede, yargılarda ve algılarda ortaya çıkan
değişimlerin yapısal sorunların da zamanla ortadan kalkmasını sağlaması.

Bu roller ve beklentiler, okulların ve okullarla bağlantılı hizmet veren grupların önemini
yeni dönemde artırmaktadır. İşte tüm bu arka plan dahilinde, *YanYana* projesi kabiliyet
ve kapasiteleri tamamlayıcı olan paydaşları somut amaçlar etrafında bir araya getiren
zamanlı ve anlamlı bir çalışmadır.

Çalışma, birlikte yaşama kültürünün en etkin şekilde geliştirilebileceği düzeyler olarak
ilkokul ve ortaokula yoğunlaşmakta ve hedef grupları arasına öğrencileri, velileri, psi-
kolojik danışmanları ve sınıf öğretmenlerini almaktadır; bu hedef gruplar projenin etkin
sonuçlar üretmesi için anlamlı ve tamamlayıcıdır.

Projenin beklenen hedefleri somut şekilde ortaya konmuştur;

- Mültecilere yönelik ayrımcılığı azaltmak amacıyla öğrencilere ve velilere yönelik psiko-sosyal destek programları, çift dilli kutu oyunu, mülteci hakları ve sosyal içerme konulu kısa filmler gibi sosyal içermeyi destekleyen eğitim-farkındalık araçları geliştirmek;
- Mültecilere yönelik ayrımcılığın azaltılması ve sosyal uyumun desteklenmesi amacıyla Türkiye'nin en yüksek Suriyeli mülteci oranına sahip 10 ilindeki ilk ve ortaokullarda görev alan psikolojik danışmanların eğitilmesini ve psikolojik danışmanlar tarafından projenin eğitim araçlarının uygulanmasını sağlamak;
- Mültecilere karşı ayrımcılık ve sosyal uyum konusunda ilgili makamlarda ve kamuoyunda farkındalık yaratmak.

Araştırma projesi farklı hedef gruplar için gerçekçi, "Beklenen Hedefler" belirlemekte ve bu hedeflere ne ölçüde ulaşıldığını "Elden Edilen Sonuçlar" ile somut üretimler olarak ortaya koymaktadır. "Çıktılar" ise ulaşılan etkileri niceliksel ve niteliksel karma metotlarla ölçmekte ve göstermektedir. Özellikle proje etkilerinin kontrol grubunu da içeren bir metodoloji ile çalışılması proje çıktıları olan psikososyal destek programlarının, çift dilli kutu oyununun, mülteci hakları ve sosyal uyum konulu kısa filmlerin etkilerini objektif şekilde ortaya koymaktadır.

Projenin etki ölçümleri kontrol grubu içeren istatistiki ön test-son test araçlarına ek olarak katılımcıların proje süreçlerini nasıl deneyimlediklerine yönelik odak grup tekniği ile elde edilen niteliksel verileri de paylaşmaktadır. Dolayısıyla bu karma metodoloji hem değişkenler arasındaki anlamlı istatistiki ilişkileri hem de farkındalık edinme ve kapsayıcılığı öğrenme süreçlerine yönelik deneyimleri ortaya koymakta bu da proje etkilerinin geçerlilik ve güvenilirliğini artırmaktadır. Tüm bu noktalara ek olarak proje amaç, çıktı ve ölçümlerinin sunumu ayrıntılı, tutarlı, saydam ve anlaşılırdır.

Diğer bir önemli nokta projenin çarpan etkisi ile ilgilidir; birçok paydaşı içeren ve geniş bir coğrafyaya yayılan bu çalışma sadece uyum süreçleri için bilgilendirici ampirik veriler değil, aynı zamanda farklı bağlam ve zamanlarda kullanılacak somut çıktılar üretmiştir. Öğrenciler ve veliler için sosyal içerme ve kapsayıcılığa ilişkin üretilen program ve oyunlar, psikolojik danışmanları ve sınıf/branş öğretmenlerini güçlendirici süpervizyon programları farklı bağlam ve zamanlara uygulanabilir niteliktedir. Proje kapsamında üretilen çıktıların bulunduğu web sitesi yine bu çıktıların yeniden kullanımını mümkün kılan ve dosyasıyla çarpan etkisini artıran önemli bir unsurdur.

Proje, bulgu ve çıktıları farklı grupları hedef alan ve onlara uygun medyalar aracılığıyla yaymaktadır: Örneğin web sitesi, konferans, basın toplantısı gibi. Bu farklı medyalar çalışmanın uzun dönemli çarpan etkisini artırması bakımından olumlu değerlendirilmektir.

Ekler

Ek 1. İlkokul Çizim Testi Değerlendirme Soruları

SINIFININ RESMİNİ ÇİZ

Sevgili YanYana araştırma asistanımız, aşağıda çocukların resimlerini değerlendirmek için oluşturulmuş kriterleri görebilirsiniz.

Sizden ricamız değerlendireceğiniz çocuğun ilk resmini ve son resmini önünüze alarak karşılaştırmalı bir şekilde aşağıda yer alan soruları yanıtlamanız.

Sınıfın boyutu (Kâğıdın organizasyonu)

Sınıf genişlemiş mi? Kâğıdın ne kadar kullanılmış? (Genişledi mi? Küçüldü mü? vb.)

Evet Kararsızım Hayır

Sınıfın detayları

Sınıfın içine yerleştirilen insanlar, materyaller değişmiş mi?

Olumlu yönde değişim var (evet)

Negatif yönde değişim var (evet)

Kararsızım

Hayır

İnsan boyutları

Sınıfın içine yerleştirilen insanların boyutları değişmiş mi? İnsan formu detaylandırılmış mı? El, ayak, tam vücudu değerlendiriniz.

Evet Kararsızım Hayır

İfadeler

Yüz ifadesi var mı? Var ise ifadelerin ağız, gözler, kaşlar, mimik vb detaylar değişmiş mi?

Ağız aşağıya doğru mu? Yukarıya doğru mu? gibi

Olumlu yönde değişim var (evet)

Negatif yönde değişim var (evet)

Kararsızım

Hayır

İlişkiler

Resimdeki insan sayısı değişmiş mi? Çizilmiş olan insanların mesafeleri (fiziksel yakınlık-uzaklık) değişmiş mi?

Evet Kararsızım Hayır

Öğretmen algısı

Resimde bir yetişkin, öğretmen fikri veren yeni öğeler eklenmiş mi? Eklendiyse olumlu yönde bir değişim fark ettiniz mi?

Evet Kararsızım Hayır

Renk kullanımı

İlk resimde kurşun kalem var iken ikinci resimde renkler eklenmiş mi?

(Kurşun kalemlerle mi çizilmiş? Eğer öyleyse kurşun kalemin kullanımında değişim var mı? Kalınlık, gölgeler vb)

(Renkler, boyalar kullanılmış mı? Eğer öyle ise renklerin hissettirdiği sıcak hislerde değişim var mı? Genel olarak renkler değişmiş mi?)

Evet Kararsızım Hayır

Araştırmacının iki resme de baktığında hissettiği duygu tonu değişti mi?

Evet Kararsızım Hayır

Evet ise değişimin yönünü kısaca yazabilir, kelimeler ile ifade edebilirsiniz.

Opsiyonel soru

Bu çocuğun resimlerine baktığınızda bir araştırmacı ve ruh sağlığı profesyoneli olarak sizin eklemek istedikleriniz, dikkatinizi çekenler var mı? (Belirgin farklılık var mı? Çerçeve içine alma, kalp koyma ve sizin dikkatinizi çeken her türlü detay olabilir.)

Ek 2. Ortaokul Çizim Testi Değerlendirme Soruları

Sevgili YanYana araştırma asistanımız, aşağıda çocukların resimlerini değerlendirmek için oluşturulmuş kriterleri görebilirsiniz.

Sizden ricamız değerlendireceğiniz çocuğun ilk resmini ve son resmini önünüze alarak karşılaştırmalı bir şekilde aşağıda yer alan soruları yanıtlamanız.

BİR İNSAN ÇİZ**Kâğıdın organizasyonu:**

Resmin kâğıtta kapladığı alana işaret etmektedir. Çizimin kâğıtta kapladığı alan değişti mi? (Genişledi mi? Küçüldü mü? Vb.)

Evet Kararsızım Hayır

İnsanın boyutu

İnsan boyutuna işaret etmektedir. Çizilen insanın boyutları değişmiş mi?

(Büyümüş mü? Küçülmüş mü? Vb)

Evet Kararsızım Hayır

İnsanın beden bölümleri

İnsan çiziminin beden bölümlerinde değişim var mı? (Kol, bacak, parmak, ayakkabı, kulak, ana gövde...)

Evet Kararsızım Hayır

İnsan bedeni duruşu

Duruşta değişim var mı? Omuz ve ellerin şekli, duruşu, kullanımı değişmiş mi?

Evet Kararsızım Hayır

İnsanın yüz ifadesi

Ağız, gözler, kaşlar, mimik vb. detaylar değişmiş mi? Ağız aşağıya doğru mu? Yukarıya doğru mu?

Evet Kararsızım Hayır

İnsan formunun detayları

Kıyafetler değişmiş mi? Yeni kıyafetler eklemiş mi? Aksesuarlar eklenmiş mi?

Evet Kararsızım Hayır

Renk kullanımı

İlk resimde kurşun kalem var iken ikinci resimde renkler eklenmiş mi?
(Kurşun kalemle mi çizilmiş? Eğer öyleyse kurşun kalemin kullanımında değişim var mı?
Kalınlık, gölgeler vb.)

(Renkler, boyalar kullanılmış mı? Eğer öyle ise renklerin hissettirdiği sıcak hislerde değişim var mı? Genel olarak renkler değişmiş mi?)

Evet Kararsızım Hayır

İnsan çiziminin çevresinde değişen olumlu unsurlar

Bağlam değiş mi? (Çevre değişmiş mi? Güneş, çiçekler, başka insanlar, boyama, bahçe-okul vb.)

Evet Kararsızım Hayır

Araştırmacının iki resme de baktığında hissettiği duygu tonu değişti mi?

Evet Kararsızım Hayır

Evet ise değişimin yönünü kısaca yazabilir, kelimeler ile ifade edebilirsiniz.

Opsiyonel soru

Bu çocuğun resimlerine baktığınızda bir araştırmacı ve ruh sağlığı profesyoneli olarak sizin eklemek istedikleriniz, dikkatinizi çekenler var mı?

Ek 3. Bir İZ Proje Ekibi Saha Notları

Bir İZ'den proje koordinatörü, proje sorumlusu ve proje asistanı, saha ziyaretlerini gerçekleştirmiştir. Saha ziyaretleri sırasıyla Hatay, Adana, Mersin, Gaziantep ve Şanlıurfa illerine yapılmıştır. Saha ziyaretleri yapılmadan önce tüm il MEM ve Özel Eğitim ve Rehberlik Birimi ile iletişime geçilmiştir. Saha ziyaretlerin ayın 17-22 Nisan 2022 haftasında gerçekleştirilmek istendiği bildirilmiş ve İl Milli Eğitim Müdürü ve Şube Müdürü ile toplantı almak için randevular talep edilmiştir. Randevulara talep edilirken YanYana projesinin 45 bin öğrenciye ulaşma hedefinden söz edilmiştir. Psikolojik danışmanların öğrencilere ve ailelere psikososyal destek programını uygulamaya başlamaları için İl Müdürlüklerinden uygulama okullarından hatırlatma yazısı gönderilmiştir. Ayrıca YanYana projesi gönüllüleri ve psikolojik danışmanlar programı uygulayabilmeleri için iletişime geçmeye başlamıştır ve aramalar devam etmektedir. Uygulama okullarında; okul idaresi, psikolojik danışmanlarla, uygulamayı yapan sınıf öğretmenleriyle, programdan faydalanan çocuklarla ve velilerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Ziyaretlerde uygulamayı tamamlayan,

henüz uygulamaya başlamayan ve uygulamanın ortasında bulunan psikolojik danışman ve sınıf öğretmenleri ile görüşülmüştür. Tamamlayan psikolojik danışman ve öğretmenlerle program öncesinde ve sonrasında çocuklarda herhangi bir değişim/gelişme dair gözlemleri ve veriler talep edilmiştir. Programa henüz başlamayan öğretmenlere uygulamanın önündeki engeller ve bu engellerin nasıl başa çıkabileceği ve Bir İZ'in nasıl destek olabileceği tartışılmıştır. Uygulamanın yarısını tamamlayan öğretmenlerin gözlemleri ve elde ettiği veriler ve proje tamamlanmaya kadar kaç sınıfa uygulayabileceği konuşulmuştur. Saha ziyareti detayları aşağıdaki gibidir;

18 Nisan 2022 Pazartesi- Hatay Sahası

18 Nisan 2022 tarihinde Hatay İl Milli Eğitim Müdürü ve Özel Eğitim ve Rehberlik Şefi ile toplantı yapılmıştır. Toplantıya Bir İZ'den proje koordinatörü, proje asistanı ve proje sorumlusu katılmıştır. AB Türkiye Delegasyonu yöneticisi Stefano Calabretta da ziyarete dahil olmuştur. Hatay Suriyeli öğrenci sayısı, Hatay'da ilçelere göre yoğunluk ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün çalışmaları konuşulmuştur. Sınırdaki ve sosyoekonomik seviyesi düşük olan ilçeler Suriyeli göçmen oranının yüksek olduğu ve okullarda Suriyeli çocuk oranının %60'a kadar çıktığı belirtilmiştir. Okul dışı kalan çocuklara nasıl ulaştıkları ve bu durum gerekçeleri tartışılmıştır. Suriyeli göçmen verilerinin ve Suriye'ye dönen göçmen verilerin İçişleri Bakanlığı ve Göç İdaresi bünyesinde olduğu ve bu veri ve bilgilerin müdürlük ve bakanlığın sorumluluklarının dışında olduğu belirtilmiştir.

10:30 Narlıca Kardeşler İlkokulu'na AB Türkiye Delegasyonu Stefano Calabretta ile ziyaret gerçekleştirildi. İlk toplantı okul müdürü ile yapıldı. Soru-cevap şeklinde ilerleyen toplantıda Suriyeli öğrenci oranı, çocuklar arasındaki iletişim ve YanYana programının bu iletişimi ne yönde etkilediği, kaç sınıfa uygulandığı tartışıldı. Suriyeli çocuk oranının %60'ın üzerinde olan üç sınıf ile program uygulanmıştır. Yerel çocukların Arapça bilmesi, her iki grubun sosyo ekonomik seviyesi aynı düzeyde olması aralarındaki uyumu kolaylaştırdığı belirtilmiştir.

İkinci görüşme Psikolojik Danışman Karakadılar ve sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirildi. YanYana programı uygulanmadan önce çocuklar üzerindeki gözlemlerini ve sahadan veriler paylaşıldı. Çocukların uygulama sırasında büyük zevk aldığı ve bir sonraki oturumu heyecanla beklediği aktarıldı. Çocuklar arasında dil bariyeri olmasa da Türkiyeli çocukların, 'Suriyeli' sıfatının aşağılama olarak kullandığı ve Suriyeli çocuklara akran zorbalığının olduğunun altı çizildi. Ancak YanYana programıyla birlikte çocuklardaki iletişimin olumlu yönde ciddi düzeyde arttığı ve çocukların YanYana programı ile 'empati' kelimesini öğrendikleri belirtildi. Uygulamayı yapan sınıf öğretmenleri projenin ve programın devamlılığını elzem olduğunu, pandeminin araya girmesiyle programdan %100 verim alamadık-

larını, uygulamayı tüm öğrencilere uygulamak istediklerini ancak zaman yeterli olmadığı için 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde programına ihtiyaç olduğunu belirttiler. Okulda yapılan seviye belirleme sınavlarında İlk 10'da bir Suriyeli çocuğun olduğunu ancak genel başarı sıralamasında Suriyeli çocukların en alt sıralarda olduğunu ifade ettiler.

Saat 14.00 sonrasında uygulamaya dahil edilen çocuklar ve veliler ile görüşme yapıldı. Öğrenciler programdan hatırladıkları etkinlikleri aktardı, özellikle kutu oyununun verimli geçtiği, tüm etkinliklere tekrar dahil olmak istediklerini belirttiler. Öğrenci buluşmasından sonra veliler ile bir araya gelindi. Hem Türkiyeli hem de Suriyeli aileler arasında programın etkisi soruldu ve aileler programdan olumlu yönde faydalandıklarını ve Türkiyeli aileler ön yargılarını bu program ile kırdıklarını ifade ettiler. Ayrıca bu programın elzem olduğunu, pandemiden ötürü bir araya gelemediklerinden, devamlılığı olması gerektiğini, ayrıca tüm velilerin faydalanması gerektiğinin altı çizdiler. Okulda öğretmen sayesinde çocukların ön yargılarının kırıldığını ve ayrımcı tutum geliştirmediklerini ancak ailelerin bu durumu ev içinde sürdürmediklerini ve bu durumun çocuğa yansıdığını ifade ettiler.

19 Nisan 2022 Salı- Adana Sahası

19 Nisan 2022 tarihinde saat 09:00'da Bir İZ ekibi Adana İl MEM Müdürü ve Özel Eğitim ve Rehberlik Sorumluları ile toplantılar gerçekleştirdi. Yetkililer Suriyelilerin sosyal uyum konusunda direnç gösterdiklerini, çocuklarını okula göndermek istemediklerini ifade etti. Türkçe öğrenmek için gayretlerinin olmadığı ve Türkçe dizi izleyemediklerini, sosyal uyumu kamu kurumlarından 'yardım' almak olarak algıladıklarını belirtti. Sosyal uyumun Türkçeyi öğrenmeyle çok ilgili olduğunu ve Suriyelilerin bunu tercih etmediğini ifade etti.

Saat 11.30'da YanYana Uygulama Okulu Emine Sapmaz İlkokulu'na ziyaret gerçekleştirildi. Eğitici eğitimi alan psikolojik danışman ve uygulamaya katılan sınıf öğretmenleri ile görüşme yapıldı. Ziyarete Özel Eğitim ve Rehberlik Şube Müdürü eşliğinde, uygulamaya dahil olan çocuk ve veliler ile bir araya gelindi. Programa dahil edilen bir etkinlik İl MEM yöneticileri, Bir İZ Ekibi ve çocuklar ile birlikte oynandı. Çocukların 10 aylık programda en çok hangi etkinliği sevdiği ve programdan akıllarında ne kaldığı soruldu. Çocuklar en çok kutu oyunun zevk aldıklarını ve bir daha oynamak istediklerini belirttiler. Öğretmenler, çocukların tanışırken ön yargılarının olmadığı ve ayrımcılığı deneyimleyerek öğrendiklerini gözlemlediklerini ifade ettiler. Ayrıca bazı etkinliklerin ve kutu oyununun öğrencilerin bilgi düzeyini aştığını söylediler, bu sebeple oyun kartlarını ayıkladıklarını ifade ettiler. Öğrenci buluşmasından sonra veliler ile bir araya gelindi. Veliler ile görüşmede tercüman olmasına rağmen İl MEM yöneticileri velilerin Türkçe konuşmasını talep ettiği için veliler kendilerini ifade etmekte zorlandıkları gözlemlendi. Çocukların hem okuldan hem de YanYana programından büyük fayda sağladıklarını, çocuklarda program uygulandık-

tan sonra olumlu yönde davranış değişikliğinin olduğunu ve Türkiyeli-Suriyeli ayrımı yapmadıklarını ifade ettiler.

12.30'da Makımsan Ortaokulu ziyaret edildi. Okul müdürü, psikolojik danışman ve sınıf öğretmenleri ile toplantı yapıldı. Okul yönetimi sosyal uyumu pekiştirecek tüm proje ve programlara dahil olmak istediklerini YanYana programının çocukların, velilerin ve öğretmenlerin faydalandığını belirttiler. Çocuklar ve veliler programın hedef kitlesi olmasından ötürü doğrudan fayda sağlayabildikleri ancak öğretmen ve okul idaresinin dolaylı faydalanıcıları olduğunun altı çizildi. Sosyal uyum sağlanamadığında çocuklar arasında iletişimi sağlamanın güç olduğunun, akran zorbalığı oranının arttığına, ayrımcı ve ön yargılı tutum ve davranış geliştiren çocukların sayısının arttığından söz edildi. Bu da öğretmenler için daha zor bir sürece evrildiği ve öğretmenlerde tükenmeye sebep olduğundan söz edildi. İl MEM yöneticileri, Bir İZ ekibi ve çocuklar kutu oyunu oynandı.

20 Nisan 2022 Çarşamba- Mersin Sahası

20 Nisan 2022 10:30'da Hürriyet İlkokulu psikolojik danışman, sınıf öğretmenleri ve okul idaresi ile toplantı yapıldı. Uygulamayı tamamlayan öğretmenler yönergenin açık olmadığı ve uygulama öncesinde zorlandıklarını ifade ettiler. Öğretmenler ayrıca yeni dönemde programı uygulayacaklarını ve çocuklar arasındaki uyumu pekiştirdiklerini söylediler. Sosyoekonomik seviye, iki grubu ortak paydada buluşturduğu ancak Suriyeli öğrencilere nadir de olsa ayrımcı tutum olduğunu söylediler. Pandemi ile hem Türkiyeli ve hem Suriyeli çocuklarda iletişim bozukluğu olduğu ve YanYana programının bu iletişim bozukluğuna iyileştirici etkisinin olduğundan bahsedildi. Sınıf öğretmenleri, engelli çocukları ve tüm toplumları birleştiren ve düşünen bir program olduğunu Suriyeli çocuklar ile tüm çocukları ortak bir amaca yönlendiren birleşik bir program olduğundan söz ettiler. Ayrıca PİKTES projesi kapsamında görev yapan psikolojik danışman, yeni dönemde programı uygulayacağını belirtti. Uygulama sırasında özellikle fiziksel koşulların süreci zorlaştırdığı ve özellikle velilere uygulamayı yapmak için mekanları olmadığından veli programını uygulayamadıklarından söz ettiler.

13:00'da 23 Nisan İlkokulu'ndan Psikolojik Danışman ve sınıf öğretmenleri ile görüşme yapıldı. Uygulama, Suriyeli çocuk yoğunluğu yüksek olan iki sınıfta gerçekleştirildi. Uygulamayı tamamlayan sınıf öğretmenleri, öğrenciler arasında ayrımcılık gözlemediklerini, aksine Suriyelilere yerel halkın kucak açtığından söz ettiler. Ancak Suriyeli çocuklar dil bilmedikleri için 3. ve 4. sınıfta olmalarına rağmen okuma yazma bilmeyen Suriyeli çocuk oranının %60-%70 olduğunu ifade ettiler. Dil bilmeyen çocuklara destek olmak için Arapça bilen öğrencilerin tercümanlık yaptığı veya Kürtçe anlaştıklarını gözlemlediklerini ifade ettiler. Velilerin çocukların okul durumuyla ilgilenmedikleri ve veli toplantılarında

bile aileleri bir araya getirmenin zor olduğunu bu sebepten ötürü veli programını gerçekleştiremediklerinden söz ettiler.

14.00'da Mersin Özel Eğitim ve Şube Müdürü ile toplantı gerçekleştirildi. Şube Müdürü sahadan edindikleri bilgiye göre çocukların ve öğretmenlerin YanYana programından faydalandıkları için Bir İZ ekibine özel teşekkürlerini ilettiler. Okullardaki fiziki mekanların olmadığı ve okul idaresinin mekân talebi şube müdürüne iletildi.

21 Nisan 2022 Perşembe- Gaziantep Sahası

21 Nisan 2022 tarihinde saat 10.00'da Özel Eğitim ve Şube Müdürü ve Şefi ile toplantı gerçekleştirildi. Şube müdürü Suriyeli göçmen oranının yüksek olduğunu ve dolayısıyla uyum, adaptasyon sorunlarıyla sıkça karşılaştıklarını ifade etti. Bu durumun şiddet, zorbalığa kadar vardığını ve Türkiyeli ve Suriyeli çocuklar arasındaki iletişimin iyileştirilmesi ve var olan sorunları azaltmak için tüm proje ve programlara olumlu baktıklarından söz etti. YanYana programı kapsamında okullara resmî belge iletme, uygulama okullarının belirlenmesi durumunda ekipçe büyük fedakârlık ve zaman ayırdıklarından söz etti. YanYana projesine güvendikleri ve çıktılarının olumlu olacağına inandıkları için iş birliğine her zaman açık olduklarına vurgu yaptılar.

11.00'da YanYana psikososyal destek programını henüz uygulamayan psikolojik danışman ve okul idaresi ile toplantı gerçekleştirildi. Psikolojik danışman, eğitici eğitimine heyecanla katıldığını ayrıca eğitimden faydalanmaları için gönüllü psikolojik danışmanları dahil ettiğini ancak uygulamayı yoğunluğundan ötürü gerçekleştiremediğinden söz etti. Sınıf öğretmenlerine programı detayları ile aktardığını ancak öğretmenlerin sorumluluk almak istemediğinden tek başına yetişemediğini ifade etti. Görüşme sonrası okul idaresi ile toplantı yapıldı. Okul idaresi sınıf öğretmenlerini dahil edebileceklerini ve 10 haftalık programı haftada iki oturum olacak şekilde planlama yapacaklarının sözünü verdiler. Ayrıca psikolojik danışman programının 2. sınıfların düzeyinde olmadığını bu yüzden 3. ve 4. sınıflara uygulayabileceğini söyledi.

13.00'da Nezahat Kemal Akınal Ortaokulu'nda görevli psikolojik danışman ve okul müdürü ile toplantı yapıldı. Psikolojik danışmanlar YanYana programının büyük faydasını gördüklerini ve yeni dönemde yeni sınıflara uygulayacaklarından söz ettiler. Programda bazı etkinliklerin ve özellikle kutu oyununun bölge öğrenci profiline hitap etmediğini bu yüzden uygulama sırasında zorlandıklarını ifade ettiler. (Çocuklar şehir ve ülke ayrımı yapmakta zorlanmaktadır.) Haziran ayı sonuna kadar yeni gruplara tekrar uygulayabileceklerini ancak 10 haftalık programın tamamı yerine öğrencileri daha kolay uyum sağlayabildiği oturumları uygulayabileceklerinden söz ettiler. Görüşme sonrasında okul müdürü ile toplantı gerçekleştirildi. Okul müdürü Doğu göreviyle gelen öğretmenlerin kalıcı

olmamasından ötürü görev değişikliğinin sosyal uyumun sağlanmasında büyük engel olduğunu ifade etti. Aynı durumun hem okul müdürlerinde olduğu hem de İl MEM'de olduğunu, program ve projelerin kalıcı hale gelmediği ve etkisinin az olduğundan söz etti. İl MEM görevlilerinin Doğu görevi kapsamında olan okulların var olan sorunlarını görmezden geldiği ve bu sorunları dile getirecekleri herhangi bir fırsatlarının olmadığını söyledi. Proje ve programların sadece hizmet odaklı olduğu, savunuculuk ayağının eksik olduğunu ve İl MEM ile bu sürecin paylaşılması gerektiğini talep etti.

14.00'da YanYana Programına gönüllü dahil olan, Şehit Karayılan İlkokulu'nda görev yapan psikolojik danışmanlarla bir araya gelindi. Programdan faydalandıklarını ve üç gruba uygulayabildiklerini söylediler. Yönergenin bazı bölümlerinin açık olmadığını ve öğrencilere uygulamadan önce kendilerinin deneyimlemelerinin faydalı olabileceğinden söz ettiler. Programın her etkinliğini uygulamayan psikolojik danışmanlar, etkinlikleri seçerek uygulayabildiklerinden söz ettiler. Ayrıca ortaokul programını talep ettiler, yeni dönemde çocuklara doğrudan uygulayamamaları da faydalanabileceklerinden söz ettiler.

22 Nisan 2022 Cuma- Şanlıurfa Sahası

22 Nisan 2022 tarihinde 09.00'da Şanlıurfa Özel Eğitim ve Rehberlik Şube Müdürü ile toplantı yapıldı. Urfa sahasının göç alan diğer sınır illerinden daha zor bir saha olduğunun altını çizdi. Her sivil toplum örgütünün iş birliği talebini kabul etmediklerini özellikle Bir İZ ve Maya Vakfının çalışmalarını önemsediklerini belirtti. Uyuşturucu bağımlılığının hem Türkiye'de hem de Suriyeli popülasyonda arttığını ve çocukların kolay erişebildiğini, ancak ilgili sorumlu kurumların bu duruma müdahale etmediğinden söz etti. Uyuşturucu kullanma yaşının 13-14 yaşa kadar indiğini söyleyen müdür, uyuşturucu ile mücadele projelerine ağırlık vermenin önemine dikkat çekti.

10.30'da Eyyubiye 15 Temmuz İlkokulu'nda görev yapan psikolojik danışman ile görüşme yapıldı. Psikolojik danışman, YanYana programını faydalı bulduğunu ancak yeterli olmadığını ilettiler. Sosyoekonomik düzeyi düşük olan bir bölgede okuyan çocukların sosyal uyumdan çok asgari ihtiyaçlarını karşılamaya öncelik verdiklerinden söz etti. Bu durumun 1-2 yıllık projelerle çözülemeyeceği ve devlet destekli sosyoekonomik durumu iyileştirecek müdahalelere ihtiyaç olduğunu belirtti. 3. ve 4. sınıf çocukların Türkçeyi bilmediği ve okuma yazmada zorlandıkları ve PİKTES projesinin bu ihtiyacı belirli ölçülerde karşıladığından söz etti. Tüm bu olumsuzlara rağmen çocukların birçok noktada ortaklaşabildiğini, yerel halkın Arapça konuşmasından ötürü uyum sağlayabildiklerinden söz etti. YanYana programındaki bazı etkinliklerin çocukların anlama seviyesinden uzak olsa bile genel itibarıyla çocukların ve psikolojik danışmanların fazlaca faydalandıklarından söz etti. Pandemi çocuklar arasındaki iletişimi olumsuz etkilemesinden ötürü YanYana

programının özellikle pandeminin getirdiği olumsuz durumları iyileştirici özelliğinin olduğundan söz etti. Ayrıca veli toplantılarında bile aileler ile bir araya gelemediklerini bu yüzden veli programını uygulayamadıklarını söyledi. Son olarak programın daha anlaşılır etkinliklerini Haziran'a kadar yeni gruplara uygulayacaklarını ekledi.

11:30'da Mehmet Hacıbozanoğlu Ortaokulu'nda görev yapan psikolojik danışman ile toplantı yapıldı. Programın öğrencilere ağır geldiği ve tüm etkinlikleri uygulayamadığından söz etti. Yeni dönemde programı yeni sınıflara uygulayabileceğini ancak Haziran'a kadarki süreçte öğrencilerin mevsimlik işçi olarak şehir dışına çıktıkları için programı uygulayamayacağını altını çizdi.

13.00'da Haliliye Ahmet Erseven Ortaokulu'nda görev yapan psikolojik danışman ve okul müdürü ile toplantı yapıldı. En olumlu tabloyu çizen psikolojik danışman Suriyeli ve Türkiye öğrenciler arasındaki uyumdan memnun olduklarını belirtti. Okul birincisinin Suriyeli bir öğrenci olduğunu, ancak genel tabloda Suriyeli öğrencilerin başarı düzeyinin düşük olduğunu ifade etti. Suriyeli velilerin çok ilgili olduğunu ve birçok programa dahil olduğunu, veli ilgisinin öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkilediğinin altını çizdi. Suriyeli öğrenci ve velilerde sınavlara dahil olma isteğinin olduğunu ve sürece uyum sağlamak için büyük çabalarının olduğunu söyledi.

NOTLAR:

- Birçok psikolojik danışman ve öğretmen il ve bölge değişikliği motivasyonunun olduğu,
- Psikolojik danışmanlar ve öğretmenler ciddi bir tükenme ile karşı karşıya oldukları,
- İl MEM yöneticilerinin başta Suriyeli göçmenler olmak üzere birçok dezavantajlı gruba karşı ayrımcı ve ön yargılı tutum ve davranışlarının olduğu,
- Programı birçok zorlu sürece rağmen uygulayabilen ve olumlu çıktılar elde eden psikolojik danışmanların ve öğretmenlerin göç hikayelerinin olduğu,
- Sosyoekonomik seviyenin her iki grupta yakın olması birleştirici bir unsur olduğu,
- Yerel halkın Arapça konuşuyor olması uyumu kolaylaştırdığı,
- Okullarda sosyal uyum pekiştiren programlar uygulanırken, Türk kültürünün empoze edildiği gözlemlendi.

Ek 4. Süpervizyon Başlıkları

Tema
Açılış Süpervizyonu
Ortaokul Programı + Kutu Oyunu
İlkokul Programı + Kutu Oyunu
Karma Grup
Travma ve Çocuk
Kişisel Güçlenme
Sınıf İçi İletişim ve Akran Zorbalığı
Kişisel Güçlenme
İhtiyaçlarımız ve Grup Desteği
Dans ve Hareket Terapisi
Okulda Sanat Terapisi Uygulamaları
Kendimde Yolculuk: Kişisel Güçlenme
Akran Zorbalığında Kukla, Drama ve Öykülerin Kullanımı
Rehberlik Etkinliklerinde Müzikal Uygulamalar
Şiddetsiz ve Kapsayıcı Okul Ortamı İçin Sınıf Oyunları
İyi Hissettiren Kapsayıcı Bir Yöntem: Okulda Forum Tiyatro
Theraplay Oyun Terapisi Atölyesi
Özbakım Becerileri Atölyesi
Okullarda Anne-Baba Eğitimleri Planlama ve Uygulama
Masal ve Sanat Terapisi Uygulamaları
Oyun, Öğrenme ve Oyunlaştırma
Hareketli Çocuklarda Duygu Düzenleme ve Sınır Koyma
Tükenmişlik Sendromu ile Başa Çıkma
Aile İçi Şiddet ve Vaka Yönetimi
Teknoloji Bağımlılığına Psikodramatik Bir Bakış
Basic-Ph Yöntemi ile Farkındalık Atölyesi
Farklı Gelişimsel Özelliklere Sahip Çocuklarla Sosyal İletişim & Etkileşim Becerileri
Son Bir Kez YanYana

Ek 5. Ortaokul Programı Öğrenci Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

*Ön test Son test olarak uygulanmıştır.

Sosyodemografik bilgiler:

Adını soyadını yazar mısın? -----

Kaçıncı sınıfa gidiyorsun? ----

Kaç yaşındasın? ----

Kaç kardeşsin? ---

Sınıfında mutlu hissediyor musun?

Evet Hayır Kararsızım

ÇOCUKLAR İÇİN SOSYAL DESTEK DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Aşağıda çocuk ve gençlerin arkadaşları, aileleri ve öğretmenleriyle ilişkileri hakkında sorular bulunmaktadır.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyup, her bir soru için "her zaman", "çoğu zaman", "bazen", "nadiren", "hiçbir zaman" seçeneklerinden hangisi senin için doğruysa, o seçeneği işaretle. Lütfen hiçbir soruyu boş bırakma. Teşekkürler...

	Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
1. Bazı çocuklar arkadaşları tarafından dışlandıklarını hissederler, ama bazı çocuklar böyle hissetmezler. Sen, arkadaşların tarafından dışlandığını hisseder misin?					
2. Bazı çocuklar arkadaşları tarafından çok sevilir, ama bazı çocuklar o kadar sevilmezler. Sen, arkadaşların tarafından sevilir misin?					
3. Bazı çocukların arkadaşları onlara sataşır ya da takılır, ama bazı çocukların arkadaşları böyle yapmaz. Senin arkadaşların sana sataşır ya da takılırlar mı?					
4. Bazı çocukların arkadaşları, onlarla alay eder, ama bazı çocukların arkadaşları böyle yapmaz. Senin arkadaşların, seninle alay ederler mi?					
5. Bazı çocukların arkadaşları, onların düşüncelerini dinlemekten hoşlanırlar; ama bazı çocukların arkadaşları bundan hoşlanmaz. Arkadaşların, senin düşüncelerini dinlemekten hoşlanırlar mı?					
6. Bazı çocuklar ve arkadaşları, birbirleri için pek çok şey yaparlar; ama bazı çocuklar ve arkadaşları bunu yapmazlar. Sen ve arkadaşların birbiriniz için çok şey yapar mısınız?					
7. Bazı çocuklar kendilerini arkadaşlarına çok yakın hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen kendini arkadaşlarına çok yakın hisseder misin?					
8. Bazı çocuklar, sorunları olduğunda yardım ya da öneri almak için arkadaşlarına güvenebilir; ama bazı çocuklar arkadaşlarına güvenemez. Sen, sorunların olduğunda yardım ya da öneri almak arkadaşlarına güvenebilir misin?					
9. Bazı çocuklar arkadaşlarının, kendilerine gerçekten önem verdiği düşünürler; ama bazı çocuklar böyle düşünmezler. Sence, arkadaşların sana önem verir mi?					
10. Arkadaşları, bazı çocukların kendilerini kötü hissetmelerine neden olur; ama bazı çocukların arkadaşları bunu yapmaz. Senin arkadaşların, kendini kötü hissetmene neden olur mu?					
11. Bazı çocuklar, sorunları olduğunda yardım ya da öneri almak için ailelerine güvenebilir; ama bazı çocuklar ailelerine güvenemez. Sen, sorunların olduğunda yardım ya da öneri almak için ailene güvenebilir misin?					
12. Bazı çocuklar ve aileleri, birbirleri için pek çok şey yaparlar ama bazı çocuklar ve aileleri bunu yapmazlar. Sen ve ailen birbiriniz için çok şey yapar mısınız?					

	Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
13. Aileleri, bazı çocukların kendilerini kötü hissetmelerine neden olur; ama bazı çocukların aileleri bunu yapmaz. Senin ailen, kendini kötü hissetmene neden olur mu?					
14. Bazı çocuklar, aileleriyle çok şey paylaşırlar; ama bazı çocuklar paylaşmazlar. Sen ailenle çok şey paylaşırmısın?					
15. Bazı çocuklar, aileleriyle konuşmakta zorluk çekerler; ama bazı çocuklar zorluk çekmez. Sen, ailenle konuşmakta zorluk çeker misin?					
16. Bazı çocuklar, ihtiyaçları olduğunda, ailelerinin onların yanında olduğunu hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen, onlara ihtiyacın olduğunda, ailenin senin yanında olduğunu hisseder misin?					
17. Bazı çocuklar, aileleri tarafından dışlandıklarını hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen, ailen tarafından dışlandığını hisseder misin?					
18. Bazı aileler, çocuklarının düşüncelerini görmezden gelirler; ama bazı aileler böyle yapmaz. Ailen, senin düşüncelerini görmezden gelir mi?					
19. Bazı çocuklar aileleri içinde önemli bir yere sahiptir; ama bazı çocuklar böyle değildir. Sen, kendi ailen içinde önemli bir yere sahip misin?					
20. Bazı çocuklar, ailelerinin kendilerine gerçekten önem verdiğini düşünürler; ama bazı çocuklar, ailelerinin kendilerine gerçekten önem vermediğini düşünür. Sence, ailen sana önem verir mi?					
21. Bazı çocuklar, kendilerini ailelerinin bir parçası gibi hissederler; ama bazı çocuklar kendilerini ailelerinin bir parçası gibi hissetmezler. Sen kendini ailenin bir parçası gibi hisseder misin?					
22. Bazı çocuklar ailelerinin kendilerine kötü davrandığını düşünürler; ama bazı çocuklar böyle düşünmez. Sen, ailenin sana kötü davrandığını düşünür müsün?					
23. Bazı çocuklar, kendilerini sınıflarının bir parçası gibi hissederler; ama bazı çocuklar kendilerini sınıflarının bir parçası gibi hissetmezler. Sen kendini sınıfının bir parçası gibi hissediyor musun?					
24. Bazı çocuklar, sınıfları tarafından dışlandıklarını hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen, sınıfın tarafından dışlandığını hisseder misin?					

	Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
25. Bazı çocuklar, sınıflarında hiç kimsenin, kendilerine değer vermediğini hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen, sınıfında hiç kimsenin sana değer vermediğini hisseder misin?					
26. Bazı çocuklar, sınıf arkadaşları tarafından çok sevilir; ama bazı çocuklar o kadar sevilmez. Sen, sınıf arkadaşların tarafından çok sevilir misin?					
27. Bazı sınıflarda, çocuklar, birbirleri için pek çok şey yaparlar; ama bazı sınıflarda böyle olmaz. Senin sınıfında, çocuklar birbirleri için çok şey yaparlar mı?					
28. Bazı çocukların sınıf arkadaşları onlarla alay eder; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları böyle yapmaz. Senin sınıf arkadaşların, seninle alay ederler mi?					
29. Bazı çocukların sınıf arkadaşları, sorunları olduğunda onlara yardım ederler; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları etmez. Senin sınıf arkadaşların, sorunların olduğunda sana yardım ederler mi?					
30. Bazı çocukların sınıf arkadaşları, onlara sataşır ya da takılır; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları böyle yapmaz. Senin sınıf arkadaşların sana sataşır ya da takılırlar mı?					
31. Sınıf arkadaşları, bazı çocukların kendilerini kötü hissetmelerine neden olur; ama bazı çocukların sınıf arkadaşları bunu yapmaz. Senin sınıf arkadaşların, kendini kötü hissetmene neden olur mu?					
32. Bazı çocuklar kendilerini öğretmenlerine çok yakın hissederler; ama bazı çocuklar böyle hissetmez. Sen kendini öğretmenlerine çok yakın hisseder misin?					
33. Bazı öğretmenler, çocukların kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olur; ama bazı öğretmenler buna neden olmaz. Senin öğretmenlerin, kendini yetersiz hissetmene neden olur mu?					
34. Bazı çocuklar, öğretmenleriyle konuşmakta zorluk çekerler; ama bazı çocuklar zorluk çekmez. Sen, öğretmenlerinle konuşmakta zorluk çeker misin?					
35. Bazı çocuklar, öğretmenlerinin kendilerine gerçekten önem verdiğini düşünürler; ama bazı çocuklar, öğretmenlerinin kendilerine gerçekten önem vermediğini düşünür. Sence, öğretmenlerin sana önem verir mi?					

	Her zaman	Çoğu zaman	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
36. Bazı öğretmenlerden, herhangi bir sorun hakkında rahatlıkla yardım ya da öneri istenebilir; ama bazı öğretmenlerden istenmez. Senin öğretmenlerinden, herhangi bir sorun olduğunda, rahatlıkla yardım ya da öneri istenebilir mi?					
37. Bazı çocukların öğretmenleri, onlara kötü davranır; ama bazı çocukların öğretmenleri böyle davranmaz. Senin öğretmenlerin sana karşı kötü davranır mı?					
38. Bazı öğretmenler, öğrencilerine kendilerini önemli hissettirir; ama bazı öğretmenler böyle hissettirmez. Senin öğretmenlerin, sana kendini önemli hissettirir mi?					
39. Bazı öğretmenler, öğrencilerin kendilerini kötü hissetmesine neden olur; ama bazı öğretmenler buna neden olmaz. Senin öğretmenlerin, senin kendini kötü hissetmene neden olur mu?					
40. Bazı öğretmenler, öğrencilerine özel görevler verirler; ama bazı öğretmenler bunu yapmaz. Senin öğretmenlerin, sana özel görevler verirler mi?					
41. Bazı öğretmenler, öğrencilerin kendilerini tedirgin (huzursuz) hissetmelerine neden olur; ama bazı öğretmenler buna neden olmaz. Senin öğretmenlerin, senin kendini tedirgin (huzursuz) hissetmene neden olurlar mı?					

Ek 6. Psikolojik Danışman ve Sınıf Öğretmenlerine Uygulanan Çok Kültürlülük Algı Ölçeği

Ön test Son test olarak uygulanmıştır.

YANYANA TR REHBER ÖĞRETMEN EĞİTİMLERİ SOSYAL ETKİ ANALİZ ÇALIŞMALARI

Değerli öğretmenlerimiz,

YanYana TR Projesi akademisyenler tarafından izlenmekte ve yayınlanmak üzere araştırma süreçleri devam etmektedir.

Bu kapsamda aşağıda yer alan açık uçlu sorulara ve Çokkültürlülük Algı Ölçeği'ne yanıt vermeniz beklenmektedir. Vermiş olduğunuz bilgiler tümüyle anonim olarak değerlendirilecek olup, kimlik bilgilerinize dair hiçbir ayrıntı paylaşılmayacaktır. Projeye ve bilime vermiş olduğunuz değerli katkı için şimdiden teşekkür ederiz.

SOSYO DEMOGRAFİK BİLGİLER

İsim Soyisim:

Yaş:

Cinsiyet:

Medeni durum:

Eğitim durumu:

Mesleki deneyim yılı:

Sorumlu olduğunuz Suriyeli öğrenci sayısı:

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK ALGI ÖLÇEĞİ

Aşağıda verilen maddelere katılma derecenizi belirten kutucuğa (X) işaretini koyunuz.

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
01.	Çevremdeki insanların farklı dille anlaşmaları beni rahatsız etmez.					
02.	İnsanların dini inançları ne olursa olsun onlara saygı duyarım.					
03.	Öğretmenlerin, her öğrencinin kendi kültürel değerlerini yaşamaları için fırsat vermeleri gerekir.					
04.	İnsanlara sosyal statülerine göre davranılmasının yanlış olduğunu düşünüyorum.					
05.	Farklı kültürlerin bir arada sorunsuz bir şekilde yaşamasını toplumsal bir gereklilik olarak görürüm.					
06.	Farklı bölgelerde yaşayan insanların birbirinden farklı davranışlara ve düşüncelere sahip olabileceklerini anlayışla karşılarım.					
07.	Çokkültürlü eğitimin farklı etnik kökenli öğrenciler için faydalı olacağına inanıyorum.					
08.	Çokkültürlü eğitim ile toplumda farklılıklara bağlı olarak yaşanan sorunların çözüleceğine inanıyorum.					

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
09.	Okullarda çokkültürlü eğitim programlarının uygulanmasının eğitimde fırsat eşitliği sağlayacağına inanıyorum.					
10.	Kendimi bir çokkültürlü eğitimci olarak görüyorum.					
11.	Kültürü, benden farklı olan bireylerle empati yaparım.					
12.	Sadece tek bir kültürün hâkim olduğu sınıflardan ziyade, birden fazla kültürün eşit haklara sahip olduğu sınıfları tercih ederim.					
13.	Kültürel farklılıkların öğrencilerin akademik başarıları için bir avantaj olabileceğini düşünüyorum.					
14.	Öğretmen yetiştiren programlarda çokkültürlü eğitimle ilgili derslerin olmasını isterim.					
15.	Kültürel farklılıklarla bezenmiş bir eğitimin, toplumsal ayrışma oluşturacağını düşünmüyorum.					
16.	Öğretmenlerin, farklı kültürlerden olan öğrencileri kendi kültürel kimlikleriyle kabul etmeleri gerektiğini düşünüyorum.					
17.	Eğitim sistemi, ülkede var olan tüm etnik kimliklerin zenginliğini kapsayacak şekilde olmalıdır.					
18.	Ülkemizde etnik kökene dayalı ayrımcılığın önemli bir sorun olduğunu düşünüyorum.					
19.	İnsanların yaşlarına bağlı olarak gerçekleştirdikleri davranışlara saygı duyarım.					
20.	Farklı ideolojik fikirlere sahip olan insanlara saygı duyarım.					
21.	İnsanların etnik kökenlerini endişe duymadan açıklamaları gerektiğini düşünüyorum.					
22.	Öğretim ortamı, farklı kültürlerdeki öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olmalıdır.					
23.	Çokkültürlü eğitimin, günümüzde göz ardı edilemeyecek kadar önemli olduğunu düşünüyorum.					
24.	İnsanların dini inançlarını endişe duymadan açıklamaları gerektiğini düşünüyorum.					
25.	Öğrencilerin, öğretim ortamında kendilerini kültürlerinden dolayı bir alt sınıf olarak görmemeleri gerektiğini düşünüyorum.					

EK 7. İzleme Değerlendirme Asistanları Gönüllü Eğitimi Eğitim Değerlendirmesi

Bugünü bir arkadaşına anlatıyor olsan neler söylerdin? Hadi bizimle paylaş

Mentimeter

Keyifli geçtiğini düşünüyorum. İlk başta tanışıp oyun oynamamız beni ortama ısındırdı. Daha sonra verilen eğitim sayesinde projeyi kafamda net bir şekilde konumlandım ve böyle bir iş için içinde olmaktan mutluluk duydum. Ayrıca ekip de samimiydi.

Hayatımda ilk kez bir sivil toplum kuruluşunun böyle uzunca bir eğitim yaptığını gördüm. Proje ve gönüllülerini önemseyen insanlardı. Umarım güzelce tamamladığım bir iş olur.)

Yeni bir işe başlayırmışım gibiydi, ofisi diğer demek gönüllülerini görmek de bunu etkiledi sanırım. Çocukların konuşmalarını içeren ses kaydı beni çok etkiledi. Sadece biraz uzun bir gündü. Ama gün sonunda birçok arkadaş edindim. Heyecanlıyım

Kendimi tam olarak istediğim "faydalı olma" hissinin içinde bulunduğum bir gündü. Büyük bir soru işareti ile içine girdiğim bir projenin, aslında tam da istediğim ve aradığım şey olduğunu detaylı öğrendiğime görmüş oldum. Heyecanlı ve çok keyifliyim.

Gönüllü bir işe başlamak çok heyecan verici. Bir uçundan tuttuğum proje ciddi yol kat etmiş ve ben kendimi büyük emekle döşemiş bu yolda yürür gibi hissettim. Yürüdüğüm yol bana çok iyi geldi. Ayrıca yeni insanlarla tanışmanın verdiği bir mutlulukta var

Kalabalık, enerjik bir gruba tanıştım. Çok heyecanlıydı. Ama biraz yoruldum. Güzel olacak gibi duruyor. Her hafta arkadaşlarla bir araya geleceğiz. Yeni arkadaşlarla çay partisi yapıp bir yandan da çalışacağız :) Aşırı heyecanlıyım.

Eğitimin ilk günüyü. Başlamadan önce biraz kaygılıydım ve 5 saatin fazla olduğunu düşünüyordum. Fakat sonrasında öyle olmadı. Herkes çok samimiydi ve zaman çok çabuk geçti. Aynı zamanda çok verimli ve eğitici bir eğitimdi.

Bugün yan yana projenin ekip liderleriyle yöneticileriyle tanışıp bu proje ile ilgili çok anlamlı bilgiler öğrendik. Nasıl veri toplayacağımıza dair kazanımlar elde ettik. Çalışacağımız grupla ilgili bilgiler edindik.

İlgili olan herkesin böyle bir projede yer alması gerekiyor bence. Kafamda hiçbir soru kalmadan günü bitiriyorum. Bilgileri veren hocalarımız aşırı iyiydi. Normalde konuşurken gerilirim ama hem eğlendiğim hem de öğrendiğim bir gün geçirdim.

26

26

EK 8. Odak Grup Tartışması Görüşme Rehberi Soruları

- Programı uygularken okulda uygun ortamı oluşturabildiniz mi?
- Uygulama için yeterince destek aldınız mı? Bir İZ, okul, meslektaşlar vs.
- Uygulayamayanlar için neden? Ne gibi zorluklar yaşadınız?
- Ne yapılabilirdi?
- Eğitim fark yaratmış mıydı? Uygulama için motivasyonunuz nasıl?
- Aldığınız eğitim ihtiyaçlarınıza yönelik konular içeriyor muydu?
- Eğitim ve uygulama konuya olan ilginizde fark yarattı mı?
- Sınıf öğretmenleriyle iletişiminiz nasıldı?
- Okulda programı uygularken neler oldu? Neler hissettiğinizi anlatır mısınız?
- En çok zorlandığınız konu ne oldu/ öncesi ile karşılaştırırsanız bir değişim oldu mu?
- Öğrencilerinizde/ eğitim ortamında/meslektaşlarda ne gözlemlediniz?
- Eğitimde kazandığınız yeni bilgi ve becerilerden yararlandınız mı?

- Materyalleri kullanabildiniz mi?
- Veli uygulaması yapabildiniz mi? Neden? Neler gözlemlediniz?
- Bu eğitimi diğer öğretmen arkadaşlarınıza önerir misiniz?
- Uygulamayı yaptığınızı bilen meslektaşlarınızın yaklaşımı nasıldı?
- Bu projeye katılmanızın sizin mesleki yaşantınıza etkisi nasıl oldu?
- Eğitimlerin daha yararlı olması için neler önerirsiniz?

Ek 9. İzleme Değerlendirme Asistanları Listesi

Adınız ve Soyadınız	Okulunuz ve Bölümünüz
Adile Kızıoğlu	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Begüm Naz Ongun	Yeditepe Üniversitesi- Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Berfin Laçın	İstanbul Üniversitesi - Psikoloji
Berru Doğan	MEF Üniversitesi - Psikoloji
Beste Akgün	Bilgi Üniversitesi - Psikoloji
Betül Aydoğan	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Burçak Tutku Çağlayan	İstanbul Atlas Üniversitesi - Psikoloji
Çağla Cempel	Maltepe Üniversitesi - Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık
Defne Garipardıç	Özyeğin Üniversitesi - Psikoloji
Didem Uzun	İstanbul Üniversitesi - Psikoloji
Ecem Betül Öz	Marmara Üniversitesi - Özel Eğitim Öğretmenliği
Emin Ronay Aydın	İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi - Psikoloji
Esengül Soylu	Marmara Üniversitesi - Psikoloji
Esmâ Hande Ersoy	Bilgi Üniversitesi - Psikoloji
Ezgi Mısırlı	Doğuş Üniversitesi - Psikoloji
Ferhat Balaban	İstanbul Bilgi Üniversitesi - Psikoloji
Gözde Güleç	MEF Üniversitesi- Psikoloji
Gülcan Küçük	Anadolu Üniversitesi - Sosyoloji
Gülsüm Aslan	Sakarya Üniversitesi - Turizm / Anadolu Üniversitesi - Fotoğraf ve Kameramanlık / İstanbul Üniversitesi - Coğrafya
Gülşen Eken	Dicle Üniversitesi - Sosyoloji
Hale Ergin	İstanbul Üniversitesi - Psikoloji
Halime Demir	Hacettepe Üniversitesi - Psikoloji
Hanife Ak	Boğaziçi Üniversitesi - Sosyoloji

Adınız ve Soyadınız	Okulunuz ve Bölümünüz
Hayrulnisa Üstündağ	İstanbul Bilgi Üniversitesi - Siyaset Bilimi
Hülya Altun	Yalova Üniversitesi - Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans
İlayda Uyar	Maltepe Üniversitesi - Sosyoloji / Sosyal Hizmet
İlke Coşkun	Arel Üniversitesi - Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans
Kader Tüysüz	Sağlık Bilimleri Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Mavi Arda Özel	İstanbul Ticaret Üniversitesi - Psikoloji
Melike Nur Koç	Marmara Üniversitesi - Sosyoloji / Psikoloji
Merve Başat	Boğaziçi Üniversitesi - Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans
Merve Ceren Kılıç	Üsküdar Üniversitesi - Sosyal hizmet / Ergoterapi
Muhammed Raif Sevas	İstanbul Medeniyet Üniversitesi - Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Muhammed Yümlü	Bülent Ecevit Üniversitesi - Psikoloji
Naciye Akkoç	İstanbul Medipol Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Nazlı Gül Ertaş	İstanbul Üniversitesi - Psikoloji
Neda Behrouz	Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Yüksek Lisans
Neman Nil Koldaş	Boğaziçi Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Nil Ece	Maltepe Üniversitesi - Sosyoloji
Nur Sultan Gümüş	Acıbadem Üniversitesi - Psikoloji
Nuran Bener	Hacettepe Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Özlem Öztekin	Hacettepe Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Pelin Biçer	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Pelin Sayar	İstanbul Bilgi Üniversitesi - Psikoloji
Rabia Yetiş	Hacettepe Üniversitesi - Psikoloji
Reyhan Kavsara	Marmara Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Yüksek Lisans
Sümeyye Özer	Üsküdar Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Sümeyye Tokgöz	İstanbul Üniversitesi- Psikoloji
Şevval Teke	Boğaziçi Üniversitesi - Psikoloji
Şeyma Nur Uluğ	Gedik Üniversitesi - Klinik Psikoloji Yüksek Lisans
Şeymanur Mercan	İstanbul Medipol Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Yağmur Taş	İstanbul Medipol Üniversitesi - Sosyal Hizmet
Zeynep Begüm Sarısoy	Yeditepe Üniversitesi - Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Zeynep Ekemen	İstanbul Ayvansaray Üniversitesi - Psikoloji
Zeynep Keçe	Üsküdar Üniversitesi- Psikoloji

Ek 10. İzleme Kriterleri (CIPP Model)

CIPP Model çerçevesinde izlenmesi gereken değişkenler Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün olarak belirlenmiştir. YanYana Türkiye'nin Her Yerinde Projesi İzleme Değerlendirme Uzmanları tarafından model çerçevesinde izlenmiştir.

Aşağıda yer alan form, izleme ekibi üyeleri tarafından ortak doldurulmuştur. Form programa ilişkin bağlam, girdi, süreç ve ürün üzerinden programı objektif şekilde değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

BAĞLAM-GİRDİ

	1	2	3	4	5
Programın dayandığı felsefi esaslar belirtilmiştir.					X
Programın vizyonu ve misyonu net bir şekilde ifade edilmiştir.					X
Program ile ilgili kararlar program paydaşları ile birlikte alınmıştır.					X
Paydaşların kullanması için programın yönergesi hazırlanmıştır.					X
Yönerge programla ilgili paydaşlarla paylaşılmıştır.					X
Programın dayandığı etik kurallar ve standartlar tanımlanmıştır.				X	
Programın kimler tarafından planlanacağı bellidir.					X
Program etkinliklerinin kimler tarafından yürütüleceği bellidir.					X
Programın kimler tarafından değerlendirileceği bellidir.					X
Programın amaç ve hedefleri ifade edilmiştir.					X
Programın yararları ifade edilmiştir.					X
Programın potansiyel güçlü ve zayıf yönleri belirtilmiştir.				X	
Programın yürütülmesinde karşılaşılabilecek engeller ifade edilmiştir.				X	
Programın ana çalışma takvimi belirlenmiştir.					X
Programın çalışma takvimi MEB'in çalışma takvimi ile uyumludur.					X
Ana takvim paydaşlarla paylaşılmıştır.					X
Programla ilgili kurul, kişi ve komisyonların toplanacağı tarihler belirlidir.				X	
Programın aşamalarında görevli kişi-kurumların çalışma organizasyonu şematize edilmiştir.					X
Programın bağlamı açıkça tanımlanmıştır.				X	

Programa kaynaklık edecek insan kaynağının kimlerden oluştuğu bellidir.					X
Programın mali kaynağı belirtilmiştir.					X
Programın giderleri belirtilmiştir.					X
Programın mali kaynağı ihtiyacı karşılayacak miktardadır.					X
Programın yürütülmesine kaynaklık edecek donanımı oluşturan unsurlar eksiksiz bir şekilde ifade edilmiştir.				X	
Programın yürütülmesine yardımcı olacak araç-gereçler tanımlanmıştır.					X

SÜREÇ

Programın çıktıları belirlenmiştir.					X
Program bileşenlerine göre yapılacak etkinlikler belirlenmiştir.					X
Programın hedefi ve etkinliklerin organizasyonu tablolştırılmıştır.					X
Program süresince yapılacak uygulama etkinlikleri programın genel çıktıları ile tutarlı ve uyumludur.					X
Uygulama etkinlikleri Millî Eğitim Bakanlığının genel PDR programında yer alan etkinliklerle uyumludur.					X
Uygulama etkinlikleri program bileşenlerine göre farklılaşmaktadır.					X
Her bir uygulama etkinliğinin kimler tarafından yürütüleceği belirlidir. (Eğitimciler)					X
Etkinliklerin yürütülmesiyle ilgili görev dağılımı yapılmıştır.					X
Paydaşlar yapılan görev dağılımına uygun bir şekilde görevlerini yerine getirmiştir.					X
Etkinliklerin hedef kitlesi tanımlanmıştır (Etkinlikler kime yönelik?)					X
Etkinliklerin uygulanmasında karşılaşılabilecek engellere karşı işlevsel bir eylem planı hazırlanmıştır.					X
Eylem planı gerektiğinde devreye sokulmuştur.					X
Katılımcılar arasındaki etkileşim ve iletişimin hangi kanallarla yapılacağı bellidir.					X
Etkinliklerin yürütülmesi sürecinde katılımcılar arasında etkileşim ve iletişim sağlanmıştır.				X	
Etkinliklerin yürütülmesinde katılımcılar arası oryantasyon sağlanmıştır.				X	
Etkinliklerin yürütülmesinde kullanılacak donanım-araç gereç belirlenmiştir.					X

Etkinliklerin yürütülmesinde kullanılacak donanım-araç gereç mevcuttur.					X
Program hedeflerinin hangi yöntemlerle değerlendirileceğine ilişkin ölçme değerlendirme sistemi esasları tanımlanmıştır.					X
Kullanılacak ölçme değerlendirme yöntemlerine ilişkin bilgiler katılımcılarla paylaşılmıştır.					X
Ölçme değerlendirme sistemi program çıktıları ile uyumludur.				X	
Ölçme- değerlendirme sistemi çok yönlü ve çeşitli değerlendirme araçlarını içermektedir.					X
Hangi program bileşeninin hangi ölçme değerlendirme yöntemleri ile değerlendirileceği tanımlanmıştır.					X
Hangi program bileşeninin hangi sıklık ve sürede değerlendirileceği belirlenmiştir.					X
Program bileşenlerine yönelik belirlenen süre sıklıkta ölçme değerlendirme işlemi yapılmıştır.				X	
Ölçme değerlendirme sonuçlarına ilişkin katılımcılara geri bildirimde bulunulmuştur.				X	
Sürece ilişkin paydaş toplantılarının yapılacağı tarihler belirlenmiştir.				X	
Belirlenen tarihlerde toplantılar yapılmıştır.				X	

ÜRÜN

Programın uygulanması sonucunda paydaşlarda beklenen hedef davranışlara ulaşılmıştır.				X	
Program diğer kademe ve okul türlerine uyarlanabilir niteliktedir.				X	
Program sürdürülebilir niteliktedir.					X
Program paydaşların eğitim kademelerine ve okul türlerine göre farklılaşan psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine uyum göstermelerini sağlamıştır					X
Program öğretmenlerin ileride görev yapacakları okul ve sınıf ortamını daha iyi tanıyarak gerek duyacakları profesyonel mesleki yeterlikleri oluşturmasını desteklemiştir.					X
Program öğretmenlerin, öğrencilerinin (danışanlarının) yaş, yetenek, özel ihtiyaçlarına uyarlayabilecekleri psikolojik danışma ve rehberlik becerileri geliştirmelerine olanak sağlamıştır.					X
Program öğretmenlerin, etkili bir okul ortamı oluşturulmasına katkıda bulunabilecek anlayış ve tutumları kazandırmıştır.					X
Program rehber öğretmenlerin eğitim kurumunun diğer paydaşlarıyla iş birliğine ve ekip çalışmasına yatkın birer okul psikolojik danışmanı olmalarına rehberlik etmiştir.				X	

Programı izleme-değerlendirme ekibi kurulmuştur.					X
Geleceğe dönük izleme-değerlendirmenin hangi yöntemlerle yapılacağı belirlenmiştir.	X				
Geleceğe dönük izleme-değerlendirmenin hangi sıklıkta yapılacağı belirlenmiştir.	X				

HESAP VEREBİLİRLİK

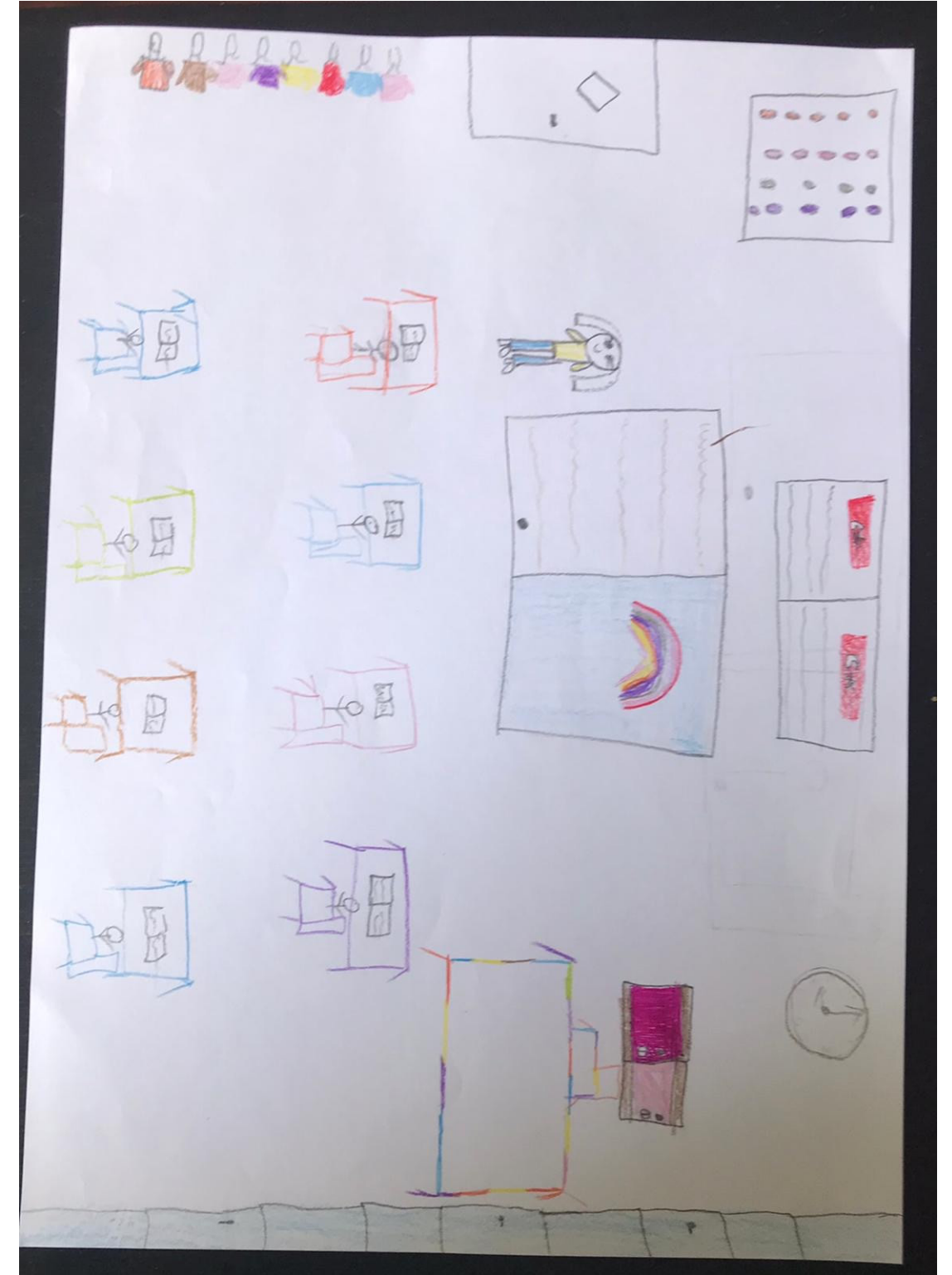
Paydaşlarla programın planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesine yönelik sözleşme yapılmıştır.					X
Programdan sorumlu koordinatörler sözleşme sürecinde paydaşlar arasında müzakere edilmesine olanak sağlamıştır.					X
Programın farklı aşamalarında paydaşlar ve katılımcılar toplantılar bir araya gelmiştir.					X
Paydaş ve katılımcı toplantılarında yapılan görüşmeler ve alınan kararlar kayıt altına alınmıştır.					X
Alınan kararlarda bütün paydaşların onayı vardır.					X
Programın ara değerlendirme takvimi belirlenmiştir.					X
Ara değerlendirmelere belirlenen zamanda yapılmıştır.					X
Ara değerlendirmelerin hangi yollarla yapılacağı belirlenmiştir.					X
Ara değerlendirme verileri raporlaştırılmıştır.					X
Ara değerlendirme raporları paydaşlarla paylaşılmıştır.					X
Program süresince yapılan etkinlikler kayıt altına alınmıştır.					X
Program sürecinde elde edilen ölçme değerlendirme verileri kayıt altına alınmıştır.				X	

Ek 11. Çizim Testlerinden Örnekler

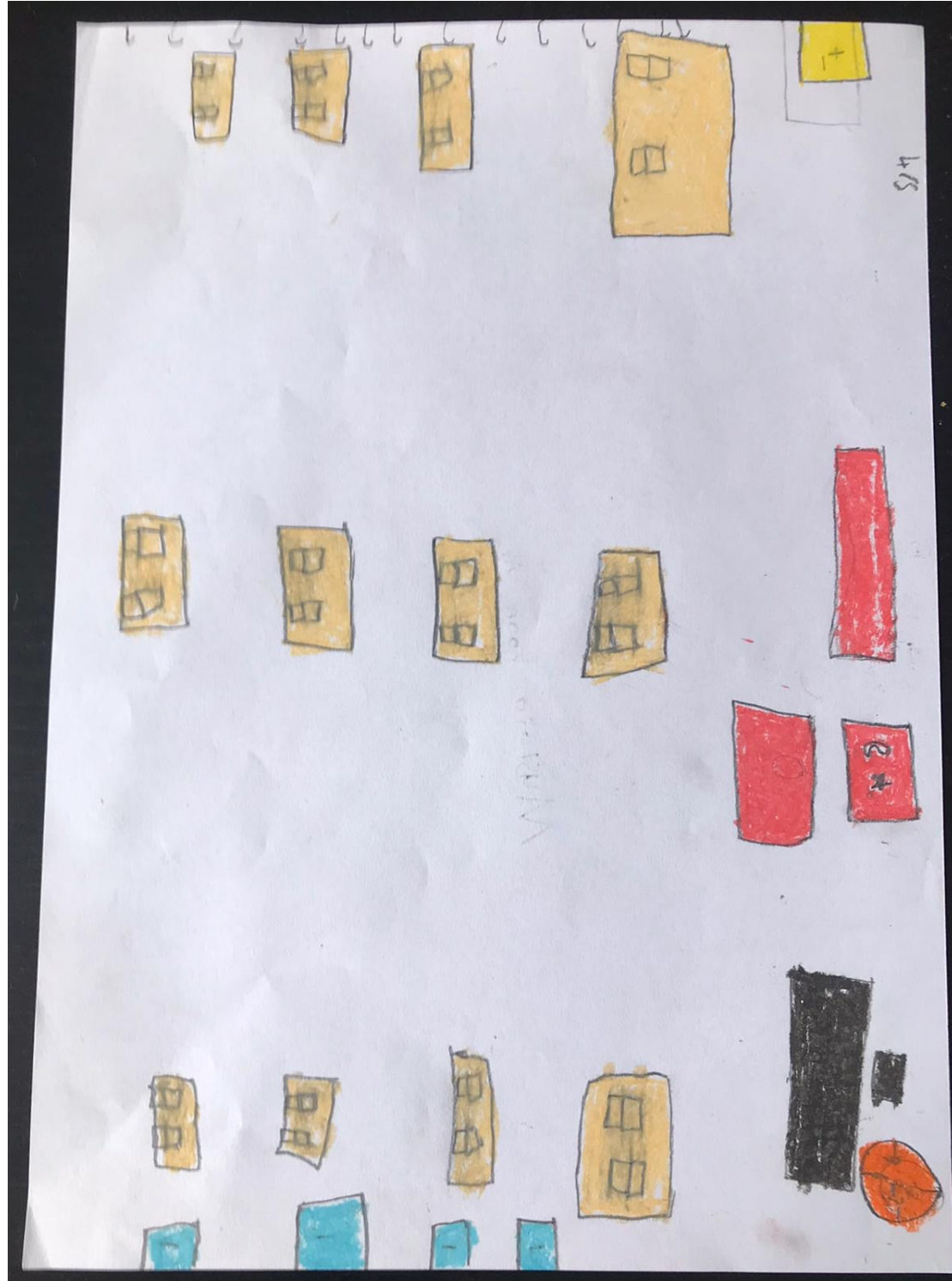
İlkokul 1 İlk Çizim

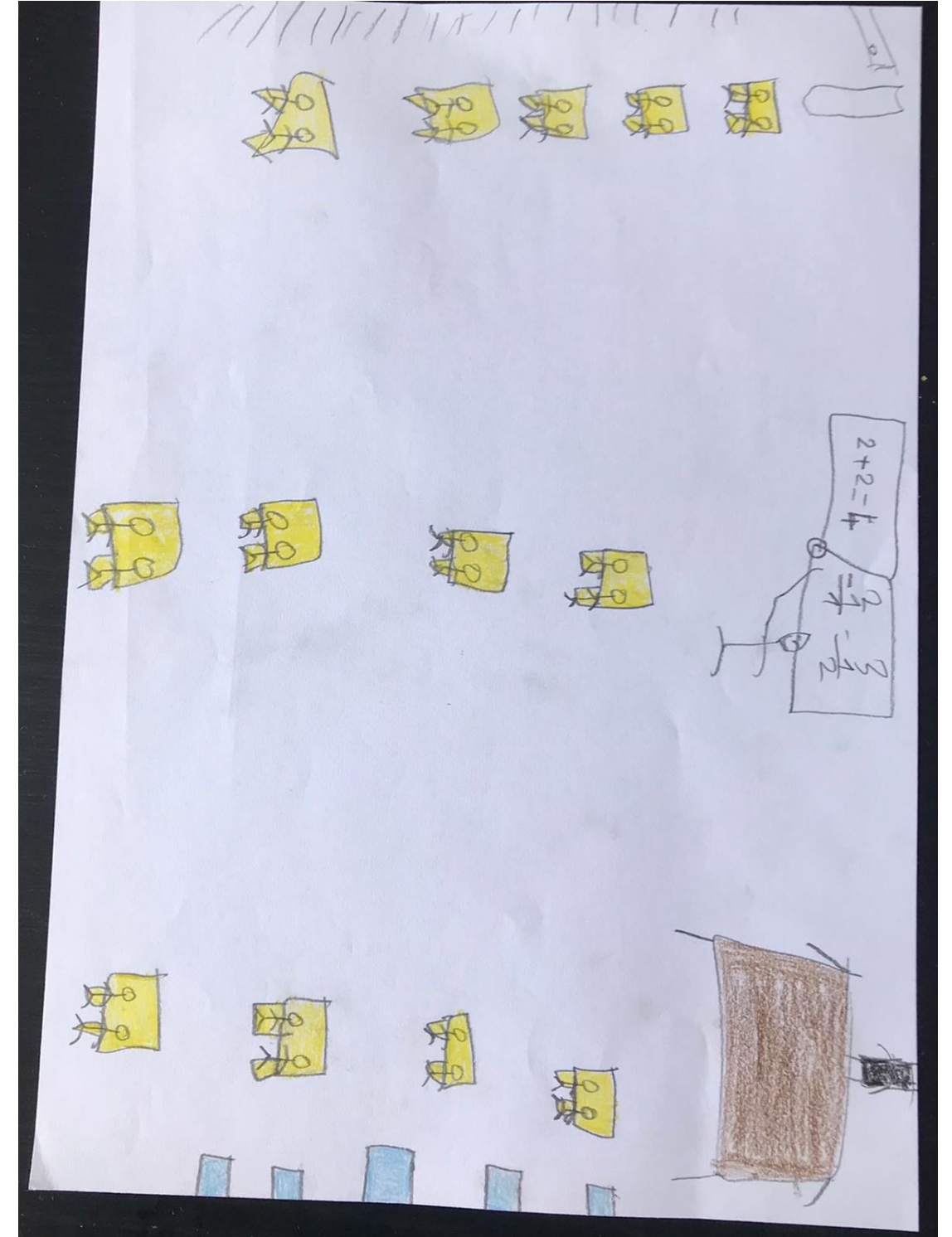
İlkokul 1 Son Çizim

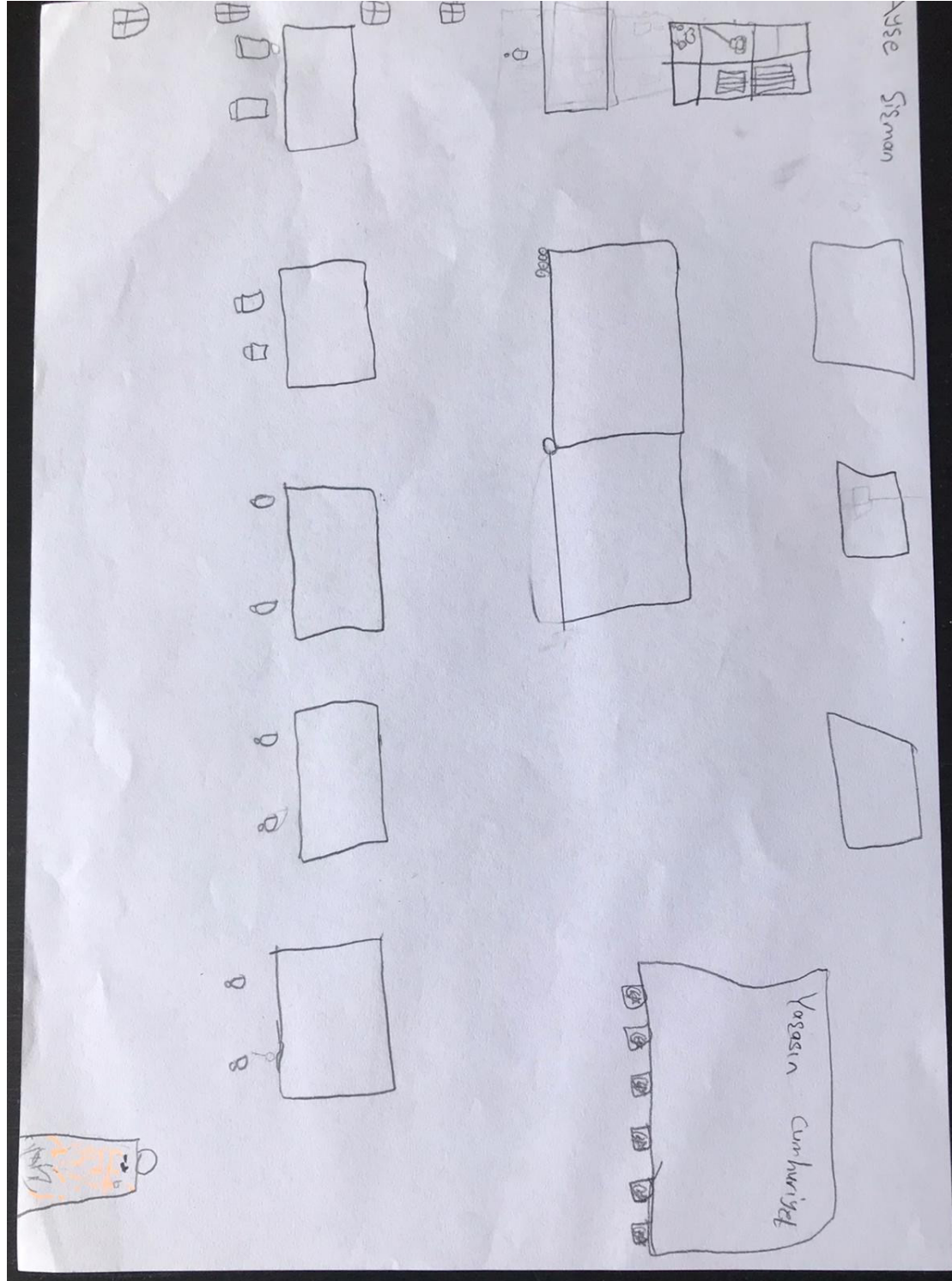
İlkokul 2 İlk Çizim

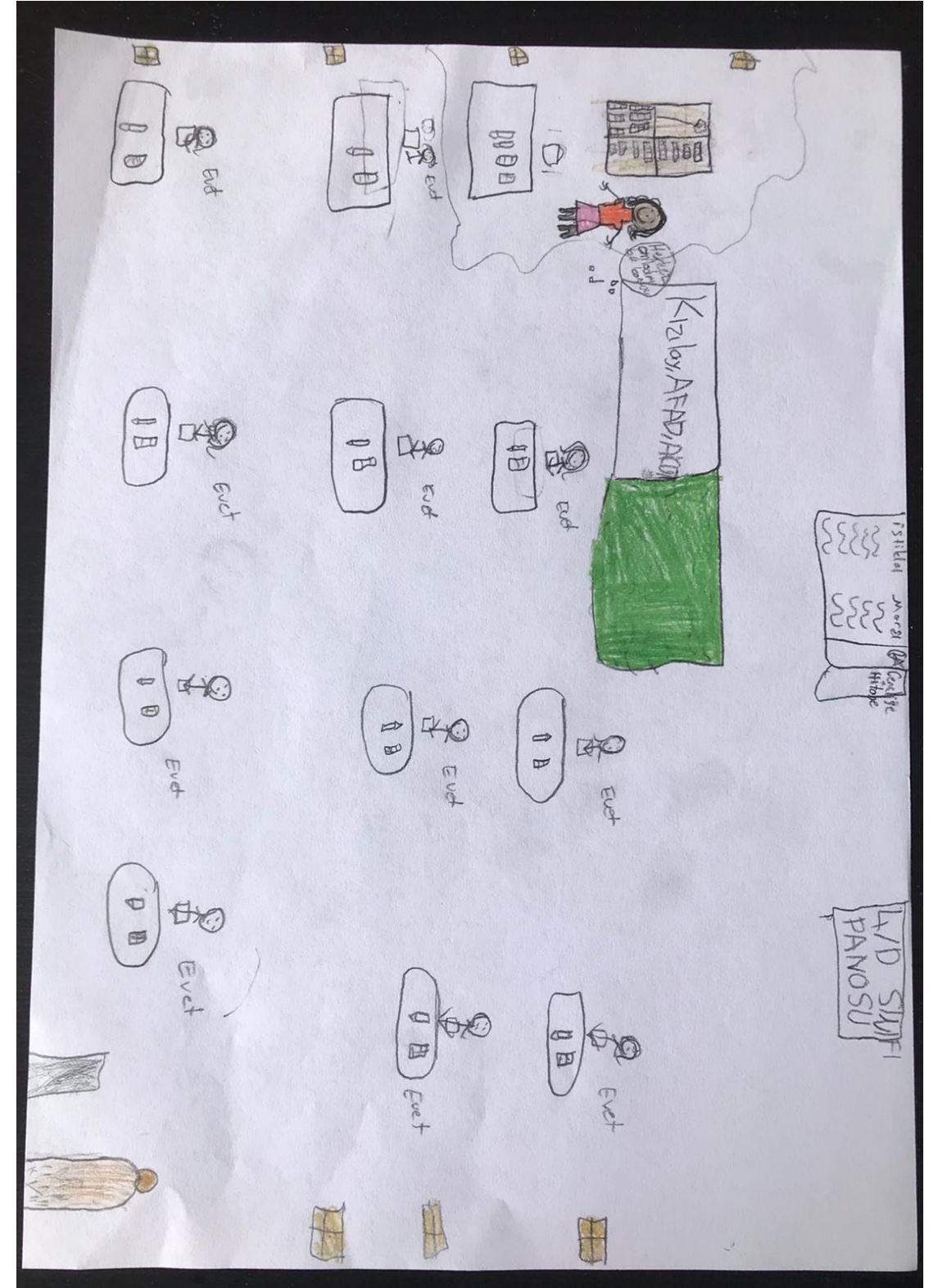
İlkokul 2 Son Çizim

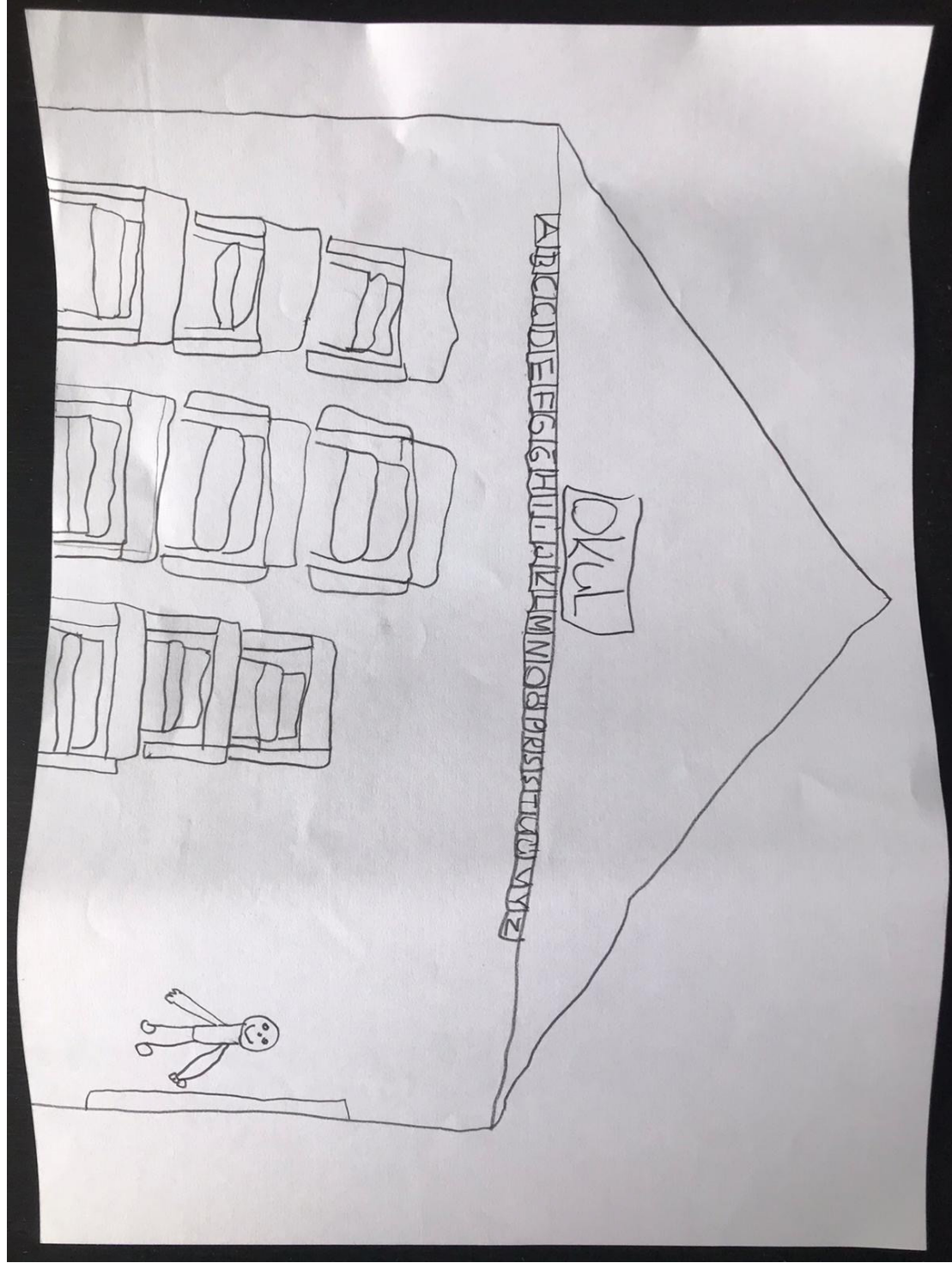
İlkokul 3 İlk Çizim

İlkokul 3 Son Çizim

İlkokul 4 İlk Çizim

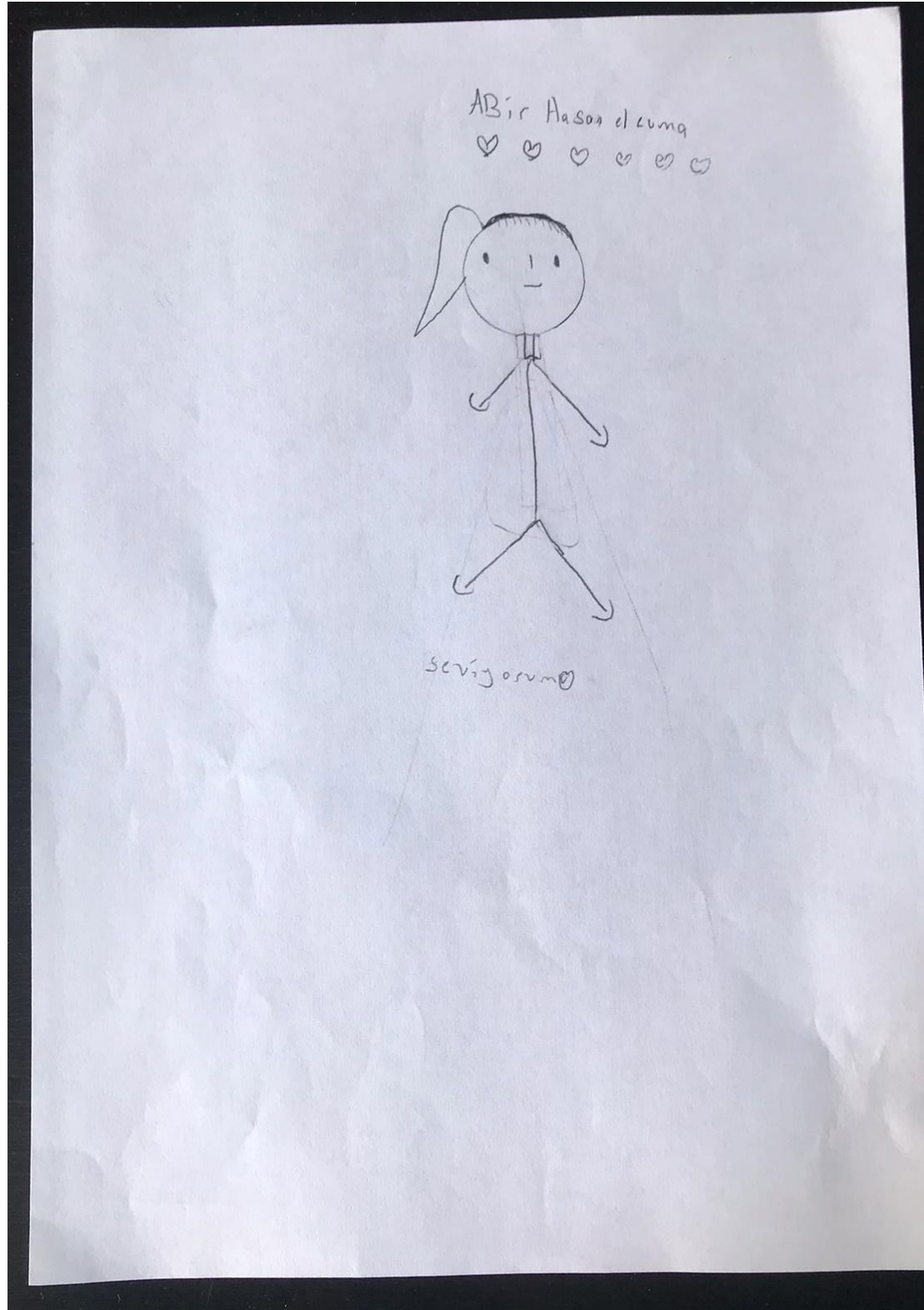

İlkokul 4 Son Çizim

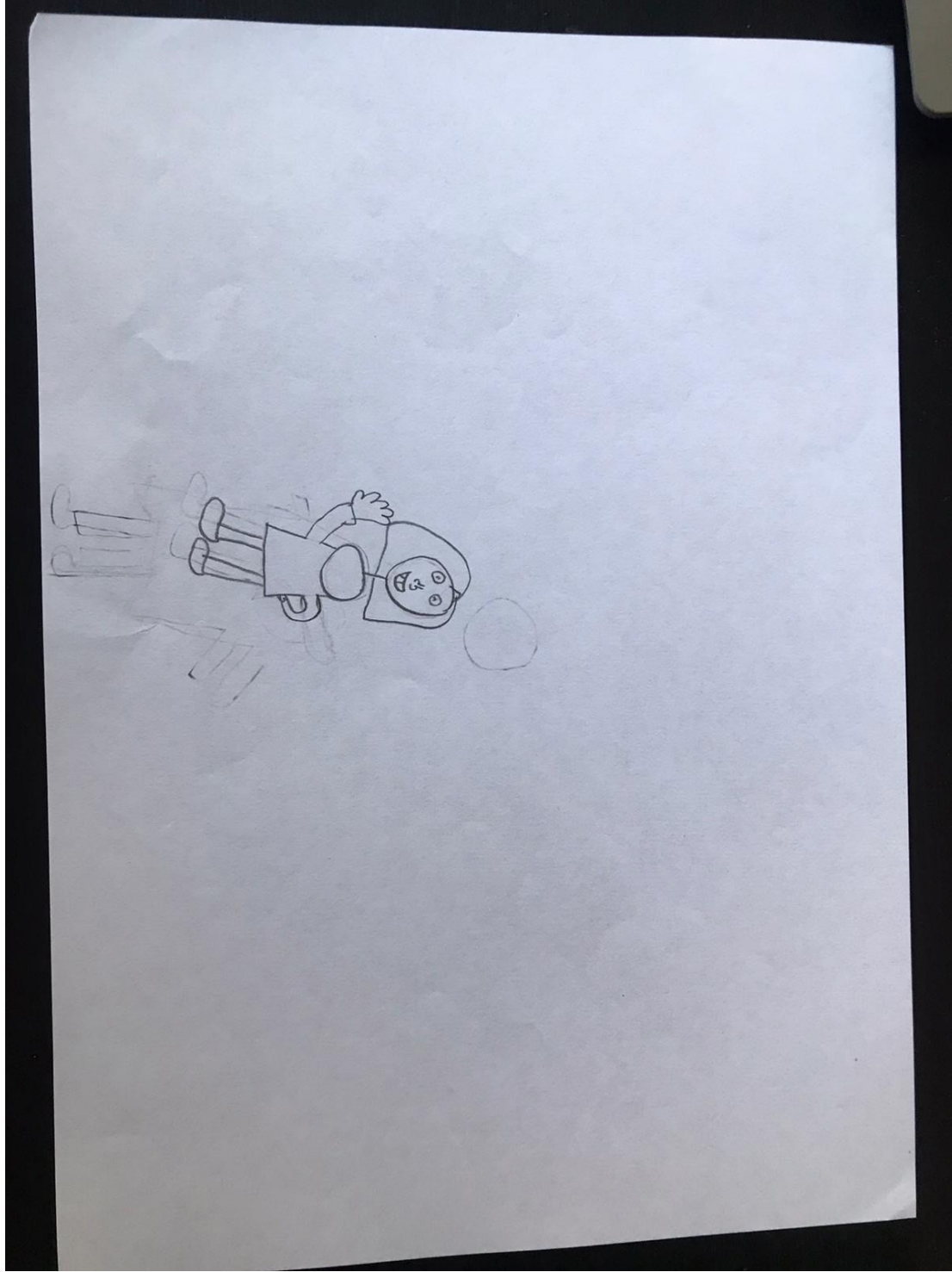
Ortaokul 1 İlk Çizim

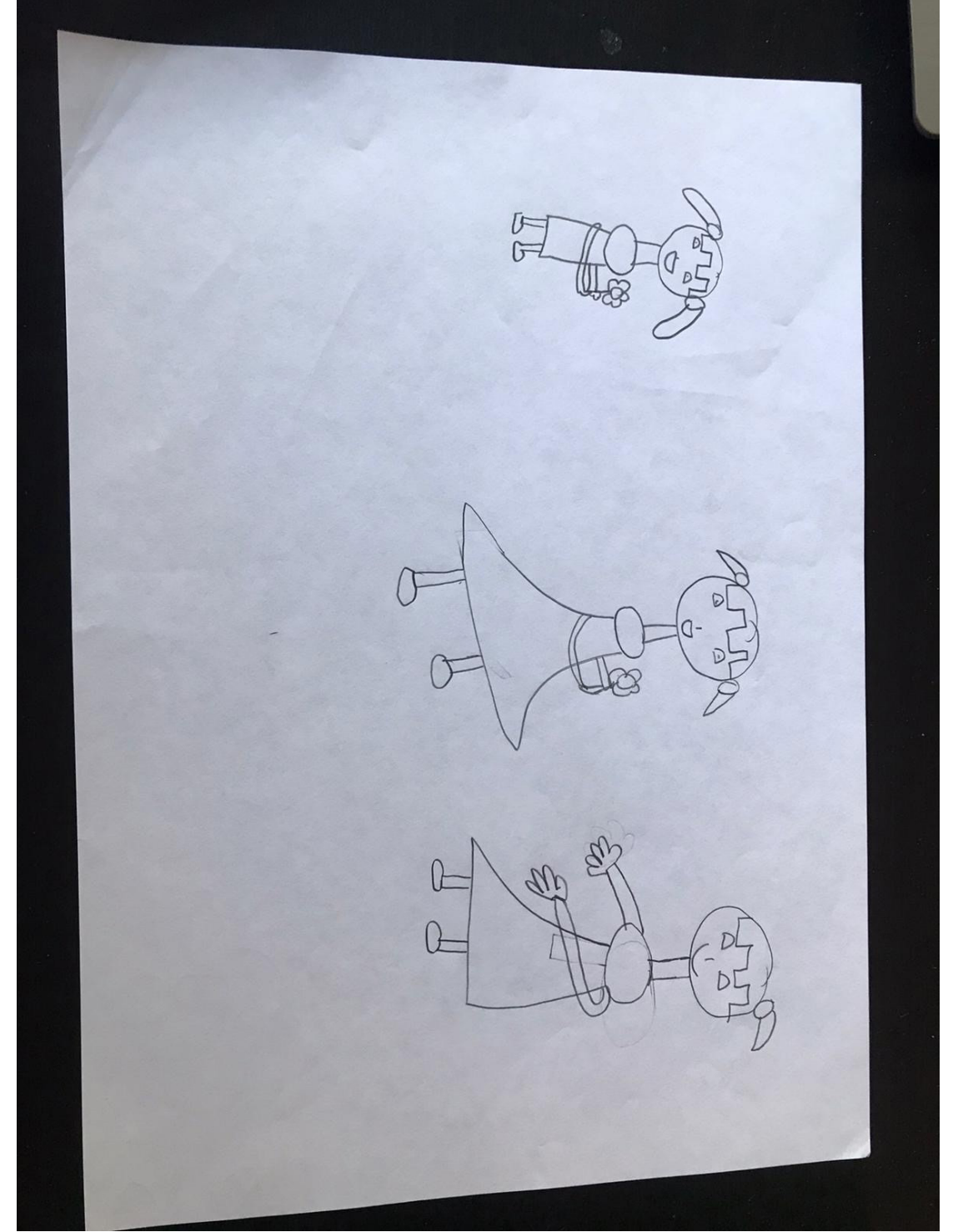
Ortaokul 1 Son Çizim

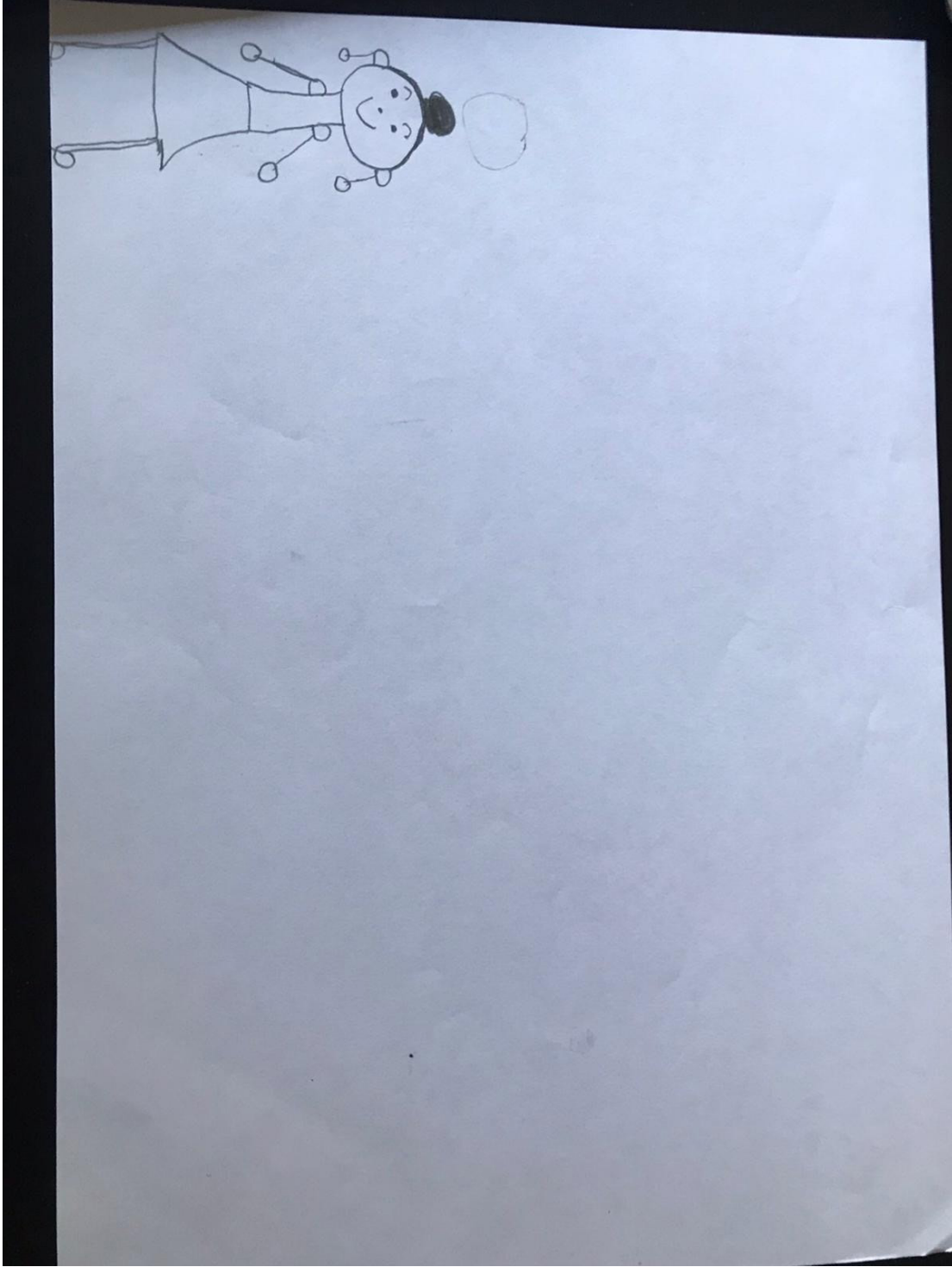
Ortaokul 2 İlk Çizim

Ortaokul 2 Son Çizim

Ortaokul 3 İlk Çizim

Ortaokul 3 Son Çizim

